

Annual Report | 2020

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand

ศาลรัฐธรรมนูญ
รายงานประจำปี ๒๕๖๓

รายงานประจำปี ๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญ

ANNUAL REPORT 2020

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand

ISBN : 978-616-8033-69-2

พิมพ์ครั้งที่ : ๑

จำนวนพิมพ์ : ๔,๐๐๐ เล่ม

จัดทำโดย : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
(อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์)

เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๑๔๑-๗๗๗๗ โทรสาร ๐-๒๑๔๓-๙๕๒๒

www.constitutionalcourt.or.th อีเมล : office@constitutionalcourt.or.th

พิมพ์ที่ : บริษัท วิชั่น พรินเทรส จำกัด (สำนักงานใหญ่) เลขที่ ๒๙/๙ หมู่ ๒ ตำบลลาดหลุมแก้ว

อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๔๐

โทรศัพท์ ๐-๒๑๔๗-๓๑๗๕-๖, ๐๘๙-๒๓๖-๘๙๕๖

อีเมล : sales.vision.prepress@gmail.com

ลักษณะของตราสัญลักษณ์

เป็นดวงตรารูปกลมมีขอบสองชั้น

องค์ประกอบของสัญลักษณ์

วงกลมชั้นใน ตรงกลางมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประดิษฐานอยู่บนพานสองชั้น เบื้องบนมีพระดุลพาห์ (ซึ่งหมายถึงความสุจริตยุติธรรมและความเฉลียวฉลาดหลักแหลมในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ) สถิตอยู่เบื้องล่างมีช่อชัยพฤกษ์ (ซึ่งหมายถึงการบรรลุผลสำเร็จอันประกอบด้วยเกียรติศักดิ์) รองรับ และมีลายกนกก้านขดประกอบอยู่สองข้างวงกลมชั้นนอก ใต้ช่อชัยพฤกษ์ของวงกลมชั้นใน เป็นอักษรข้อความว่า “ศาลรัฐธรรมนูญ” และคั่นด้วยดอกประจํายามหัวท้าย

สี

สีแดงชาด ใช้เป็นสีพื้น หมายถึง อำนาจอันชอบธรรมภายในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริยาธิราช อันทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพและทศพิธราชธรรมจรรยา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

สีทอง ใช้เป็นสีสำหรับองค์ประกอบของสัญลักษณ์ หมายถึง ความรุ่งเรือง มีศักดิ์ศรี สง่างามสูงส่ง

(ไม่จำกัดขนาด)

หมายเหตุ : ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๕ ตอนพิเศษ ๑๐๓ ง ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ หน้า ๑

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย โดยมีสถานะเป็นองค์กรศาล ต่อมาเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้สิ้นสุดลงอันเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง โดยประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ และได้มีการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่อีกครั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ต่อมาได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง โดยให้ศาลทั้งหลายยังคงมีอำนาจดำเนินการพิจารณาและพิพากษา อรรถคดีตามบทกฎหมายและประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ โดยยังคงให้ศาลรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่คุ้มครองหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ สร้างบรรทัดฐานการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ สร้างความถูกต้องเป็นธรรมของระบบนิติรัฐและรักษาความชอบธรรมของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และได้กำหนดให้มีสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกาศใช้ มาตรา ๒๑๐ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ และหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ การยื่นคำร้อง และเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญนอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๔ กำหนดว่า เมื่อสำนักงาน การตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้วให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี

รายงานประจำปี ๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้รวบรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ และรายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี รวมทั้งเป็นการเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบและนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านวิชาการต่อไป

สารบัญ

ภาพตราสัญลักษณ์ของศาลรัฐธรรมนูญ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	จ
ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	ช
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑
๑. ที่มาของรายงาน กฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง	๒
๒. ศาลรัฐธรรมนูญ	๒
๒.๑ องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ	๒
๒.๒ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ	๕
๒.๓ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ	๓๑
๒.๔ วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ	๓๒
๓. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๔๙
๓.๑ อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๔๙
๓.๒ โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๔๙
๓.๓ แผนปฏิบัติราชการ ๕ ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)	๕๕
๓.๔ อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๕๘
๓.๕ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	๕๙
๓.๖ ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สู่แผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)	๖๐
ส่วนที่ ๒ ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๖๓
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓	
๑. การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๓	๖๔

๒. การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	๖๖
๓. การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๓	๖๗
ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๖๙
๑. ผลการดำเนินงานด้านคดี	๗๐
๒. ผลการดำเนินงานด้านการวิจัย	๑๐๕
๓. ผลการดำเนินงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์	๑๑๒
๔. ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	๑๒๕
๕. ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๑๓๕
๖. ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือและประชาสัมพันธ์กับเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ	๑๔๖
ส่วนที่ ๔ การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ	๑๖๓
๑. การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ	๑๖๔
๒. ประมวลภาพกิจกรรม	๑๗๓
ส่วนที่ ๕ รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	๑๗๙
รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓	
รายชื่อคณะทำงาน	๑๙๗

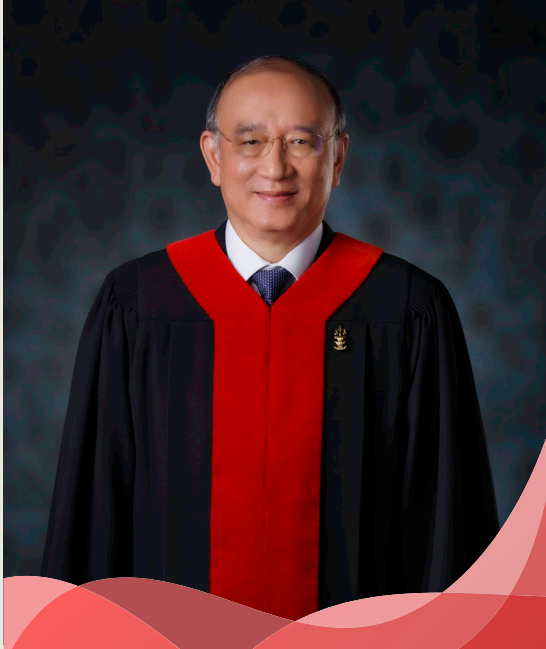
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม

ดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ

เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๓

ตุลาการ
ศาลรัฐธรรมนูญ

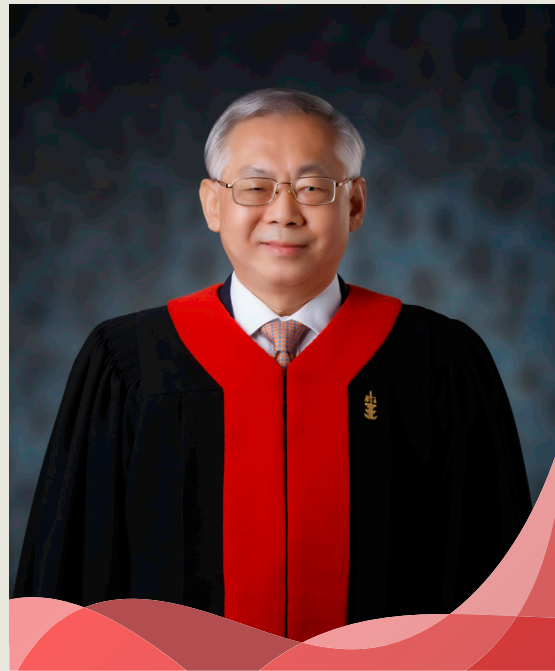
นายวิเกียรติ มีนะกนิษฐ

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

นายปัญญา อุดชาชน

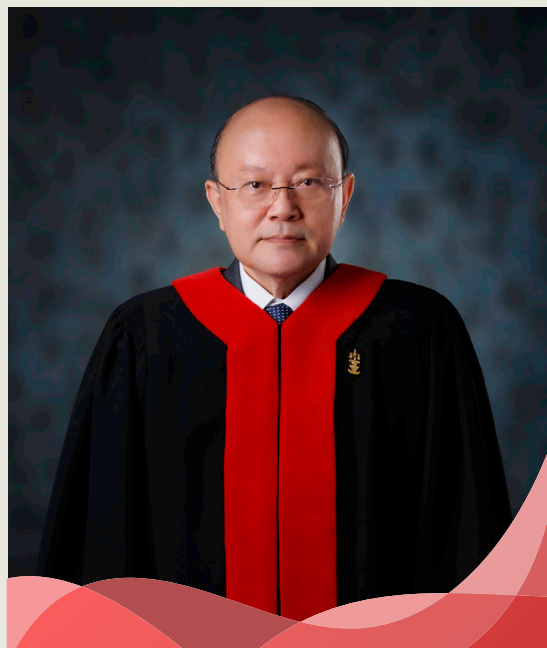

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม

ตุลาการ
ศาลรัฐธรรมนูญ

นายวิรุทธิ์ แสงเทียน

นายจिरนิตี หะวานนท์

นายนภดล เทพพิทักษ์

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์

ผู้บริหารสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ

นายเชาวนะ ไตรมาศ
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

พันโท ภาคภูมิ ศิลรัตน์
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุทธิรักษ์ ทรงศิริไฉ
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ส่วนที่ ๑

บทนำ

บทนำ

๑. ที่มาของรายงาน กฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า “เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้วให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้า” ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำเป็น “รายงานประจำปี ๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญ” เพื่อเสนอผลการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชีในรอบปีดังกล่าว

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อรายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปี และรายงานผลด้านการบริหารจัดการงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี รวมทั้งประชาชนทั่วไปได้รับทราบ เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ภารกิจและการดำเนินงานเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในฐานะหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในทุก ๆ ด้านอีกด้วย

๒. ศาลรัฐธรรมนูญ : องค์กรวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตุลาการ ที่มีหน้าที่และอำนาจต่างจากศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร กล่าวคือ มีหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย การกระทำและกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือเรียกว่า “คดีรัฐธรรมนูญ” โดยรูปแบบศาลรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศออสเตรเลีย และต่อมาได้เป็นที่ยอมรับในหลายประเทศ เช่น เยอรมนี เบลเยียม โปรตุเกส สเปน อิตาลี ตุรกี รัสเซีย แอฟริกาใต้ ซิลิ เกาหลีใต้ และอินโดนีเซีย เป็นต้น

๒.๑ องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐๐ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๙ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน ๓ คน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๒ คน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวน ๑ คน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวน ๑ คน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี จำนวน ๒ คน

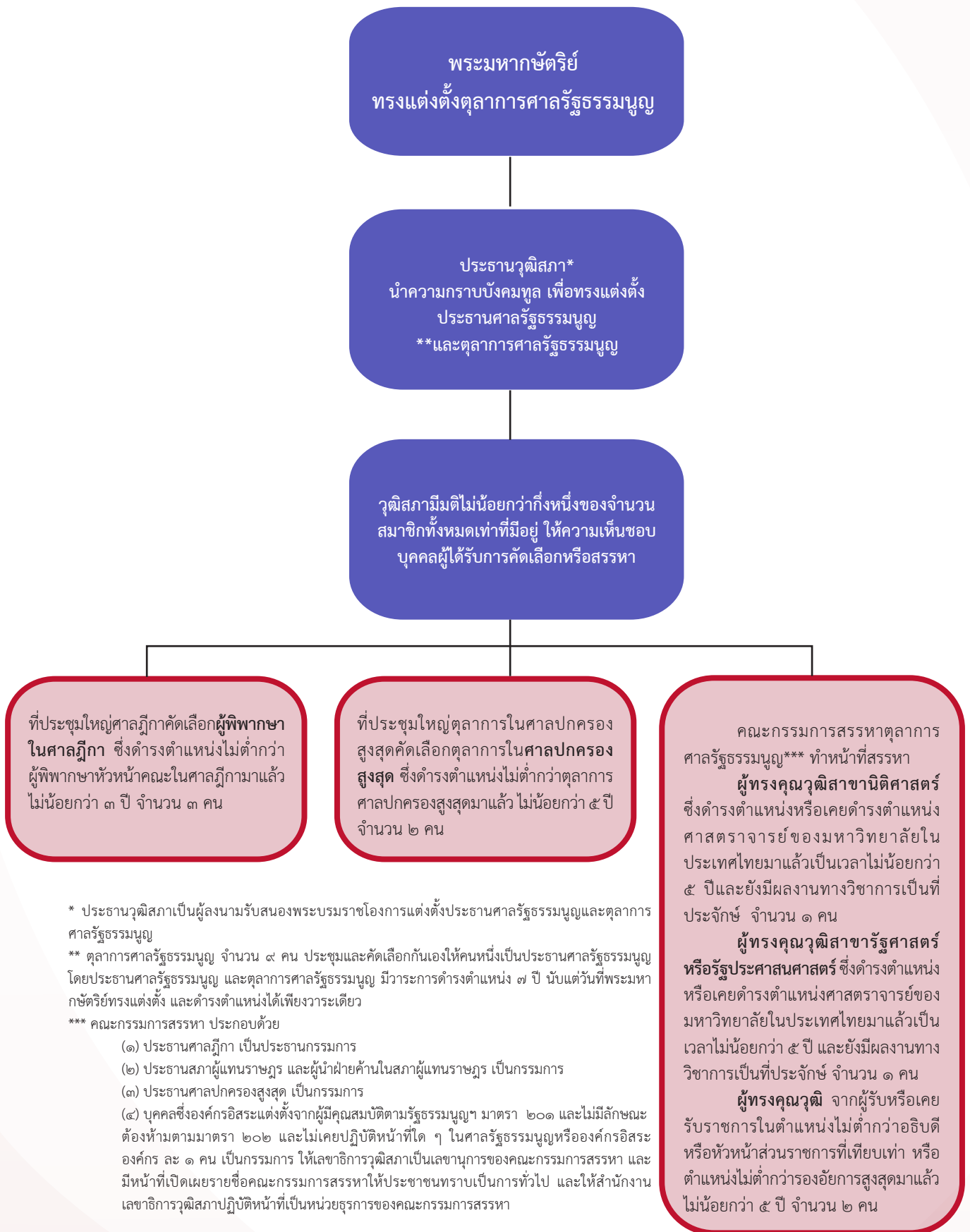
ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาตาม (๑) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปี ก็ได้

การนับระยะเวลาตาม (๑) – (๕) ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหาแล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งของบุคคลข้างต้นลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่า ๒ ปี มิได้

กระบวนการคัดเลือกหรือสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

แผนภาพที่ ๑: กระบวนการคัดเลือกหรือสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

* ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

** ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๙ คน ประชุมและคัดเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ โดยประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

*** คณะกรรมการสรรหา ประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๑ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๒ และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระองค์กร ละ ๑ คน เป็นกรรมการ ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และมีหน้าที่เปิดเผยรายชื่อคณะกรรมการสรรหาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาพฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

๒.๒ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ และหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ อาจแบ่งหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้เป็น ๗ กลุ่ม ดังนี้

- (๑) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและกฎหมาย
- (๒) การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ
- (๓) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- (๔) การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง และความมั่นคงแห่งรัฐ
- (๕) การพิจารณาวินิจฉัยหนังสือสัญญาระหว่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่
- (๖) การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (๗) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๑๘๘ ยังบัญญัติให้การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์โดยมีอิสระในการพิจารณาวินิจฉัยคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง และมาตรา ๒๑๐ วรรคสอง ได้บัญญัติให้การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญทั้ง ๗ กลุ่ม ดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียด ดังนี้

๑. การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและกฎหมาย

๑.๑ การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๒ ประกอบมาตรา ๑๔๘)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๐ บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๐ ฉบับ คือ

- (๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
- (๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
- (๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (๗) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๘) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๙) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๐) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๒ ได้บัญญัติให้กระทำเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ และให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความเห็นภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งหากศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี ไม่มีข้อทักท้วงภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างดังกล่าวก็ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป แต่หากศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ก็ให้เสนอความเห็นนั้นไปยังรัฐสภาและให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรได้ โดยให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้วให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป

อย่างไรก็ดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๒ ประกอบ มาตรา ๑๔๘ บัญญัติว่า ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตรารัฐธรรมนูญโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า หรือในกรณีที่นายกรัฐมนตรี เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตรารัฐธรรมนูญโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญก็ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ นายกรัฐมนตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตรารัฐธรรมนูญโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า หรือ

๒. นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตรารัฐธรรมนูญโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยและแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

๑.๒ การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘)

ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ถ้า

(๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(๒) นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่ไม่เป็นสาระสำคัญ ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป และร่างพระราชบัญญัตินั้นยังคงสามารถประกาศใช้บังคับได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ นายกรัฐมนตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า หรือ

๒. นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยและแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

๑.๓. การพิจารณาวินิจฉัยร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๙)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๙ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความชอบรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

๑.๔ การพิจารณาวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อรัฐสภามีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้หรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๙)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติกระบวนการตราพระราชบัญญัติว่าต้องเริ่มต้นเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อน เมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ อย่างไรก็ตาม การพิจารณาของวุฒิสภา หากวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรให้ถือว่าวุฒิสภาได้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อนและส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร หรือหากวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินั้น แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขและต่อมาได้มีการตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาแล้ว แต่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยกับร่างของคณะกรรมการร่วมกัน ในกรณีนี้ก็ถือว่ามีกรยับยั้งร่างพระราชบัญญัติไว้ก่อนเช่นกัน และระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาได้ก็ต่อเมื่อพ้นระยะเวลา ๑๘๐ วัน เว้นแต่จะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรสามารถยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ก็ต่อเมื่อพ้นระยะเวลา ๑๐ วัน ดังนั้น ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติ ห้ามมิให้คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

กรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อรัฐสภา มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้หรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

๑.๕ การพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ กระทำการใดเพื่อใหตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย หรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๔ ได้บัญญัติมาตรการเพื่อตรวจสอบกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายหรือไม่ โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา สามารถเสนอความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล และถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้กระทำการนั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย แต่ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นคณะรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กระทำการ หรือรู้ว่าการกระทำดังกล่าวแล้วแต่มิได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้นนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้วยดอกเบี้ย

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจัดทำโครงการ หรืออนุมัติโครงการ หรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่าการดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือ หรือมีหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากความรับผิดชอบ

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รู้ว่าการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการสอบสวนในทางลับโดยพลัน และเมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ามิมีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันกับกรณีที่มีสมาชิกของแต่ละ

สภาเข้าชื่อเสนอความเห็นข้างต้น กล่าวคือ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้ผู้กระทำการฝ่าฝืนสิ้นสุดสมาชิกภาพและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ที่ผู้กระทำความผิดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นคณะรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีอนุวัติให้กระทำการหรือรู้ว่ามีมีการกระทำดังกล่าวแล้วแต่ไม่ได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย โดยการเรียกเงินคืนดังกล่าวให้กระทำภายใน ๒๐ ปี นับแต่วันที่มีการจัดสรรงบประมาณนั้น

**การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ
กระทำการใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย หรือไม่**

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร/ สมาชิกวุฒิสภา/ คณะกรรมการ ป.ป.ช.

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา
๒. ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รู้ว่ามีมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวนในทางลับโดยพลัน และเมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ามีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันกับกรณีที่มาชิกของแต่ละสภาเข้าชื่อเสนอความเห็นข้างต้น
๓. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว

**๑.๖ การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๗๓)**

การตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัตินั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๓ ได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ว่าจะต้องเป็นการตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ

อย่างไรก็ดี การตราพระราชกำหนดให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

เมื่อพระราชกำหนดมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐธรรมนูญบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีจะต้องเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นต่อไป และในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภายังไม่ได้อนุมัติพระราชกำหนดนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า พระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขว่าเป็นการตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ และให้ประธานสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อพิจารณาวินิจฉัย และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องมีคำวินิจฉัยภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่รับที่รับเรื่อง และให้แจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามเงื่อนไขดังกล่าว ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลใช้บังคับมาแต่ต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ
2. ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นนั้น ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นนั้น และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
3. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และคำวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

๑.๗ การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒)

การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๒ บัญญัติไว้ จะต้องเป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นในศาลก่อน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร และไม่ว่าคดีนั้นจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในศาลใดก็ตาม หากศาลเห็นเองหรือคู่ความ (โจทก์หรือจำเลย) หรือคู่กรณี (ผู้ฟ้องคดีหรือผู้ถูกฟ้องคดี) ในคดีนั้นโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลดังกล่าวผ่านทางสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งกรณีนี้ศาลที่ส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญยังสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องให้รอการพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้แก่คดีที่ถึงขั้นแต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย หมายถึงกฎหมายระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับตั้งเช่นพระราชบัญญัติ เช่น พระราชกำหนดที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว เป็นต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับกับคดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ศาลยุติธรรม/ ศาลปกครอง/ ศาลทหาร

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. จะต้องเป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นในศาลก่อน และไม่ว่าคดีนั้นจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในศาลใดก็ตาม
๒. ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความหรือคู่กรณีในคดีนั้นโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีการวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลเช่นว่านั้นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
๓. ศาลที่ส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญยังสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องให้รอการพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

๑.๘ การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑))

การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ไม่จำเป็นต้องเป็นคดีในศาลก่อน อย่างไรก็ตาม การเสนอเรื่องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะเป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ วิธีการในการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณานั้น หมายถึง กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ เช่น พระราชกำหนดที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว เป็นต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ
มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ผู้ตรวจการแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. ไม่จำเป็นต้องเป็นคดีที่เกิดขึ้นในศาลก่อน
๒. ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๒. การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒))

นอกจากหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายแล้ว รัฐธรรมนูญยังบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระด้วย ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๑๒ ได้บัญญัติให้มี “องค์กรอิสระ” ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นให้มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต เทียงธรรม ปราศจากอคติในการใช้ดุลพินิจ และเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวจะต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์กรใดก็ให้องค์กรนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย แต่ถ้าเป็นกรณีที่เป็นปัญหาโต้แย้งระหว่างองค์กรก็ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ คณะรัฐมนตรี/ ประธานองค์กรอิสระ

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และไม่ใช่ว่าเป็นลักษณะของคำปรึกษาหรือข้อหาหรือ
2. กรณีเป็นปัญหาเกิดขึ้นกับองค์กรใดก็ให้องค์กรนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
3. กรณีที่เป็นปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างองค์กร ก็ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

๓. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

๓.๑ การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ได้บัญญัติให้รัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน และยังให้สิทธิประชาชนและชุมชนในการติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ รวมทั้ง มีสิทธิฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ

ที่กฎหมายบัญญัติ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๕ บัญญัติให้บุคคลหรือชุมชนซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐดังกล่าว และได้รับความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ หรือการปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนหรือล่าช้าเกินสมควร ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ร้องขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการ และหน่วยงานของรัฐปฏิเสธที่จะดำเนินการ หรือไม่ดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องและบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้โต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการเป็นหนังสือต่อหน่วยงานนั้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ทราบหรือวันที่ได้รับแจ้งหรือถือว่าได้รับแจ้ง และ

(๒) บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วน ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มิหนังสือโต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการ ในกรณีนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาเห็นว่าหน่วยงานดังกล่าวได้ปฏิบัติตามหน้าที่แล้ว ก็ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้บุคคลหรือชุมชน และหน่วยงานของรัฐทราบ แต่หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วน ก็ให้แจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(๓) ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินและสั่งการตามที่เห็นสมควรเมื่อคณะรัฐมนตรีสั่งการเป็นประการใด ให้แจ้งบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ ถ้าบุคคลหรือชุมชนเห็นว่าข้อสั่งการของคณะรัฐมนตรียังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: บุคคลหรือชุมชนซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐ และได้รับความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ หรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนหรือล่าช้าเกินสมควร

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. บุคคลหรือชุมชนดังกล่าว ได้ร้องขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการ และหน่วยงานของรัฐปฏิเสธที่จะดำเนินการ หรือไม่ดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง และบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้โต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการเป็นหนังสือต่อหน่วยงานนั้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ทราบหรือวันที่ได้รับแจ้งหรือถือว่าได้รับแจ้ง และ

๒. บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วนภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มิหนังสือโต้แย้งหน่วยงานของรัฐ

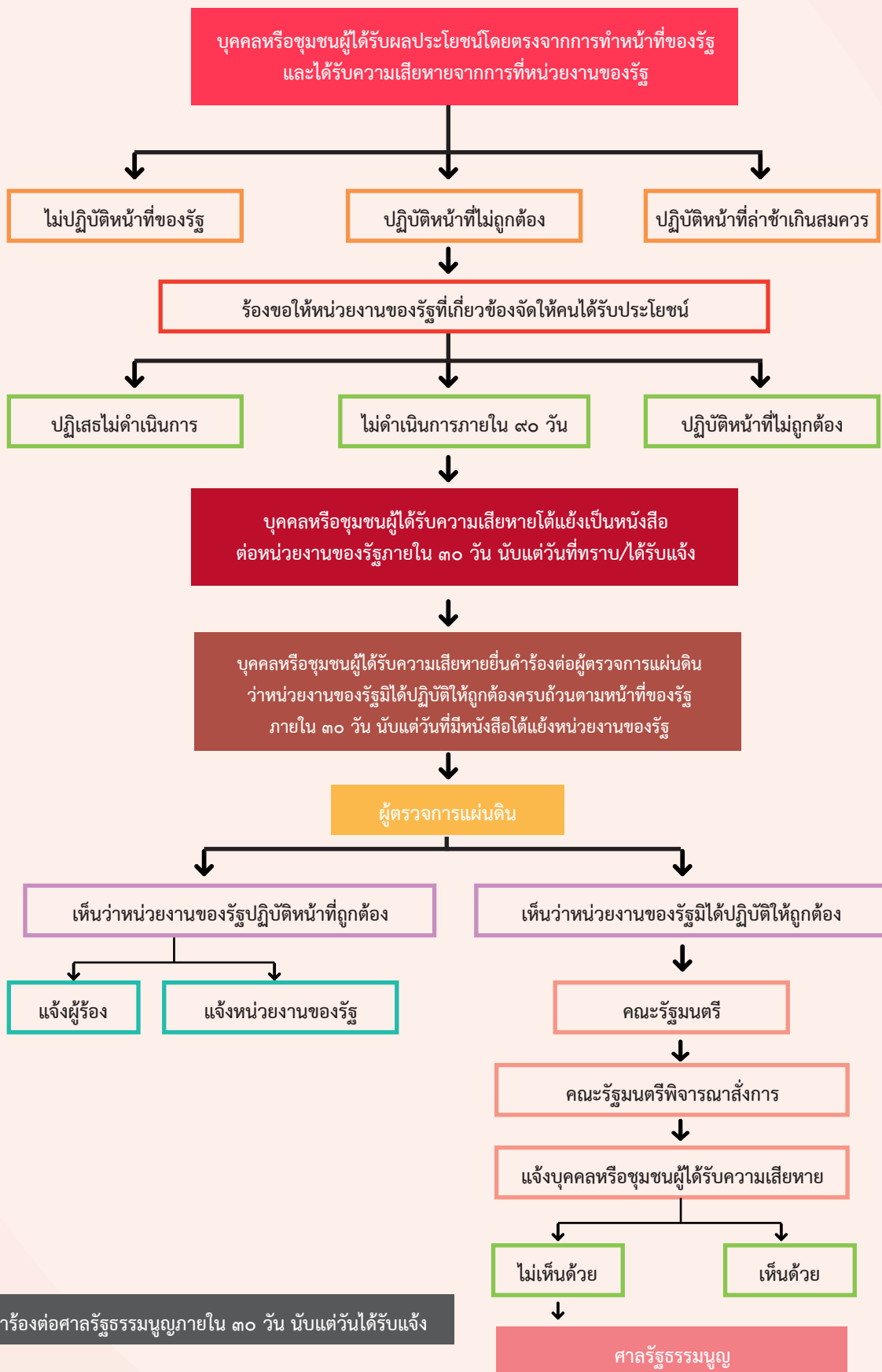
๓. กรณีนี้หากผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าหน่วยงานดังกล่าวได้ปฏิบัติตามหน้าที่แล้ว ก็ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ แต่หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงานของรัฐยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ก็ให้แจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

๔. คณะรัฐมนตรีพิจารณาความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินและสั่งการตามที่เห็นสมควร เมื่อคณะรัฐมนตรีสั่งการเป็นประการใด ให้แจ้งบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ

๕. ถ้าบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวเห็นว่าข้อสั่งการของคณะรัฐมนตรียังไม่ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากคณะรัฐมนตรี

๖. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

แผนภาพที่ ๒: การใช้สิทธิของประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

๓.๒ การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ถูกกล่เมตสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ ได้บัญญัติให้บุคคลซึ่งถูกล่เมตสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ ถึงมาตรา ๔๘ โดยการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมีใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) การกระทำของรัฐบาล

(๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

(๓) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน

(๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

(๕) การกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒

(๖) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

ทั้งนี้ บุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ถูกล่เมตสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องมาจากการถูกล่เมตสิทธิหรือเสรีภาพนั้น โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกล่เมตสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ทราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ โดยคำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร และเมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับคำร้องดังกล่าวแล้ว ให้พิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในกรณีผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ (ยุติเรื่อง) หรือไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในกำหนดเวลา ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยผู้ร้องจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในกำหนดเวลา ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยผู้ร้องจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือเมื่อพ้นกำหนดเวลา ๖๐ วัน ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญนับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ ยังบัญญัติให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ก็ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง และให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องหรือไม่ยื่นคำร้องภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยคำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้
ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

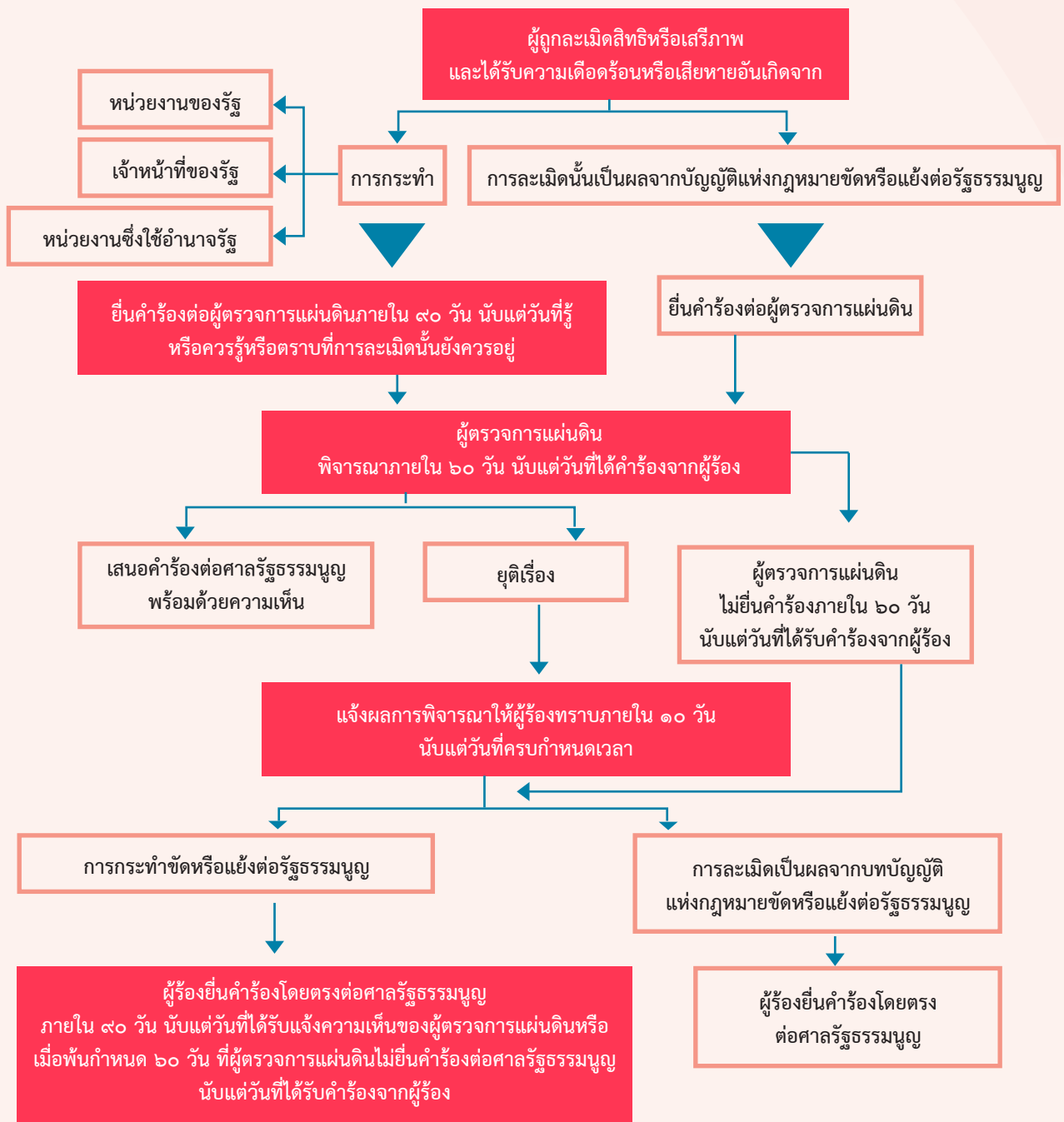
ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: บุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้/ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. บุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น
๒. คำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร
๓. บุคคลดังกล่าวจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน
๔. ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน ๑๐ วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว
๕. กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้อง (ยุติเรื่อง) หรือไม่ยื่นคำร้องภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง ผู้ถูกละเมิดสิทธิมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ กรณีตามมาตรา ๔๖ ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

แผนภาพที่ ๓: การใช้สิทธิกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓

การกระทำที่ไม่สามารถใช้สิทธิยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๗ ได้แก่ (๑) การกระทำของรัฐบาล (๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยเป็นการเฉพาะแล้ว (๓) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน (๔) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว (๕) การกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจระหว่างศาล (๖) การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

๔. การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง และความมั่นคงแห่งรัฐ

๔.๑ การพิจารณาวินิจฉัยการร้องขอให้เลิกการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙)

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๔๙ ว่าบุคคลใดจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้ และหากผู้ใดทราบว่ามี การกระทำได้กล่าว ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำได้ อย่างไรก็ตามหากอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการร้องขอให้เลิกการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: อัยการสูงสุด/ ผู้ทราบการกระทำ

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. ผู้ใดทราบว่ามี การกระทำได้เป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำได้
๒. หากอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่รับคำร้อง ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔.๒ การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ (๙))

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๕ ได้บัญญัติให้การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้ นอกจากนี้ มาตรา ๒๕๖ ได้บัญญัติไว้ด้วยว่า ในกรณีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หรือหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการนำร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย จะต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติเสียก่อน ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไว้อย่างชัดเจนด้วย

อย่างไรก็ดี ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำความกราบบังคมทูลเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกันแล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณีว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับการลงมติเห็นชอบแล้วเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ หรือมีลักษณะที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หรือหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติหน้าที่หรืออำนาจได้และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง โดยในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

๒. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกันแล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมมีลักษณะที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ คือ การแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ หรือมีลักษณะที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ (๘) คือ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หรือหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ในกรณีที่เป็นไปตามมาตรา ๒๕๖ (๘) ดังกล่าวต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติก่อนที่จะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย โดยให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

๓. ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

๔. ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

๕. การวินิจฉัยหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๘)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๘ ได้บัญญัติให้หนังสือสัญญาใดที่ประเทศไทยทำกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา โดยหนังสือสัญญาดังกล่าว ได้แก่

(๑) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย

(๒) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศ

(๓) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา

(๔) หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของ

ประเทศอย่างกว้างขวาง อันได้แก่ หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี เขตศุลกากรร่วม หรือการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาหรือสิทธิบัตร หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาทั้งหมดหรือบางส่วน หรือหนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่มีปัญหาว่า หนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้ โดยศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับความขอตั้งกล่าว

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: คณะรัฐมนตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. หนังสือสัญญาบางประเภทที่ประเทศไทยทำกับประเทศอื่นหรือองค์ระหว่างประเทศที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา
๒. ในกรณีที่มีปัญหาว่า หนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้
๓. ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับความขอจากคณะรัฐมนตรี

๖. การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๖.๑ การพิจารณาวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒)

ก. กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๒ ได้บัญญัติให้มีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้

- (๑) ลาออก (มาตรา ๑๐๑ (๓))
- (๒) ขาดคุณสมบัติของการมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๘๗)
- (๓) มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๘๘)
- (๔) กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา ๑๘๔ หรือมาตรา ๑๘๕)
- (๕) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก (มาตรา ๑๐๑ (๘))
- (๖) พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกตามมติของพรรคการเมืองนั้น

ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ในกรณีเช่นนี้ ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นมิได้เข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่พ้น ๓๐ วันดังกล่าว (มาตรา ๑๐๑ (๙))

(๗) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ในกรณีที่ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง เพราะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่คำสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนด ๖๐ วันนั้น (มาตรา ๑๐๑ (๑๐))

(๘) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า ๑๒๐ วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๑๐๑ (๑๒))

ข. กรณีสมาชิกวุฒิสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๒ ได้บัญญัติให้มีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาคณใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังต่อไปนี้

(๑) ลาออก (มาตรา ๑๑๑ (๓))

(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของการเป็นสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๑๐๘)

(๓) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า ๑๒๐ วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา (มาตรา ๑๑๑ (๕))

(๔) กระทำการอันเป็นการฝักใฝ่หรือยอมตนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใดๆ (มาตรา ๑๑๓) หรือกระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา ๑๘๔ หรือมาตรา ๑๘๕)

ในกรณีดังกล่าวข้างต้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคณใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ (มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง) เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง และมีให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ เป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา (มาตรา ๘๒ วรรคสองและวรรคสาม)

นอกจากนี้ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคณใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงเพราะเหตุดังกล่าว ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย (มาตรา ๘๒ วรรคสี่)

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ คณะกรรมการการเลือกตั้ง
หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๓) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๒) หรือ มาตรา ๑๑๑ (๓) (๔) (๕) หรือ (๗) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

๒. เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้วให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่

๓. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีความเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคณใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ โดยสามารถให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย

๖.๒ การพิจารณาวินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๐ ได้บัญญัติเหตุที่ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลง เฉพาะตัวไว้ดังต่อไปนี้

(๑) ตาย (มาตรา ๑๗๐ (๑))

(๒) ลาออก (มาตรา ๑๗๐ (๒))

(๓) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจ (มาตรา ๑๗๐ (๓))

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี (มาตรา ๑๖๐)

(๕) กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา ๑๘๖) หรือกระทำการต้องห้ามในการเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้น หรือคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปไม่เป็นไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และเป็นลูกจ้างของบุคคลใด (มาตรา ๑๘๗)

(๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี (มาตรา ๑๗๑)

นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวด้วยเหตุข้างต้นแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเนื่องจากดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกิน ๘ ปี อีกด้วย (มาตรา ๑๗๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่)

ในกรณีตาม (๒) (๔) (๕) หรือ กรณีนายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกิน ๘ ปี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ยังบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยกรณีความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงหรือไม่ได้ด้วย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่า รัฐมนตรีผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รัฐมนตรีผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงหรือไม่

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุตามมาตรา ๑๗๐ (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

๒. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีความเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญสามารถให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย

๗.

การพิจารณาวินิจฉัยกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

๗.๑ การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับคำร้องคัดค้านมติ คำสั่ง และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

(๑) การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ วรรคสอง และวรรคสี่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติให้ผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง เป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องประกอบด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ดี ภายหลังจากการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว หากนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น และเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขให้ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียน จัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งมติดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ ภายหลังจากที่รับทราบมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง เนื่องจากผู้ยื่นขอจดทะเบียนพรรคการเมืองไม่ดำเนินการให้ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามความเห็นของนายทะเบียนพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งมติดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ
๒. ภายหลังจากที่รับทราบมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๒) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีมติให้เพิกถอนข้อบังคับของพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ วรรคสาม และวรรคสี่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติให้ข้อบังคับพรรคการเมืองนอกจากจะต้องมีรายการตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว จะต้องมิลักษณะที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างคนในชาติ และไม่ครอบงำหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ดีหากปรากฏภายหลังว่าข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ได้ยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่มีรายการตามที่กฎหมายกำหนดหรือมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับนั้น และให้แจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่มามีมติ ในการนี้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง และเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว หากไม่มีการแก้ไขหรือยังไม่ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ภายหลังจากที่รับทราบมติดังกล่าวแล้ว หัวหน้าพรรคการเมืองนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมืองของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมือง

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: หัวหน้าพรรคการเมือง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมืองเนื่องจากไม่มีรายการหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด และให้แจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่มามีมติ
๒. คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วน ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง และเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว หากไม่มีการแก้ไขหรือยังไม่ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง
๓. หัวหน้าพรรคการเมืองนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมืองของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ วรรคห้า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลไม่ให้สมาชิกกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับ รวมทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง

และกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง กระทำการในลักษณะที่อาจทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกไม่ได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใดซึ่งสมควรเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

หากความปรากฏต่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเมื่อ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าสมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการ อันเป็นการฝ่าฝืนดังกล่าวข้างต้น ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีมติหรือสั่งการให้สมาชิกผู้นั้นยุติการ กระทำโดยพลัน และกำหนดมาตรการหรือวิธีการที่จำเป็นเพื่อมิให้เกิดการกระทำดังกล่าวอีกแล้วแจ้งให้นายทะเบียน พรรคการเมืองทราบภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่มิตินั้น อย่างไรก็ตาม หากความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมิได้มีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนตามที่กฎหมายกำหนด ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหาร พรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุ ดังกล่าวดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองจนกว่าจะพ้นเวลา ๒๐ ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ทั้งนี้ กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งโดยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบเอง หรือได้รับแจ้งจากนายทะเบียน พรรคการเมืองว่าสมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนตามที่กฎหมายกำหนด แต่ความปรากฏต่อนายทะเบียน พรรคการเมืองว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมิได้มีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติการกระทำดังกล่าว
๒. นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหาร พรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรง ตำแหน่งในพรรคการเมืองจนกว่าจะพ้นเวลา ๒๐ ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง
๓. กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งโดยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่ง ดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

(๔) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ วรรคสาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติเกี่ยวกับเหตุแห่งการ สิ้นสภาพของพรรคการเมืองไว้หลายประการ อาทิ พรรคการเมืองไม่แก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในระยะเวลา ที่กำหนด หรือมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงตามจำนวนที่กำหนดไว้ภายหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่มีการประชุมใหญ่หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปีโดยไม่มีเหตุอันจะอ้างได้ ตามกฎหมาย หรือพรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับ เป็นต้น ซึ่งเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือมีผู้แจ้งต่อ

นายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดสิ้นสภาพด้วยเหตุดังกล่าว ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อพิจารณา ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น ก็ให้ประกาศการสิ้นสภาพของพรรคการเมือง ในราชกิจจานุเบกษา และให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา นอกจากนี้ให้ถือว่าการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นการถูกยุบพรรคการเมืองด้วย

อย่างไรก็ดี หากหัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศสิ้นสภาพไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศให้สิ้นสภาพ

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณากรณีพรรคการเมืองกระทำการตามเหตุแห่งการสิ้นสภาพของพรรคการเมือง และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่ามีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพ และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นจริงและประกาศการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา และให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยให้ถือว่าการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นการถูกยุบพรรคการเมือง

๒. หากหัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศสิ้นสภาพไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๕) การวินิจฉัยขอให้ยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ ได้บัญญัติเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย หรือมีเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นได้ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้วมีหลักฐานว่าพรรคการเมืองได้กระทำการตามเหตุดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๓ กำหนดว่า เมื่อความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะยื่นคำร้องเอง หรือจะมอบหมายให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นผู้ยื่นคำร้องและดำเนินคดีแทนก็ได้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะขอให้อัยการสูงสุดช่วยเหลือดำเนินการในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจนกว่าจะเสร็จสิ้นก็ได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยขอให้ยุบพรรคการเมือง

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: คณะกรรมการการเลือกตั้ง/ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง
หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด หรือเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง
๒. คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง สามารถยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นได้ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการได้ส่วนแล้วมีหลักฐานว่าพรรคการเมืองได้กระทำการตามเหตุดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

(๖) การวินิจฉัยกรณีพรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๑

บทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๐ ได้บัญญัติให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และยังคงดำรงอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ใช้บังคับ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ใช้บังคับ ยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๔๑ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้ถือว่าพรรคการเมืองดังกล่าวมีสมาชิกตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่สำนักงาน จัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

นอกจากนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๑ ได้กำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการในเรื่องและภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น การแจ้งเปลี่ยนแปลงสมาชิกที่แตกต่างไปจากที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ หรือดำเนินการให้มีสมาชิกให้ครบห้าร้อยคน หรือจัดให้มีทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาท และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ หรือจัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับและจัดทำคำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมืองให้ถูกต้อง และเลือกคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ เป็นต้น

การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ดังกล่าวที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะวินิจฉัย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้พรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยขอให้ยุบพรรคการเมือง

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: พรรคการเมืองที่ได้รับผลกระทบจากการวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้งได้อวินิจฉัยในเรื่องที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมืองเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องใด ๆ หรือต้องดำเนินการตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด
๒. พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๓. พรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๗.๒ การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙ บัญญัติให้ในระหว่างอายุของวุฒิสภา ซึ่งมีกำหนด ๕ ปี นับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง ตามมาตรา ๒๖๙ (๔) ของรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท อันเป็นผลมาจากมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีโดยตรง ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและวุฒิสภาทราบ และให้วุฒิสภาดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และการจัดทำและดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นว่า กรณีเป็นปัญหาว่ามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้วุฒิสภามีมติเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยโดยเร็ว ซึ่งหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในการพิจารณาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้รับฟังตามที่ปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่

โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: วุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

๑. การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท อันเป็นผลมาจากมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีโดยตรง
๒. คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและวุฒิสภาทราบ และให้วุฒิสภาดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และการจัดทำและดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ
๓. วุฒิสภาเห็นว่ากรณีเป็นปัญหาว่ามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้วุฒิสภามีมติเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยโดยเร็ว

นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญและประธานศาลรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่และอำนาจที่นอกเหนือจากการวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑. การเสนอแนะความเห็นต่อร่างกฎหมายและพิจารณาแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยคดี โดยเป็นหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งภายหลังจากที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๒ (๒) กำหนดให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปให้องค์กรที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งในกรณีของศาลรัฐธรรมนูญนั้น รัฐสภาจะต้องส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วไปให้ศาลรัฐธรรมนูญให้ความเห็นว่ามีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้หรือไม่ และรัฐสภามีอำนาจที่จะแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตามความเห็นและข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ยังบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และร่วมกับองค์กรอิสระอื่นในการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อใช้บังคับกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๑๙ และมาตรา ๒๓๖ ซึ่งปัจจุบันได้มีการประกาศใช้ “มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑” แล้ว (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๕ ก. วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๑) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ ยังบัญญัติให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกจากที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนหนึ่งคน ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสรรหากรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ด้วย

๒. หน้าที่และอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติของกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๙๓ บัญญัติให้แต่ละศาลยกเว้นศาลทหาร มีหน่วยงานธุรการรับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานของแต่ละศาลในกรณีนี้ พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขึ้นตรงต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะให้มีรองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้ พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐ (๑) บัญญัติให้การบรรจุและแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและรองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นอำนาจ

ของประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยความเห็นชอบของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ และมาตรา ๑๖ บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒

นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอื่นที่บัญญัติหน้าที่และอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญไว้ อาทิ พระราชบัญญัติ มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕/๑ บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นกรรมการในคณะกรรมการคัดเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นต้น

๗.๓ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดหลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไว้ ดังนี้

๑. องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการ ไม่น้อยกว่า ๗ คน (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง)

๒. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่จะมีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกำหนดข้อยกเว้นไว้เป็นอย่างอื่น (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสอง) ยกเว้นกรณีการวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง จะต้องมิฉะนั้นเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓)

๓. รัฐธรรมนูญกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องทำความเข้าใจในการวินิจฉัยในส่วนของตน พร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมและให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ ความเห็นส่วนตัวให้ทำโดยลับตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ โดยการวินิจฉัยดังกล่าวองค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้ คำวินิจฉัยของศาลให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๕)

๔. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กฤษฎีกาและหน่วยงานของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่)

๕. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา ๕ นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒)

๖. สำระสำคัญของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้ออ้างและคำขอในคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ข้อโต้แย้งในคำชี้แจงข้อกล่าวหา ประเด็นแห่งคดี สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในแต่ละประเด็น และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง รวมทั้งผลแห่งคำวินิจฉัย นอกจากนี้คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะจดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วตีตรวมไว้กับคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓)

๗.๔ วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๐ วรรคสอง บัญญัติว่า “การยื่นคำร้อง และเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” ซึ่งปัจจุบันพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ประกาศใช้บังคับแล้ว (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๑๒ ก วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๑) โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดระเบียบ และประกาศของศาล เพื่อให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีการออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งประกาศใช้บังคับแล้ว (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๙๗ ก วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒) รวมถึงได้ออกระเบียบและประกาศศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑. ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาล พ.ศ. ๒๕๖๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๑๒ ก วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒)
๒. ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในที่ทำการศาล พ.ศ. ๒๕๖๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๑๒ ก วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒)
๓. ประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๐๙ ก วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒) และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ มีขั้นตอนดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง กำหนดให้การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ระบบไต่สวน โดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณ

หรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าจะการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้อีกโอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้วก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น นอกจากนี้ยังกำหนดให้การพิจารณาของศาลจะต้องเป็นไปโดยความรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ และข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ และในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้หน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานสอบสวน ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้

๑. การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้การที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีสามารถกระทำได้ ๒ กรณี คือ

๑.๑ กรณีจัดทำเป็นคำร้อง โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ กำหนดให้ คำร้องที่จะยื่นต่อศาลต้องทำเป็นหนังสือใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุ (๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง (๒) เรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง (๓) มาตราของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง (๔) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง

การยื่นคำร้องดังกล่าวให้คู่กรณีจัดทำสำเนายื่นต่อศาลตามจำนวนที่กำหนดในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญด้วย คำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบฉันทะให้ทนายความหรือบุคคลอื่นยื่นคำร้องหรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบฉันทะต้องบรรลุนิติภาวะแล้ว และมีความรู้ความสามารถที่อาจดำเนินการแทนผู้รับมอบฉันทะได้

๑.๒ กรณีจัดทำเป็นหนังสือราชการ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๑ วรรคสอง กำหนดให้การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีดังต่อไปนี้ จะต้องทำเป็นหนังสือ

(๑) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ หรือนายกรัฐมนตรี ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย

(๒) ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย โดยการดำเนินการดังกล่าว ให้ศาลนั้นส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งของคู่ความ (หรือคู่กรณี) พร้อมด้วยเหตุผลไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

(๓) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด

(๔) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ

(๕) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(๖) ประธานรัฐสภาประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้นๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(๗) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(๘) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้นๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๙) การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล ที่ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ

ทั้งนี้ หนังสือที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีข้างต้น ตามมาตรา ๔๓ กำหนดให้ทำเป็นหนังสือราชการ โดยอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ความประสงค์ที่จะให้ศาลดำเนินการ และมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเมื่อมีผู้ยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยแล้ว หากศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่เป็นไปตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง ข้างต้น ให้ศาลรับไว้พิจารณาและดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๐

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๗ ได้กำหนดช่องทางในการยื่นคำร้องต่อศาลไว้ ดังนี้

(๑) ยื่นคำร้องต่อศาลด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน

(๒) ส่งทางไปรษณีย์

(๓) ส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนด

ทั้งนี้ เป็นไปตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๖๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ข้อปฏิบัติและเงื่อนไข ประเภท รูปแบบ และขนาดของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือเอกสารอื่นใดทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษารายละเอียดได้ทาง www.constitutionalcourt.or.th หัวข้อ “ยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing)”

นอกจากนี้ ประชาชนสามารถขอรับคำปรึกษาด้านกฎหมายได้ ๓ ช่องทาง ดังนี้

(๑) ติดต่อด้วยตนเอง ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

(๒) ติดต่อทางโทรศัพท์ หมายเลข ๐ ๒๑๔๒ ๕๐๗๔ และหมายเลข ๐ ๒๑๔๒ ๕๐๗๕ หรือสายด่วน (Call center) ๑๒๐๑ ในวันและเวลาราชการ

(๓) ติดต่อทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ (www.constitutionalcourt.or.th) ภายใต้อีเมลชื่อ “ปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ” และทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ‘office@constitutionalcourt.or.th’

๒. การพิจารณารับคำร้อง

เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๙ กำหนดให้การพิจารณาว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลจะแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่า ๓ คนเป็นผู้พิจารณาก็ได้ และเมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่งเรื่องให้คณะตุลาการดังกล่าวภายใน ๒ วัน นับแต่วันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องตามข้อกำหนดของศาล และให้คณะตุลาการดังกล่าวมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน ๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คำสั่งดังกล่าวให้ถือว่าเป็นคำสั่งของศาล

ในกรณีที่คณะตุลาการมีความเห็นไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ให้เสนอศาลพิจารณาภายใน ๕ วันดังกล่าว และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะตุลาการดังกล่าว หากศาลเห็นพ้องด้วยให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล หากศาลไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของคณะตุลาการให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล คำสั่งของคณะตุลาการที่สั่งรับหรือไม่รับคำร้องให้ถือเสียงข้างมาก ในกรณีที่ไม่มีมติแต่งตั้งคณะตุลาการ ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ภายใน ๕ วัน นับแต่วันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง

แผนภาพที่ ๔: ช่องทางการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญ

๓. การแจ้งผู้ร้องและส่งสำเนาคำร้องให้แก่ผู้ถูกร้อง

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งให้ผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และให้นำความในมาตรา ๔๒ เกี่ยวกับรายละเอียดของคำร้องมาใช้บังคับโดยอนุโลม กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด หรือไม่มารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๔

๔. องค์คณะและการพิจารณาคดี

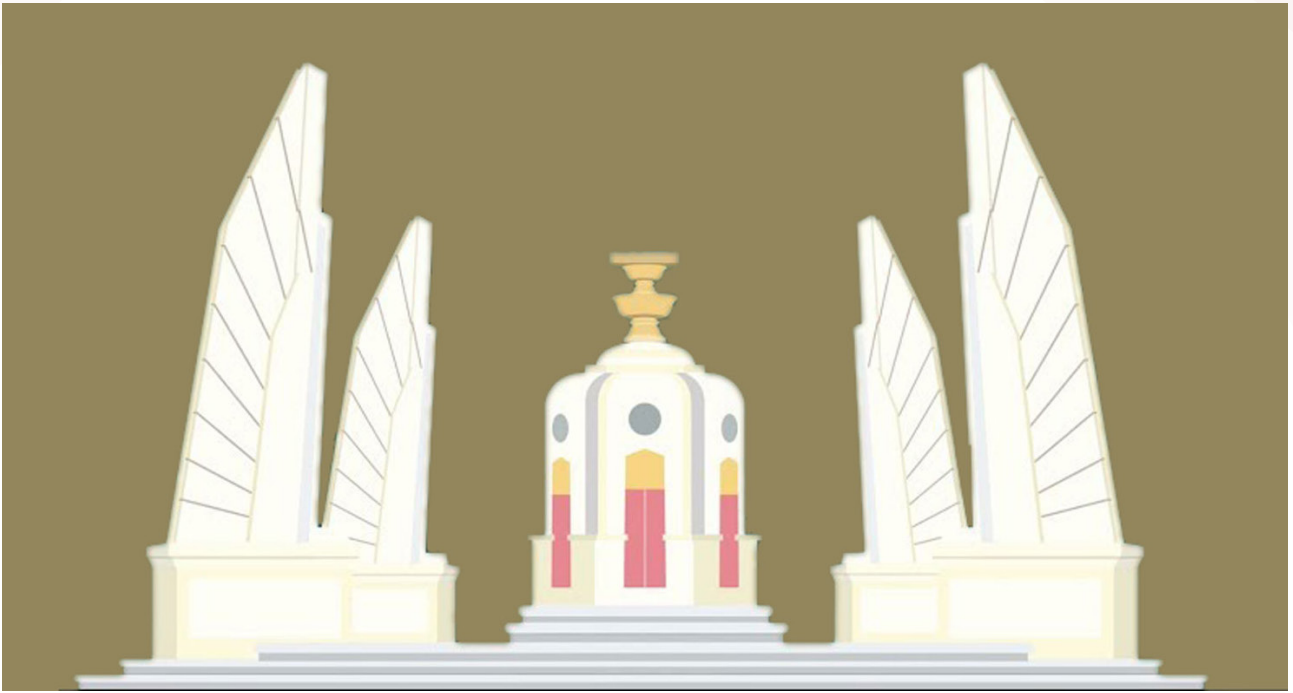
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔ ได้นิยามความหมายของคำว่า “การพิจารณาคดี” คือ “การดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ รวมถึงการไต่สวน การประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หรือการนั่งพิจารณา” ในขณะที่คำว่า “กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า “การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาลหรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าจะการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น” และคำว่า “การนั่งพิจารณา” หมายความว่า “การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดีโดยคู่กรณีมีสิทธิมาอยู่ต่อหน้าศาล” นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ยังได้กำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีของศาลไว้ดังนี้

๔.๑ การพิจารณาคดีโดยเปิดเผย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๙ กำหนดให้การนั่งพิจารณาของศาลให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่ศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่จะอยู่ในห้องพิจารณาคดีได้ และเมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศแก่คู่กรณีไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด และให้ปิดประกาศกำหนดนัดดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการศาลด้วย

๔.๒ การให้โอกาสคู่กรณีแสดงพยานหลักฐาน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๑ กำหนดให้คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและขอสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในเวลาทำการได้ และเพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน อย่างไรก็ตาม ในการอ้างพยานหลักฐานนั้น ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานและวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว โดยอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่า ๗ วัน

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๖๒ กำหนดให้ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะพยานที่ฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลมีอำนาจสอบถามพยานบุคคลเอง แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดี แม้จะไม่มีฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน หลังจากคู่กรณีถามพยานแล้ว ห้ามมิให้คู่กรณีฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

๔.๓ การให้โอกาสคู่กรณีสืบพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาล

นอกเหนือจากการไต่สวนพยานหลักฐานภายในศาลแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๖๓ กำหนดให้ศาลอาจอนุญาตให้มีการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอ โดยอาจใช้ระบบการประชุมทางจอภาพตามข้อกำหนดของศาลได้ และให้ถือว่ากระทำในห้องพิจารณาของศาล โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าว และเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายทั้งหมด

ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาเบิกความเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอกำหนด โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นทราบก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่า ๗ วัน อย่างไรก็ตามหากคู่กรณีที่ติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในวันบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าที่ดังกล่าวในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่า ๓ วัน มิฉะนั้นให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

ในวันไต่สวนพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า แล้วตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่เสนอต่อศาล และศาลอนุญาต หากพยานไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นก็ได้ พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญโดยยื่นบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลแล้วจะขอถอนบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นมีได้ และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของการให้ถ้อยคำของพยาน ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๖๔

ในระหว่างการไต่สวนของศาล ให้ศาลบันทึกรายงานการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวน และจัดให้คู่กรณีและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน หากคู่กรณีหรือพยานลงลายมือชื่อไม่ได้ หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้ศาลทำรายงานจดแจ้งเหตุที่ไม่มีลายมือชื่อเช่นนั้นแทนการลงลายมือชื่อ และให้ศาลบันทึกการให้ถ้อยคำของพยานในการไต่สวนรวมไว้ในสำนวนด้วย โดยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียงหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง หรือวิธีการอื่นใดตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๖๖

๔.๔ การให้โอกาสคู่กรณีร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี

คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีสิทธิร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของตนได้ตามที่ศาลเห็นสมควรและภายในเวลาที่ศาลกำหนด การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณีต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาลเห็นสมควรให้กระทำด้วยวาจา โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี

ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้คู่กรณี พยานในส่วนที่เกี่ยวกับคำเบิกความของตน หรือบุคคลภายนอก ซึ่งมีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมีเหตุผลอันสมควรที่ดี มีสิทธิขอตรวจดู ขอคัดสำเนา หรือขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะกำหนดให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘

๕. มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

การกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญนั้น ถือเป็นมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่งอันจะทำให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมีผลในทางปฏิบัติเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวไว้ เจตนารมณ์ของการกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวนั้นเพื่อต้องการที่จะให้มีการชะลอหรือระงับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้เป็นการชั่วคราว หรือคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอในระหว่างการพิจารณาคดี อันจะมีผลเป็นการคุ้มครอง ป้องกัน และยับยั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หากยังคงปล่อยให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือคู่กรณีในคดีรัฐธรรมนูญยังคงกระทำการหรือดำเนินการหรือพิจารณาในเรื่องเหล่านั้นต่อไป ซึ่งหากต่อมาศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำหรือการดำเนินการหรือการพิจารณาของหน่วยงานหรือบุคคลดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็อาจเกิดความเสียหายมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งยังเป็นการยากแก่การแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นดังกล่าวจนเป็นเหตุทำให้มีการใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องร้องให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องชดใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น หรืออาจเกิดความเสียหายแก่สาธารณะหรือประเทศชาติอย่างรุนแรงจนไม่อาจบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลได้ รัฐอาจจำต้องเข้ามาชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ประชาชนแทน และอาจเป็นที่กล่าวได้ว่า “ความยุติธรรมของศาลในการที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนั้นมาไม่ทันเวลา” ดังนั้น มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญจึงมีความจำเป็นและสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเด็นอื่นหรือผลของคำวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญเท่านั้น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๑ วรรคหนึ่ง จึงได้บัญญัติหลักการกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยไว้ว่า “เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึงและคำร้องของผู้ร้องมีเหตุอันมีน้ำหนักที่ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นไปตามคำร้อง เมื่อศาลเห็นสมควรหรือคู่กรณีได้ยื่นคำขอให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยและออกคำสั่งไปยังหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล” และวรรคสอง บัญญัติว่า “มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกินหกสิบวัน นับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น”

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ หมวด ๒ การพิจารณา ส่วนที่ ๕ มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ข้อ ๓๗ ถึงข้อ ๔๐ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย สรุปได้ดังนี้

๑. การยื่นคำขอกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

๑.๑ คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจขอมาในคำร้องหรือคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรืออาจยื่นคำขอในเวลาใด ๆ ก่อนศาลวินิจฉัยคดี เพื่อให้ศาลมีมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย อันจะมีผลเป็นการชะลอหรือระงับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้เป็นการชั่วคราว หรือมีมาตรการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอไว้ในระหว่างการพิจารณาคดี หรือเพื่อประโยชน์แก่การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลในภายหลัง ทั้งนี้ คำขอดังกล่าวจะต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าประสงค์ให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวอย่างใด เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลังประการใด หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึงอย่างไร (ข้อ ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

๑.๒ ในกรณีที่ไม่มีคำขอของคู่กรณี แต่พฤติการณ์แห่งคดีมีความจำเป็นรีบด่วน ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยได้ตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี (ข้อ ๓๗ วรรคสาม)

๒. กรณีที่ศาลหรือคณะตุลาการมีคำสั่งไม่รับคำร้องขอมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลหรือคณะตุลาการเห็นว่าคำขอให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยโดยยื่นโดยไม่มีข้ออ้างหรือข้อเท็จจริงเพียงพอ หรือไม่มีเหตุผลหรือสาระอันควรได้รับการพิจารณา หรือไม่มีเหตุอันมีน้ำหนักที่ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นไปตามคำขอ ให้สั่งไม่รับคำขอดังกล่าว (ข้อ ๓๘)

๓. การดำเนินการก่อนมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราว

๓.๑ เมื่อศาลหรือคณะตุลาการมีคำสั่งรับคำขอตามข้อ ๓๗ วรรคหนึ่ง และส่งสำเนาคำขอให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งทำคำคัดค้านคำขอนั้นแล้ว ให้ศาลนัดไต่สวนคำขอโดยเร็วเพื่อให้คู่กรณีนำพยานหลักฐานมาแสดงต่อศาลตามข้ออ้างหรือข้อคัดค้านของแต่ละฝ่าย และให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอดังกล่าวโดยไม่ชักช้า (ข้อ ๓๙ วรรคหนึ่ง)

๓.๒ ในกรณีที่มิมีเหตุฉุกเฉินรีบด่วนเป็นกรณีพิเศษและมีเหตุจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามความเห็นสมควรแก่กรณีได้โดยไม่ต้องไต่สวนและไม่ต้องรับฟังความเห็นของคู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องก่อนก็ได้ (ข้อ ๓๙ วรรคสอง)

๔. คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวในคดีรัฐธรรมนูญแต่ละประเภท

๔.๑ มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามข้อ ๓๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ศาลอาจมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นการเฉพาะดังต่อไปนี้ก็ได้ (ข้อ ๔๐ วรรคหนึ่ง)

(๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) หากกฎหมายมิได้กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะ และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะอย่างสำคัญ ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐ รอคอยพิจารณาหรือการดำเนินการเรื่องนั้นไว้ก่อน หรือชะลอการบังคับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น แล้วแต่กรณี

(๒) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐ หรือคู่กรณี รอคอยพิจารณาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๓) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐ หรือคู่กรณี กระทำการหรือระงับการกระทำใด ๆ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๔) คดีที่ประชาชนหรือชุมชนยื่นคำร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีไปก่อนหรือรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเรื่องอื่นใดไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๕) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๘ ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๖) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐ กระทำการหรือมิให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เกี่ยวข้องจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๗) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่ามติของคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙ ศาลอาจมีคำสั่งให้ชะลอการดำเนินการหรือการบังคับการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง หรือสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวไปก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๘) คดีที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎหมายอื่น ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอหรือคู่กรณีในระหว่างการพิจารณาคดี หรือสั่งให้พรรคการเมืองระงับการกระทำใดไว้เป็นการชั่วคราวตามคำขอของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียน หรืออัยการสูงสุดแล้วแต่กรณี จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

๔.๒ การมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่กรณี และต้องเป็นไปเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึง (ข้อ ๔๐ วรรคสอง)

๔.๓ การมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยของศาลให้เป็นที่สุด และให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกิน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น แต่กรณีที่มีข้อเท็จจริงใหม่อันเป็นสาระสำคัญที่ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวขึ้นใหม่ ศาลอาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวใหม่ได้ โดยจะต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ การออกคำสั่งแต่ละครั้งให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น (ข้อ ๔๐ วรรคสาม)

๖. การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๕ กำหนดให้ในการวินิจฉัยคดี ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเข้าใจส่วนตัวเป็นหนังสือ พร้อมทั้งแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ ดังนั้น จึงถือเป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคนที่จะต้องร่วมนั่งพิจารณาและร่วมทำคำวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุยกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ นอกจากนี้ความเห็นส่วนตัวของตุลาการ ให้ทำโดยลับและต้องเผยแพร่ต่อสาธารณะตามข้อกำหนดของศาล

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๒ กำหนดให้องค์คณะของศาลในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่า ๗ คน และตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยนั้น หากมีปัญหาว่าตุลาการคนใดร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีนั้นหรือไม่ ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป เว้นแต่การไม่ร่วมทำคำวินิจฉัยจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึง ๗ คน

ในการทำคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๕ วรรคสาม กำหนดให้องค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้ และคำวินิจฉัยของศาลให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มิคำวินิจฉัย

ในส่วนของผลของคำวินิจฉัย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ กำหนดให้คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน และในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายแล้วแต่กรณีทราบโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว หรือในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้องหรือผู้มีหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓) การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓) หรือการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑)) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว ส่วนการแจ้งให้คู่กรณีมาฟังคำวินิจฉัยและการอ่านคำวินิจฉัยของศาลและการแจ้งคำวินิจฉัยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและจำหน่ายคดี คำสั่งดังกล่าวต้องประกอบด้วยความเป็นมาโดยย่อของคดี เหตุผลในการมีคำสั่ง ความเห็นประกอบ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง และเมื่อจัดทำคำสั่งเสร็จแล้ว ให้แจ้งคู่กรณีทราบ พร้อมปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาลไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ทั้งนี้ คำสั่งของศาลดังกล่าวให้มีผลในวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำสั่ง โดยเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๗

๗. การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔ ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับหรือการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลไว้ว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยของศาล หากมีความจำเป็นจะต้องบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย ให้ศาลมีอำนาจกำหนดคำบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลไว้ในคำวินิจฉัยนั้น โดยศาลอาจกำหนดให้มีผลไปในอนาคตขณะใดขณะหนึ่งหลังวันอ่านคำวินิจฉัย หรืออาจกำหนดเงื่อนไขหรือมาตรการในการบังคับอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งนี้ ตามความจำเป็นหรือสมควรตามความเป็นธรรมแห่งกรณี และให้องค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ รายงานผลการปฏิบัติหรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับของศาลต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล”

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ หมวด ๓ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง และการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับไว้ในคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔ ไว้ดังนี้

๑. การรายงานการปฏิบัติตามคำบังคับของศาล และกรณีคู่กรณีไม่ปฏิบัติตามคำบังคับหรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับ

ในกรณีที่ศาลกำหนดคำบังคับไว้ในคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๔ เมื่อความปรากฏแก่ศาล หรือคู่กรณียื่นคำขอ หรือองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ รายงานต่อศาลว่า คู่กรณียังไม่ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลหรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับของศาล ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาหรือไต่สวนและมีคำสั่งกำหนดวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย หรือมีคำสั่งใด ๆ เพื่อให้การบังคับคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว (ข้อ ๔๔)

๒. กรณีองค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ ไม่ปฏิบัติตามคำบังคับหรือปฏิบัติล่าช้าเกินควร

เมื่อปรากฏว่าองค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับมิได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลให้ถูกต้องครบถ้วน หรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควรให้ศาลไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริง ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงเพียงพอให้ฟังได้ว่าการที่มิได้ปฏิบัติตามคำบังคับตามคำวินิจฉัยของศาลให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเป็นไปโดยไม่มีเหตุอันสมควรศาลอาจแจ้งให้นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานองค์กรอิสระ นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้บังคับบัญชาผู้กำกับดูแล หรือผู้ควบคุม ตามความจำเป็นและสมควรแก่ประเภทคดี เพื่อดำเนินการหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาล และแจ้งผลให้ศาลทราบโดยเร็ว (ข้อ ๔๕)

๘. การละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

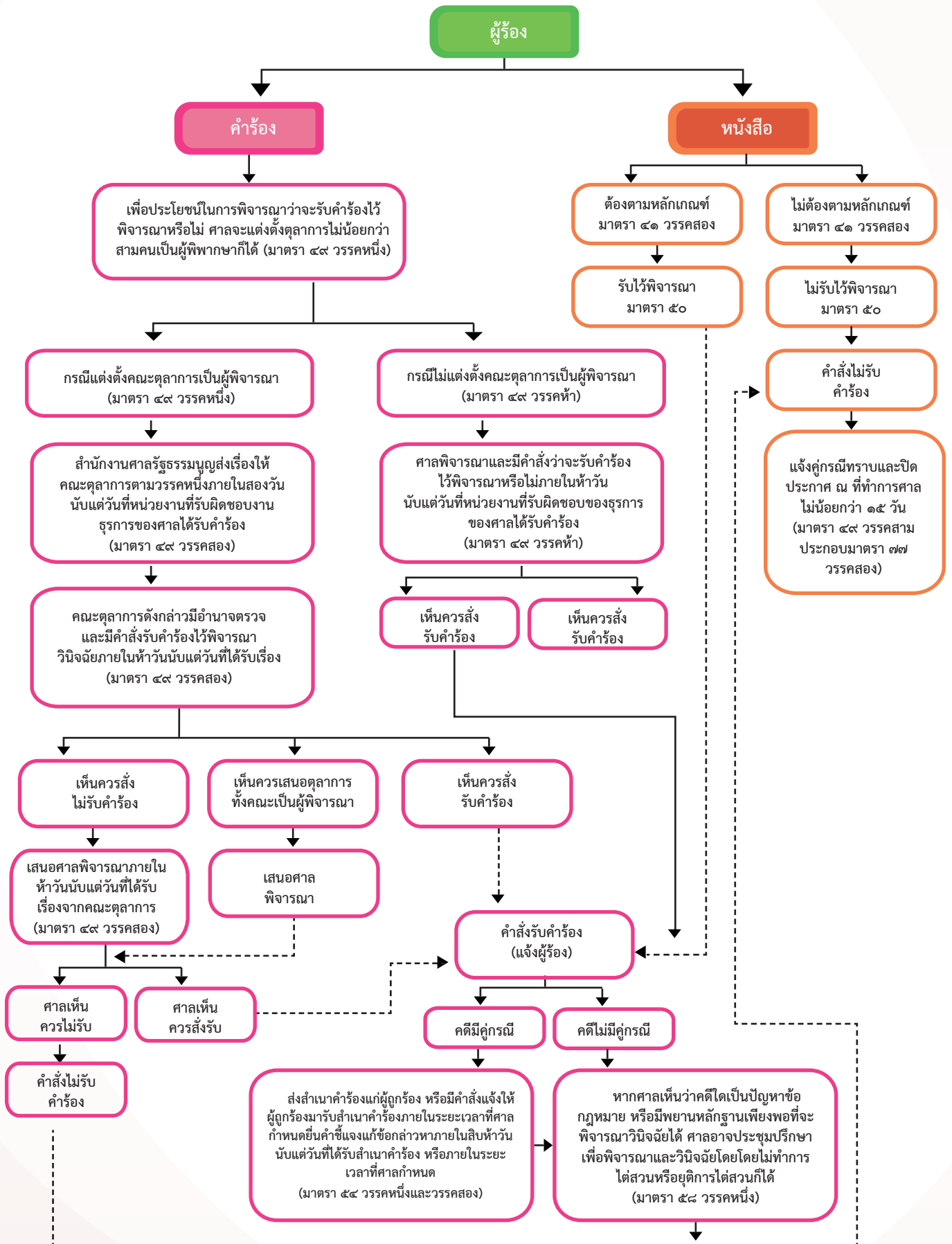
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๘ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อยและรวดเร็ว

นอกจากนี้ การวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เสียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

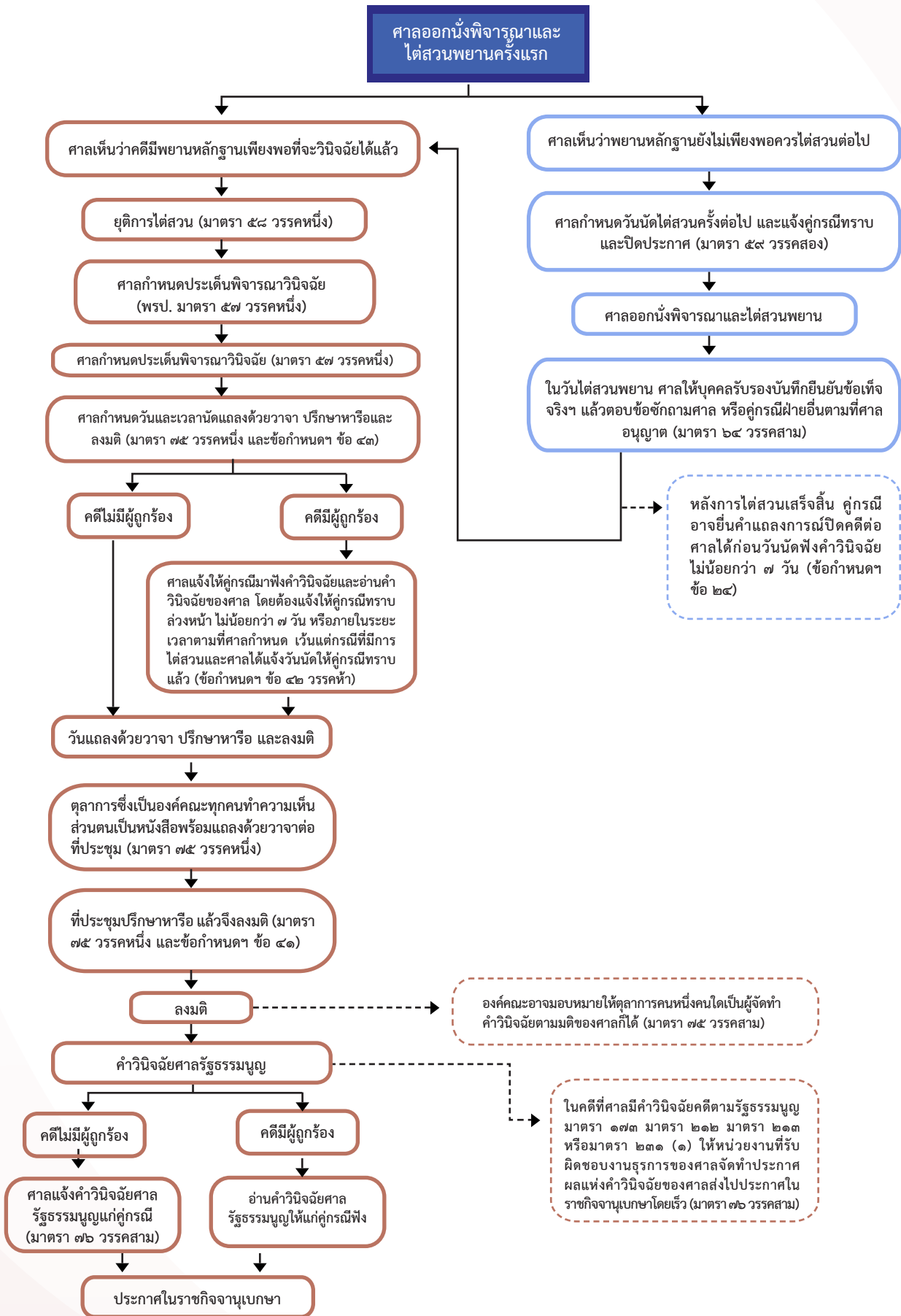
กรณีผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของศาลหรือคำสั่งศาลตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการตักเตือน โดยจะมีคำตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือไล่ออกจากบริเวณศาล หรือลงโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยการสั่งลงโทษดังกล่าว ศาลจะพิจารณาเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี อย่างไรก็ตาม การสั่งลงโทษจำคุกหรือโทษปรับ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และในการดำเนินการดังกล่าว ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๘

แผนภาพที่ ๕: กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

แผนภาพที่ ๕: กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ (ต่อ)

๓. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๐ วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำความใน มาตรา ๑๘๘ มาตรา ๑๙๐ มาตรา ๑๙๑ และมาตรา ๑๙๓ มาใช้บังคับแก่ศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม” ประกอบกับมาตรา ๑๙๓ บัญญัติว่า “ให้ศาลแต่ละศาล ยกเว้นศาลทหาร มีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานของแต่ละศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๓.๑ อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

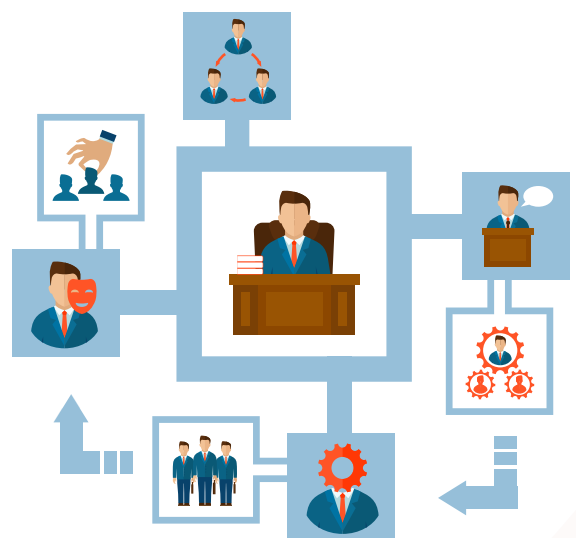
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔ ดังนี้

๑. รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
๒. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
๓. สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ
๔. ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

๓.๒ โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

โครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญเรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญพ.ศ. ๒๕๕๕ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๙ ตอนที่ ๓๖ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕) ประกอบด้วย

- (๑) กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญ
- (๒) กลุ่มงานตรวจสอบภายใน
- (๓) สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- (๔) สำนักบริหารกลาง
- (๕) สำนักคดี ๑
- (๖) สำนักคดี ๒
- (๗) สำนักคดี ๓
- (๘) สำนักคดี ๔
- (๙) สำนักคดี ๕
- (๑๐) สำนักพัฒนาระบบบริหาร
- (๑๑) สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและประชาสัมพันธ์
- (๑๒) สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา

แผนภาพที่ ๒ โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ ประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการและการบังคับบัญชาภายในสำนัก สถาบัน และกลุ่มงานในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๙

ส่วนราชการภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีฐานะและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (ก) ตรวจสอบ และกลั่นกรองสรุปย่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและบรรทัดฐานคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
- (ข) วิเคราะห์ตรวจสอบ และกลั่นกรองคำแถลงการณ์และให้ความเห็นเกี่ยวกับคดีรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย
- (ค) คำนวณ วิเคราะห์ ให้ความเห็นและจัดทำเอกสารทางวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานคดีรัฐธรรมนูญ การบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญหรืองานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย
- (ง) วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย
- (จ) ให้การสนับสนุนและให้คำแนะนำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านบริหารทั่วไปของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานดังกล่าวและผลกระทบอื่นที่อาจเกิดขึ้นตามที่ได้รับมอบหมาย
- (ฉ) ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับระบบงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- (ช) ศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับ รวมทั้งนโยบายที่มีผลกระทบต่อศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย
- (ซ) ให้คำปรึกษา ตรวจสอบ กลั่นกรอง การยกร่างกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย
- (ฌ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญมีผู้อำนวยการกลุ่มงานเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกองหรือสูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร

(๒) กลุ่มงานตรวจสอบภายใน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (ก) ศึกษา วิเคราะห์และพัฒนางานองค์ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยรับตรวจ
- (ข) ตรวจสอบด้านการเงินและการบัญชีของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- (ค) ดำเนินการตรวจสอบและประเมินระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงของหน่วยรับตรวจ
- (ง) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๓) สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (ก) เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งการของประธานศาลรัฐธรรมนูญในการกำหนดนโยบายการบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายของประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- (ข) สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (ค) ประสานงานคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งองค์กรและสถาบันต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
- (ง) ดำเนินการเกี่ยวกับการต้อนรับ และอำนวยความสะดวกให้แก่การเยือนของอาคันตุกะต่างประเทศ
- (จ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๔) สำนักบริหารกลาง มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณและงานธุรการทั่วไปของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) สนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และการรักษาความปลอดภัยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับงานการเงิน งานบัญชี งานพัสดุของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ

(ง) บำรุงรักษาอาคารสถานที่และยานพาหนะของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการรักษาความปลอดภัยอาคาร สถานที่ บุคคล และเอกสารของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ดำเนินการทางด้านนิติการที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงการศึกษา วิเคราะห์ สนับสนุน และพัฒนาการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ฉ) ปฏิบัติราชการทั่วไปของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ

(ช) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๕-๘) สำนักคดี ๑ - ๔ มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ดำเนินงานด้านกฎหมายเพื่อสนับสนุนการพิจารณารับคำร้องของตุลาการประจำคดี รวมถึงปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของตุลาการประจำคดี

(ข) ดำเนินงานด้านกฎหมายเพื่อสนับสนุนการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ รวมทั้งเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบคดีตามที่ได้รับมอบหมาย

(ค) ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานทางด้านคดีและวิชาการประจำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(ง) ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์และจัดทำเอกสารทางวิชาการและคู่มือปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานคดีรัฐธรรมนูญ

(จ) ให้คำแนะนำ คำปรึกษา หรือความคิดเห็นในเชิงวิชาการเกี่ยวกับงานคดีรัฐธรรมนูญ

(ฉ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๙) สำนักคดี ๕ มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ตรวจสอบ กลั่นกรอง วิเคราะห์ เสนอแนะผลกระทบและจัดทำความเห็นในสำนวนคดีของสำนักคดีผู้รับผิดชอบเสนอต่อคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคำวินิจฉัย และจัดทำบรรทัดฐานคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และศึกษาเปรียบเทียบคดีรัฐธรรมนูญของไทยและต่างประเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญและระบบงานคดีรัฐธรรมนูญ

(ง) ตรวจสอบ ติดตาม และดำเนินการเพื่อให้มีการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ตรวจสอบ กลั่นกรอง และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และเอกสารทางวิชาการ ที่เกี่ยวกับกระบวนการวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญของศาลรัฐธรรมนูญ

(ฉ) ดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการรับคำร้องที่เข้ามาสู่ศาลรัฐธรรมนูญ และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายสำนวน การเก็บรักษาสำนวน รวมถึงการประกาศราชกิจจานุเบกษา

(ช) งานเลขานุการการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (เชิงคดี)

(ซ) ปฏิบัติราชการทั่วไปของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักคดีโดยเฉพาะ

(ฌ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๑๐) สำนักพัฒนาระบบบริหาร มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อจัดวางระบบการบริหารการพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนาโครงสร้างการบริหารราชการและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และการพัฒนาระบบงานทั่วไป เพื่อเสนอต่อคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ดำเนินกระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของศาลรัฐธรรมนูญสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเสนอต่อคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) ดำเนินกระบวนการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคลของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะนโยบายในการกำหนดแผนอัตรากำลัง การสร้างระบบความมั่นคงของทรัพยากรบุคคลและแนวทางในการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ง) ดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการทางวินัย การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ของบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๑๑) สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและประชาสัมพันธ์ มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งในด้านการจัดหา ควบคุมและบำรุงรักษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไทยและต่างประเทศ รวมถึงฐานข้อมูลรัฐธรรมนูญไทยและต่างประเทศ และฐานข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญทั้งไทยและต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและบุคลากรในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการคัดเลือก จัดหา และให้บริการระบบทรัพยากรสารสนเทศด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญกฎหมายมหาชน และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ง) ดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสาร และสิ่งของที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อจัดเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ดำเนินการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับคดีรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมถึงการเสริมสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

(ฉ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๑๒) สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา มีผู้อำนวยการสถาบันเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อกำหนดประเด็นในการวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) จัดทำเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะ ทั้งในรูปแบบภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ หน่วยงานยุติธรรมระหว่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงการสร้างเครือข่ายพันธมิตรความร่วมมือทางวิชาการและการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

(ง) ดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรมเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน ศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนาประชาธิปไตย และการส่งเสริมหลักนิติธรรม รวมถึงการดำเนินเกี่ยวกับกระบวนการจัดการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

(จ) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการสัมมนาทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญ โดยความร่วมมือระหว่างศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและหน่วยงานอื่น

(ฉ) ดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและประสานงานกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมหรือหน่วยงานอื่นในภูมิภาค ในภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ช) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๓.๓ แผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีแผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญเป็นกรอบทิศทางการบริหารราชการของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานการอำนวยความยุติธรรมในภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตลอดจนการพัฒนาหลักนิติธรรมในสังคมไทย การสร้างบรรทัดฐานการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และการรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะอย่างต่อเนื่อง โดยแผนยุทธศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

แผนปฏิบัติการ ๕ ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

การจัดทำแผนปฏิบัติการ ๕ ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) มุ่งเน้นให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีกรอบทิศทางการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพและประสิทธิภาพ สามารถสนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของศาลรัฐธรรมนูญและเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนภารกิจหลักของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงการเสนอทิศทางและเป้าหมายเพื่อยกระดับศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง (High Performance Organization)

จากกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น นำมาสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการ ๕ ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) รายละเอียดดังนี้

แผนปฏิบัติการ ๕ ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

วิสัยทัศน์ (Vision)

เป็นสถาบันนำที่พิทักษ์รัฐธรรมนูญในระดับสากล

พันธกิจ (Mission)

คุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยยึดหลักนิติธรรมภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

เป้าประสงค์ (Goals)

เพื่อให้บรรลุพันธกิจดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานไว้ ดังนี้

๑. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการพิจารณาคดีสู่สากล
๒. เสริมสร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการภายในองค์กรมีความเข้มแข็ง
๓. บุคลากรมีความสามารถควบคุมคุณธรรมและจริยธรรม
๔. ประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ค่านิยม (ศาลรัฐธรรมนูญ)

“ยึดหลักนิติธรรม ค้ำจุนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิเสรีภาพของประชาชน”

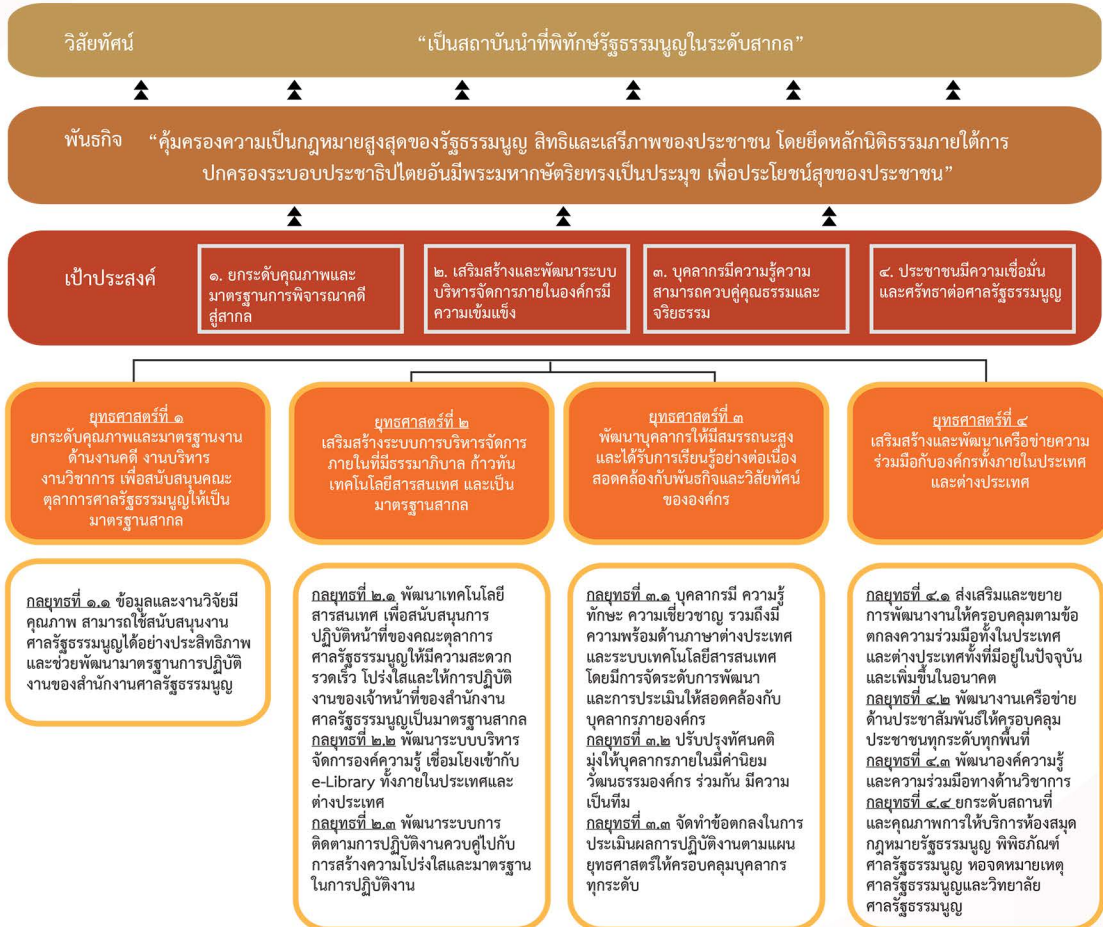
ค่านิยม (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ)

RIGHT

“องค์กรแห่งความถูกต้องและยุติธรรม”

R: Righteousness	มีคุณธรรมยึดมั่นในความถูกต้อง
I: Intelligence	มุ่งพัฒนาตนเอง
G: Good will	มีเมตตาจิตต่อทุกคน
H: Harmony	มีความรักความสามัคคี
T: Teamwork	มุ่งมั่นทำงานเป็นทีม

แผนภาพที่ ๗ แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy map)

๓.๔ อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการสรรหาบุคลากรเพื่อรองรับภารกิจในการสนับสนุนงานด้านพิจารณาวินิจฉัยคดี และงานบริหารด้านต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี จนถึงปัจจุบัน (ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓) มีอัตรากำลังรวมทั้งสิ้น ๒๒๔ อัตรา ประกอบด้วย

- ๑) ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๖๙ อัตรา (มีข้าราชการดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน ๑๕๕ อัตรา)
- ๒) อัตรากำลังของลูกจ้างประจำ จำนวน ๓๐ อัตรา (มีลูกจ้างประจำดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน ๒๘ อัตรา)
- ๓) อัตรากำลังของพนักงานราชการ จำนวน ๒๕ อัตรา (มีพนักงานราชการดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน ๒๕ อัตรา) รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนอัตรากำลังและจำนวนที่มีอยู่จริงของข้าราชการและลูกจ้างตามโครงสร้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนัก/กลุ่มงาน	ข้าราชการ (อัตรา)		ลูกจ้างประจำ (อัตรา)		พนักงานราชการ (อัตรา)	
	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง
ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๕	๔	๐	๐	๐	๐
ที่ปรึกษาด้านวิชาการ	๑	๐	๐	๐	๐	๐
กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญ	๑๗	๑๗	๑	๑	๒	๒
กลุ่มงานตรวจสอบภายใน	๓	๓	๐	๐	๐	๐
สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ	๙	๙	๒	๒	๑	๑
สำนักบริหารกลาง	๒๒	๒๑	๑๘	๑๖	๖	๖
สำนักคดี ๑	๑๑	๑๐	๐	๐	๐	๐
สำนักคดี ๒	๑๑	๙	๐	๐	๐	๐
สำนักคดี ๓	๑๑	๙	๐	๐	๐	๐
สำนักคดี ๔	๑๐	๑๐	๐	๐	๐	๐
สำนักคดี ๕	๑๕	๑๕	๔	๔	๒	๒
สำนักพัฒนาระบบบริหาร	๑๖	๑๔	๒	๒	๔	๔
สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและประชาสัมพันธ์	๑๗	๑๖	๒	๒	๕	๕
สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา	๒๑	๑๘	๑	๑	๖	๕
รวม	๑๖๙	๑๕๕	๓๐	๒๘	๒๕	๒๕

๓.๕ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๒๙๖,๖๑๒,๔๐๐ บาท พบว่า รายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณมากที่สุด คือ ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร จำนวน ๑๗๖,๐๔๕,๖๐๐ บาท (ร้อยละ ๕๙.๓๕) รองลงมาเป็น ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน จำนวน ๖๙,๓๗๒,๗๐๐ บาท (ร้อยละ ๒๓.๓๙) และค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง จำนวน ๕๑,๑๙๔,๑๐๐ บาท (ร้อยละ ๑๗.๒๖) ดังตารางที่ ๒ และแผนภูมิที่ ๑

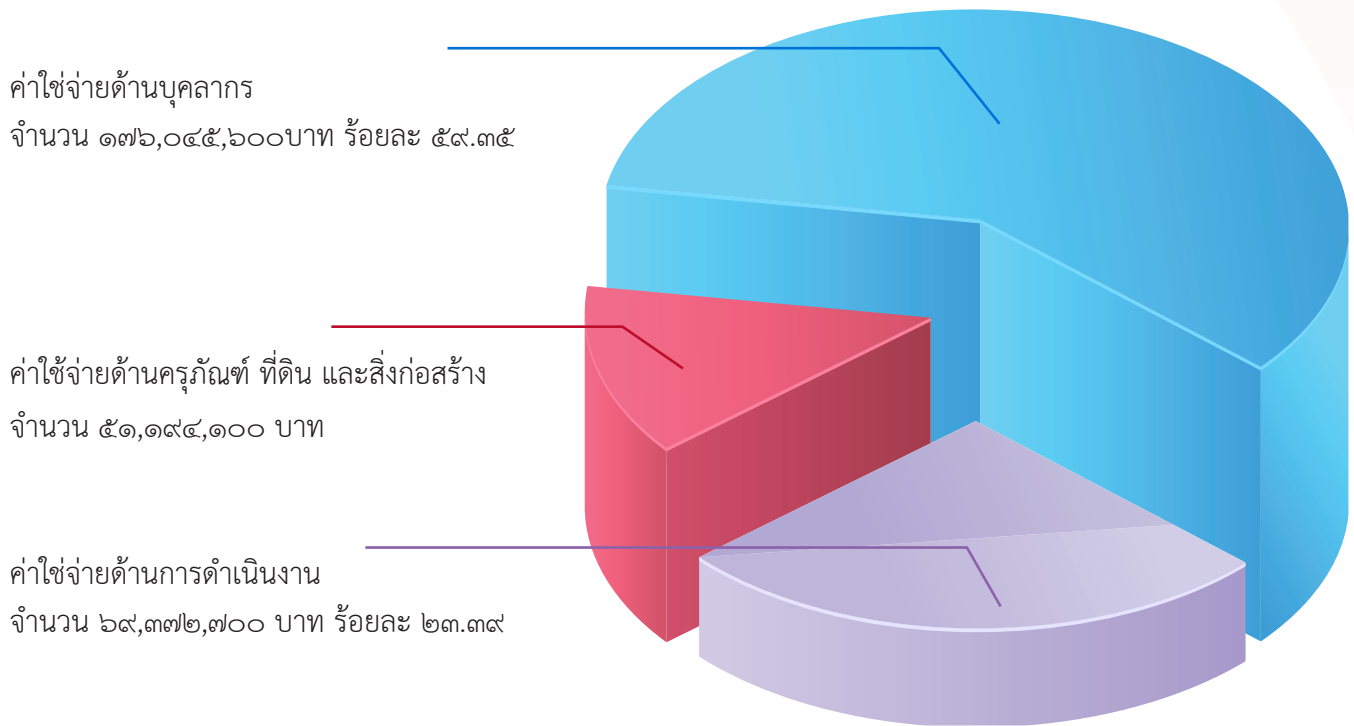
ตารางที่ ๒ การจัดสรรงบประมาณจำแนกตามรายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	๑๗๖,๐๔๕,๖๐๐	๕๙.๓๕
๑. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	๑๗๓,๑๒๓,๖๐๐	๕๘.๓๗
๑.๑ ค่าตอบแทนคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญและคณะ สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ	๕๗,๒๗๔,๐๐๐	๑๙.๓๑
๑.๒ ค่าตอบแทนข้าราชการ ลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ	๑๑๕,๘๔๙,๖๐๐	๓๙.๐๖
๑.๓ ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน (ด้านบุคลากร)*	๒,๙๒๒,๐๐๐	๐.๘๙
๒. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	๖๙,๓๗๒,๗๐๐	๒๓.๓๙
๒.๑ ค่าตอบแทน	๔,๔๓๙,๐๐๐	๑.๕๐
๒.๒ ค่าใช้สอย	๕๗,๙๑๘,๓๐๐	๑๙.๕๓
๒.๓ ค่าวัสดุ	๘๓๕,๐๐๐	๐.๒๘
๒.๔ ค่าสาธารณูปโภค	๖,๑๘๐,๔๐๐	๒.๐๘
๓. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	๕๑,๑๙๔,๑๐๐	๑๗.๒๖
๓.๑ ครุภัณฑ์สำนักงาน	๒๕๕,๐๐๐	๐.๐๙
๓.๒ ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	๑๒,๓๑๐,๑๐๐	๔.๑๕
๓.๓ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	๓๘,๖๒๙,๐๐๐	๑๓.๐๒
รวม	๒๙๖,๖๑๒,๔๐๐	๑๐๐.๐๐

*ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน (ด้านบุคลากร) ประกอบด้วย

๑. ค่าใช้จ่ายตามสิทธิ์และข้อกำหนดตามกฎหมาย
 - ๑.๑ ค่าเช่าบ้านของข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
 - ๑.๒ เงินประกันสังคมของพนักงานราชการ
 - ๑.๓ เงินสมทบกองทุนเงินสวดทดแทนประจำปี
 - ๑.๔ ค่าตอบแทนพิเศษข้าราชการและลูกจ้างประจำที่ได้รับเงินเดือนเต็มขั้น
๒. เงินบำเหน็จตอบแทน

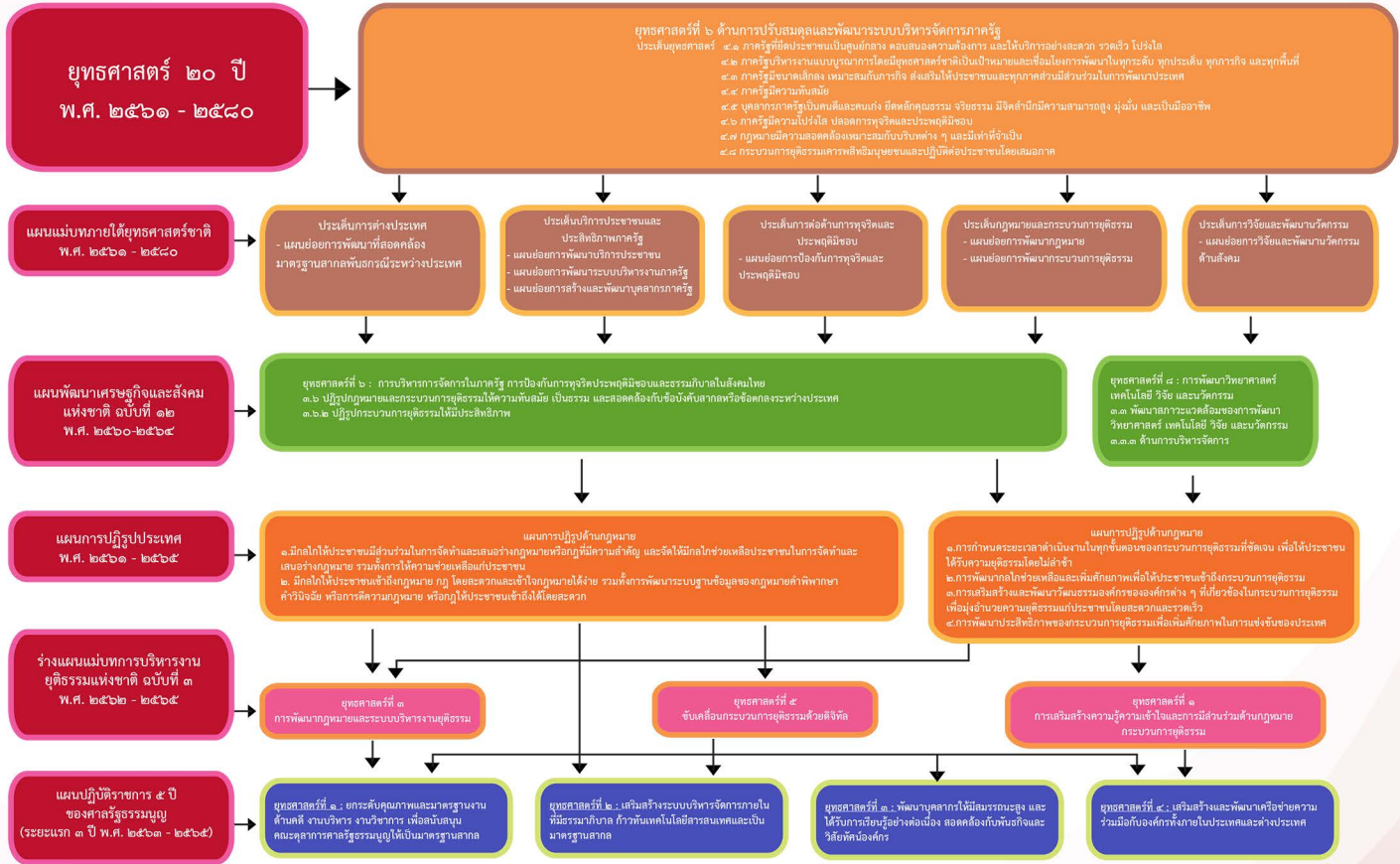
แผนภูมิที่ ๑ แสดงสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำแนกตามประเภทรายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับจัดสรร

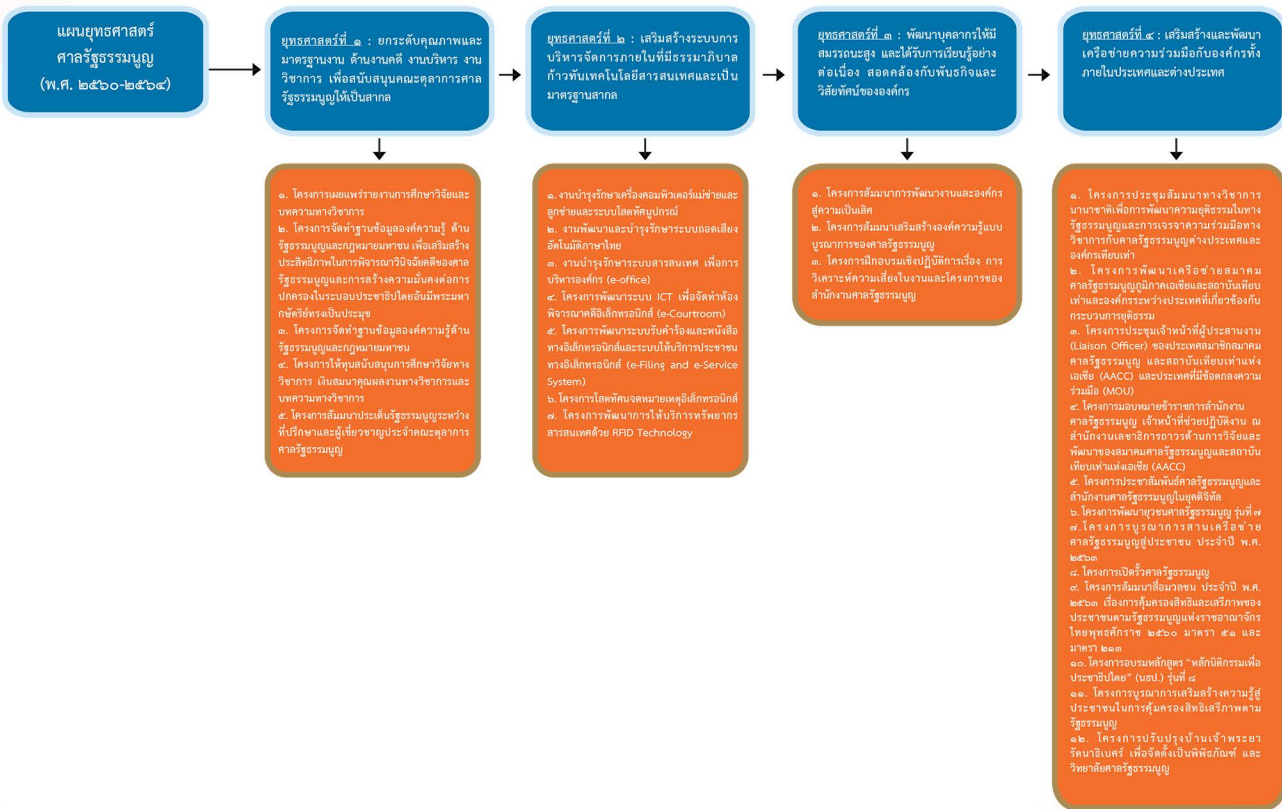
๓.๖ ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี คู่แผนปฏิบัติการ ๕ ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓- ๒๕๖๕)

ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีแผนปฏิบัติการ ๕ ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (ระยะแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) ที่ใช้กำหนดทิศทางและแนวทางต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ที่มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนการปฏิรูปประเทศ และร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ดังรายละเอียดตามแผนภาพที่ ๘

แผนภาพที่ ๕ ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

แผนภาพที่ ๙ ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

ส่วนที่ ๒

ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงาน
ศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓

ส่วนที่ ๒

ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณ ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓

๑. การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๙๖,๖๑๒,๔๐๐ บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๗๒,๙๑๖,๗๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๖๐) โดยมีค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร จำนวน ๑๗๖,๐๕๔,๖๐๐ บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑๖,๒๖๕,๓๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑๘) ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน จำนวน ๖๙,๓๗๒,๗๐๐ บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๕,๔๕๗,๓๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๘.๕๔) และค่าใช้จ่ายค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง จำนวน ๕๑,๑๘๕,๑๐๐ บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๕๑,๑๘๕,๑๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐) สำหรับการเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ รายละเอียดดังตารางที่ ๓ และแผนภูมิที่ ๒

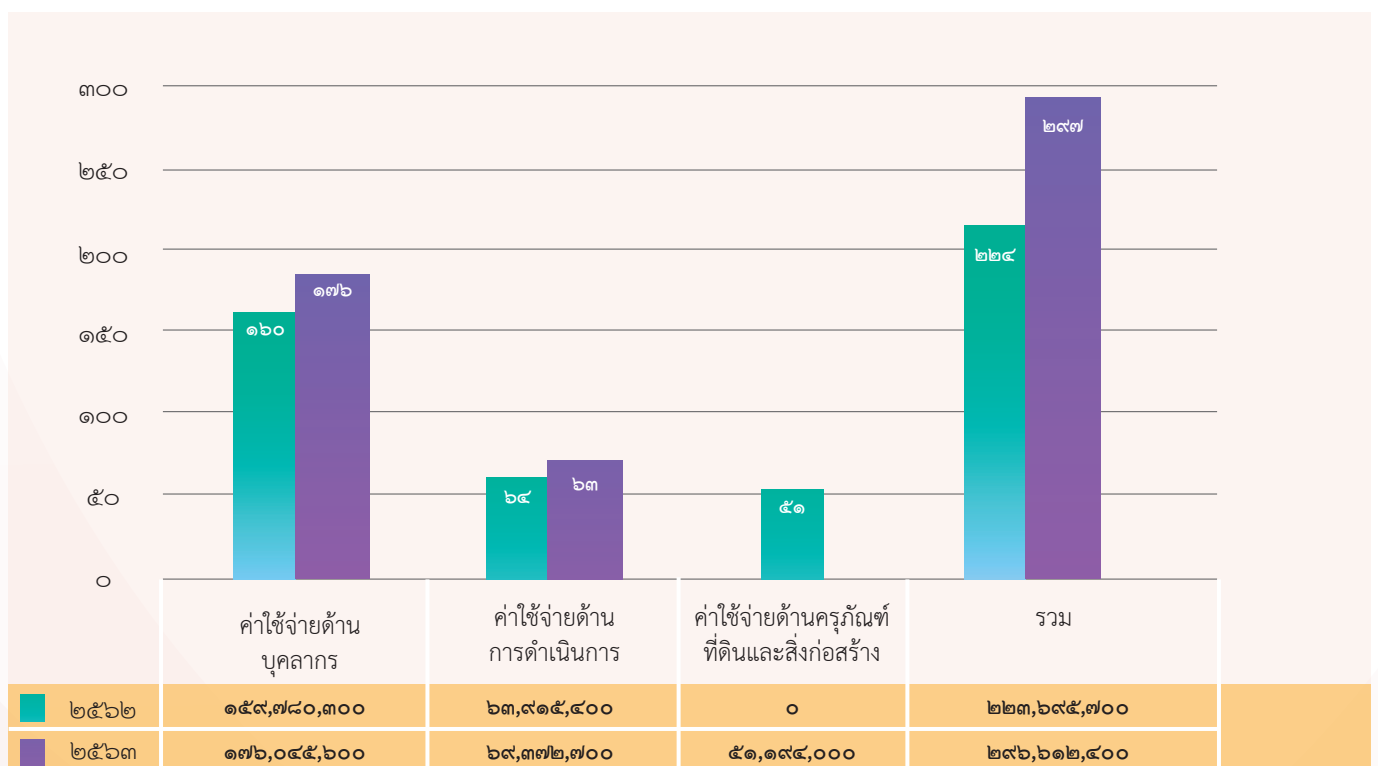
ตารางที่ ๓ การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓

รายการ	ปีงบประมาณ				ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ เทียบกับ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒	
	๒๕๖๒		๒๕๖๓		จำนวน เพิ่ม/(ลด)	ร้อยละ เพิ่ม/(ลด)
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
๑. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	๑๕๙,๗๘๐,๓๐๐	๗๑.๕๓	๑๗๖,๐๕๔,๖๐๐	๕๙.๓๖	๑๖,๒๖๕,๓๐๐	๑๐.๑๘
๑.๑ ค่าตอบแทนคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญและคณะสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ	๕๐,๑๕๘,๕๐๐	๒๒.๕๒	๕๗,๒๗๔,๐๐๐	๑๙.๓๑	๗,๑๑๕,๕๐๐	๑๔.๑๙
๑.๒ ค่าตอบแทนข้าราชการลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๑๐๙,๖๒๑,๘๐๐	๕๙.๐๑	๑๑๕,๘๔๙,๖๐๐	๓๙.๐๖	๖,๒๒๗,๘๐๐	๕.๖๘
๑.๓ ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	-	-	๒,๙๒๒,๐๐๐	๐.๙๙	๒,๙๒๒,๐๐๐	๑๐๐
๒. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	๖๓,๙๑๕,๔๐๐	๒๘.๕๗	๖๙,๓๗๒,๗๐๐	๒๓.๓๘	๕,๔๕๗,๓๐๐	๘.๕๔
๒.๑ ค่าตอบแทน	๙,๓๗๒,๒๐๐	๔.๑๙	๔,๔๓๙,๐๐๐	๑.๔๙	(๔,๙๓๗,๐๐๐)	(๕๒.๖๔)

ตารางที่ ๓ การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ (ต่อ)

รายการ	ปีงบประมาณ				ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ เทียบกับ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒	
	๒๕๖๒		๒๕๖๓		จำนวน เพิ่ม/(ลด)	ร้อยละ เพิ่ม/(ลด)
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
๒.๒ ค่าใช้สอย	๔๔,๔๕๗,๗๐๐	๑๙.๘๗	๕๗,๙๑๘,๓๐๐	๑๙.๕๓	๑๓,๔๖๐,๖๐๐	๓๐.๒๘
๒.๓ ค่าวัสดุ	๓,๐๘๐,๐๐๐	๑.๓๘	๘๓๕,๐๐๐	๐.๒๘	(๒,๒๔๕,๐๐๐)	(๗๒.๘๙)
๒.๔ ค่าสาธารณูปโภค	๗,๐๐๕,๕๐๐	๓.๑๓	๖,๑๘๐,๔๐๐	๒.๐๘	(๘๒๕,๑๐๐)	(๑๑.๗๘)
๓. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	-	-	๕๑,๑๙๔,๑๐๐	๑๗.๒๖	๕๑,๑๙๔,๑๐๐	๑๐๐
๓.๑ ครุภัณฑ์สำนักงาน	-	-	๒๕๕,๐๐๐	๐.๐๙	๒๕๕,๐๐๐	๑๐๐
๓.๒ ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	-	-	๑๒,๓๑๐,๑๐๐	๔.๑๕	๑๒,๓๑๐,๑๐๐	๑๐๐
๓.๓ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	-	-	๓๘,๖๒๙,๐๐๐	๑๓.๐๒	๓๘,๖๒๙,๐๐๐	๑๐๐
รวม	๒๒๓,๖๙๕,๗๐๐	๑๐๐	๒๙๖,๖๑๒,๔๐๐	๑๐๐	๗๒,๙๑๖,๗๐๐	๓๒.๖๐

แผนภูมิที่ ๒ การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓

๒. การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๒๙๖,๖๑๒,๔๐๐ บาท โดยมีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน ๒๖๑,๑๒๔,๖๗๕.๕๙ บาท คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๐๔ คงเหลืองบประมาณ จำนวน ๓๕,๔๘๗,๗๒๔.๘๑ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙๖ ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน และ ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๔ การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

รายการ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ผลการเบิกจ่าย		คงเหลือ	
		งบประมาณ (บาท)	(ร้อยละ)	งบประมาณ (บาท)	(ร้อยละ)
๑. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	๑๗๖,๐๔๕,๖๐๐	๑๖๙,๒๔๗,๓๙๖.๖๘	๙๖.๑๕	๖,๗๗๑,๒๐๓.๓๒	๓.๘๕
๒. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	๖๙,๓๗๒,๗๐๐	๔๑,๗๗๗,๖๗๗.๖๖	๖๐.๒๒	๒๗,๕๙๕,๐๒๒.๓๔	๓๙.๗๘
๓. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	๕๑,๑๙๔,๐๐๐	๕๐,๐๗๒,๖๐๑.๒๕	๙๗.๘๑	๑,๑๒๑,๔๙๘.๗๕	๒.๑๙
รวม	๒๙๖,๖๑๒,๔๐๐	๒๖๑,๑๒๔,๖๗๕.๕๙	๘๘.๐๔	๓๕,๔๘๗,๗๒๔.๘๑	๑๑.๙๖

หมายเหตุ : งบประมาณคงเหลือเป็นงบประมาณในโครงการต่อเนื่องซึ่งจะเบิกจ่ายในปีงบประมาณถัดไป

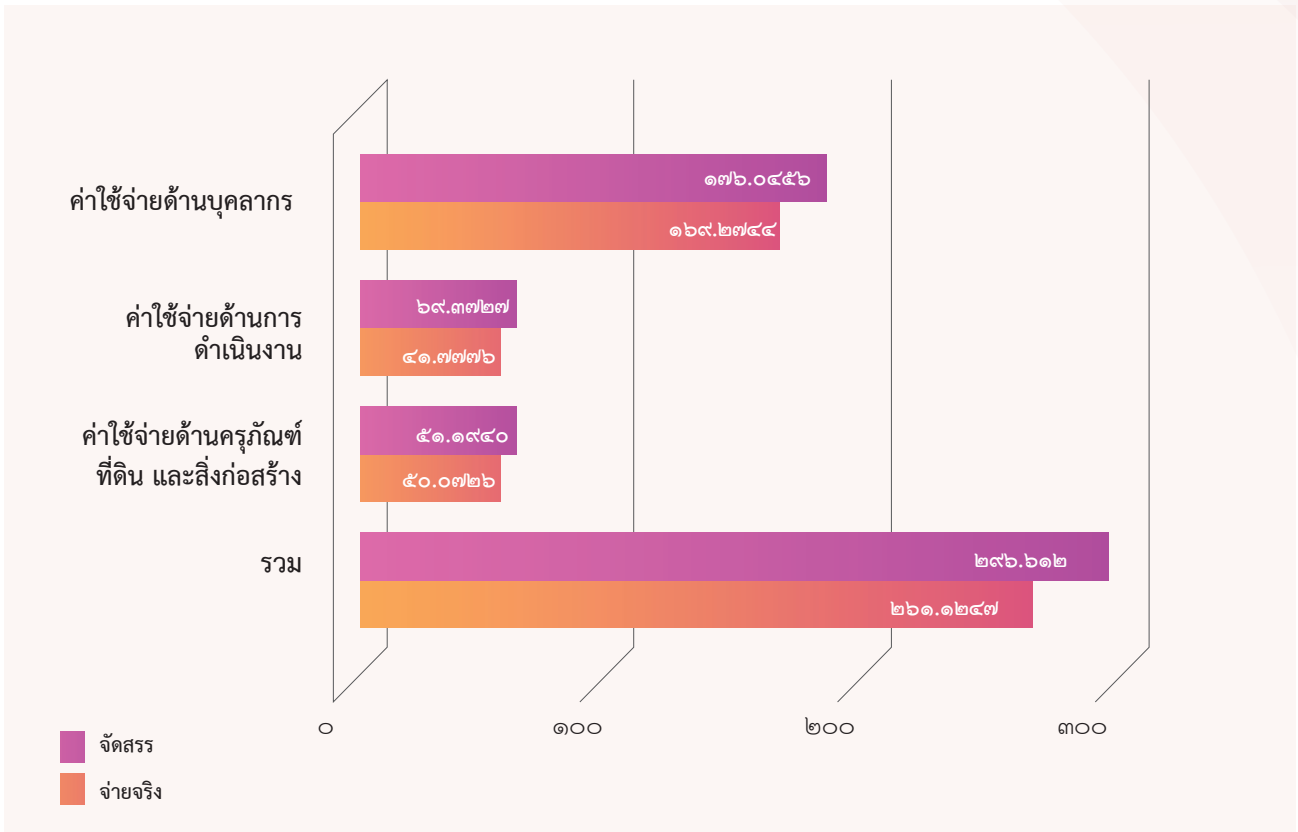
จากตารางที่ ๔ แสดงการเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกอบด้วย

ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๑๗๖,๐๔๕,๖๐๐ บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน ๑๖๙,๒๔๗,๓๙๖.๖๘ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๑๕ คงเหลืองบประมาณ จำนวน ๖,๗๗๑,๒๐๓.๓๒ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๕

ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๖๙,๓๗๒,๗๐๐ บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน ๔๑,๗๗๗,๖๗๗.๖๖ บาท คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๒๒ คงเหลืองบประมาณ จำนวน ๒๗,๕๙๕,๐๒๒.๓๔ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๗๘

ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๕๑,๑๙๔,๐๐๐ บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน ๕๐,๐๗๒,๖๐๑.๒๕ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๘๑ คงเหลืองบประมาณ จำนวน ๑,๑๒๑,๔๙๘.๗๕ บาทคิดเป็นร้อยละ ๒.๑๙

แผนภูมิที่ ๓ การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

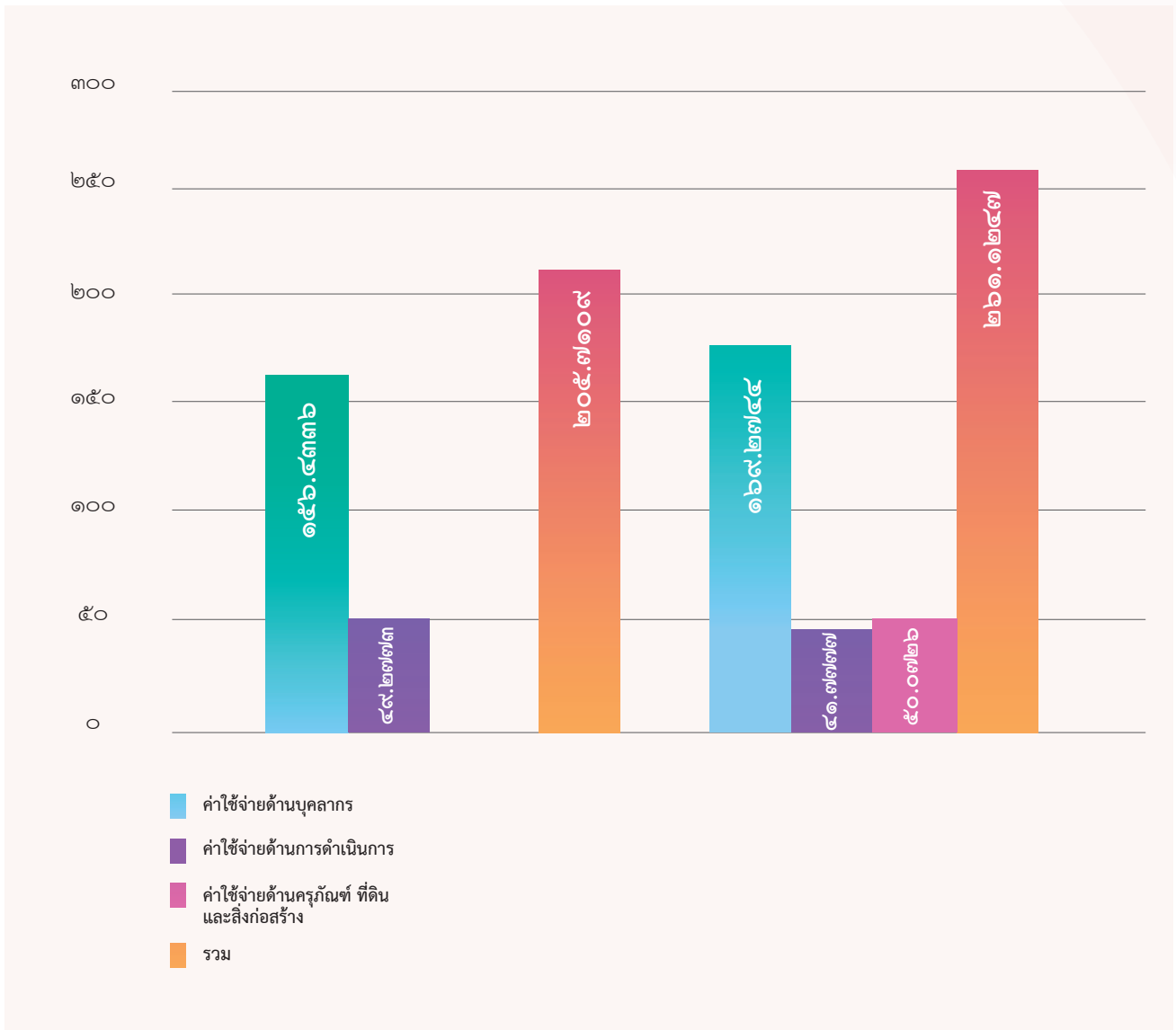

๓. การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๓

ตารางที่ ๕ การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๓

รายการ	ปีงบประมาณ ๒๕๖๒	ปีงบประมาณ ๒๕๖๓
๑. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	๑๕๖,๔๓๓,๕๙๖.๒๘	๑๖๙,๒๗๔,๓๙๖.๖๘
๒. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	๔๙,๒๗๗,๒๘๐.๘๘	๔๑,๗๗๗,๖๗๗.๖๖
๓. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	-	๕๐,๐๗๒,๖๐๑.๒๕
รวม	๒๐๕,๗๑๐,๘๗๗.๑๖	๒๖๑,๑๒๔,๖๗๕.๕๙

แผนภูมิที่ ๔ การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓

ส่วนที่ ๓

ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ
และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ส่วนที่ ๓

ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๑. ผลการดำเนินงานด้านคดี

ศาลรัฐธรรมนูญมีฐานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นองค์กรตุลาการในการตีความรัฐธรรมนูญเพื่อธำรงไว้ซึ่งหลักความเป็นกฎหมายสูงสุด โดยยึดถือค่านิยม “ยึดหลักนิติธรรม ค้ำจุนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิเสรีภาพของประชาชน” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๐ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ตลอดจนหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คดีที่ประชุมชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐ การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา การยุบพรรคการเมือง เป็นต้น

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีอำนาจหน้าที่ศึกษาและรวบรวมข้อมูลคำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยการพัฒนาระบบงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึง ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ว่าด้วยเรื่องการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงาน ด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมาตรฐานสากล สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศ ที่กำหนดให้มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมาย โดยสะดวก และเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมาย หรือกฎหมายให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก เพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชน โดยเสมอภาค ปัจจุบันศาลรัฐธรรมนูญมีคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบไปด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ คือ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก ๘ คน ได้แก่ ๑) นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ๒) นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ๓) นายปัญญา อุดชาชน ๔) นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ๕) นายวิรุฬห์ แสงเทียน ๖) นายจิรนิติ หะวานนท์ ๗) นายนภดล เทพพิทักษ์ และ ๘) นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ รวมทั้งสิ้น ๙ คน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐๐ โดยศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีผลการดำเนินงานด้านคดีประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ในแต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

๑. ภาพรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓)

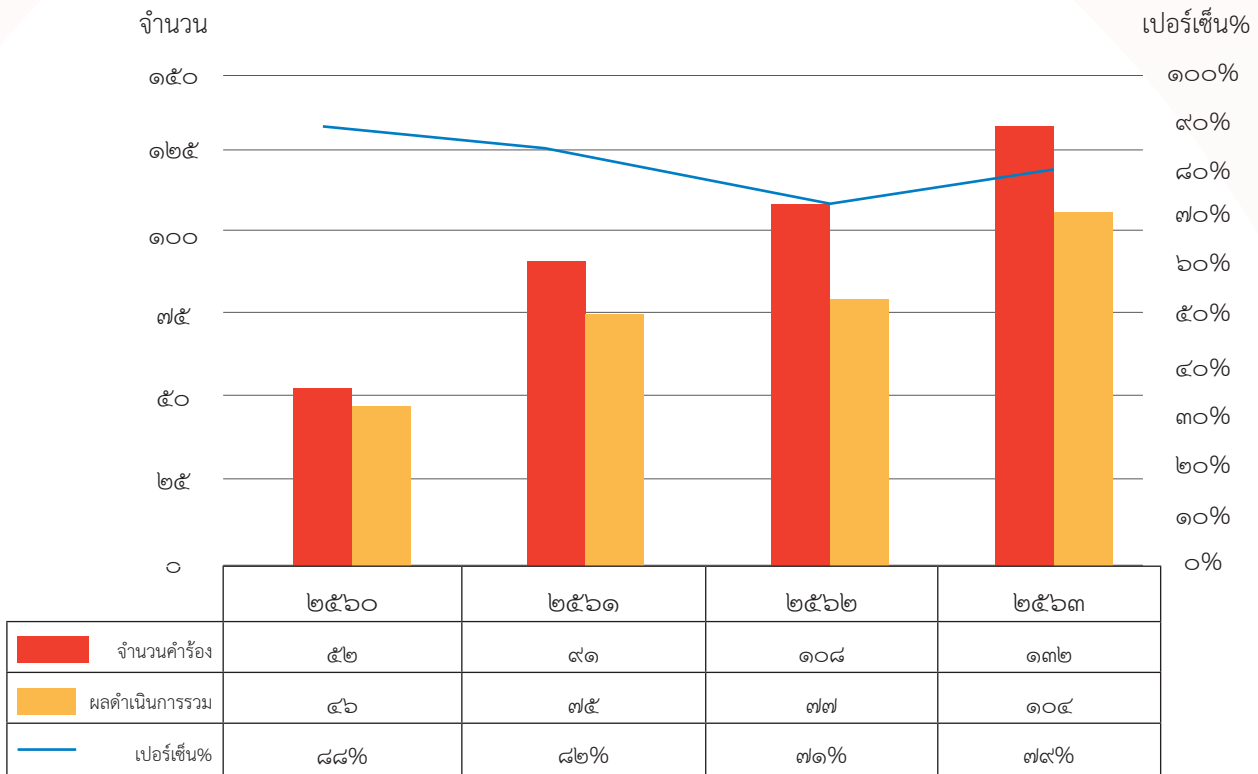
๑.๑ ตารางที่ ๖ สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓)

ปีงบประมาณ พ.ศ.	คดีค้างพิจารณามาจากปีงบประมาณก่อนหน้า	คดีที่เข้ามาใหม่ในปีงบประมาณปัจจุบัน	คดีที่เสร็จการพิจารณาโดยศาลมีคำวินิจฉัย	คดีที่เสร็จการพิจารณาโดยศาลมีคำสั่ง	คดีค้างพิจารณากลับไปปีงบประมาณถัดไป
๒๕๖๐	๐	๕๑	๒	๔๔	๖
๒๕๖๑	๖	๘๕	๖	๖๙	๑๖
๒๕๖๒	๑๖	๙๒	๑๕	๖๒	๓๑
๒๕๖๓	๓๑	๑๐๑	๒๐	๘๔	๒๘

หมายเหตุ สถิติคดีในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. มีคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ รวมจำนวน ๓๓๐ เรื่อง
๒. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัย รวมจำนวน ๔๓ เรื่อง
๓. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จและมีคำสั่งไม่รับดำเนินการ/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง มีจำนวนรวม ๒๕๙ เรื่อง

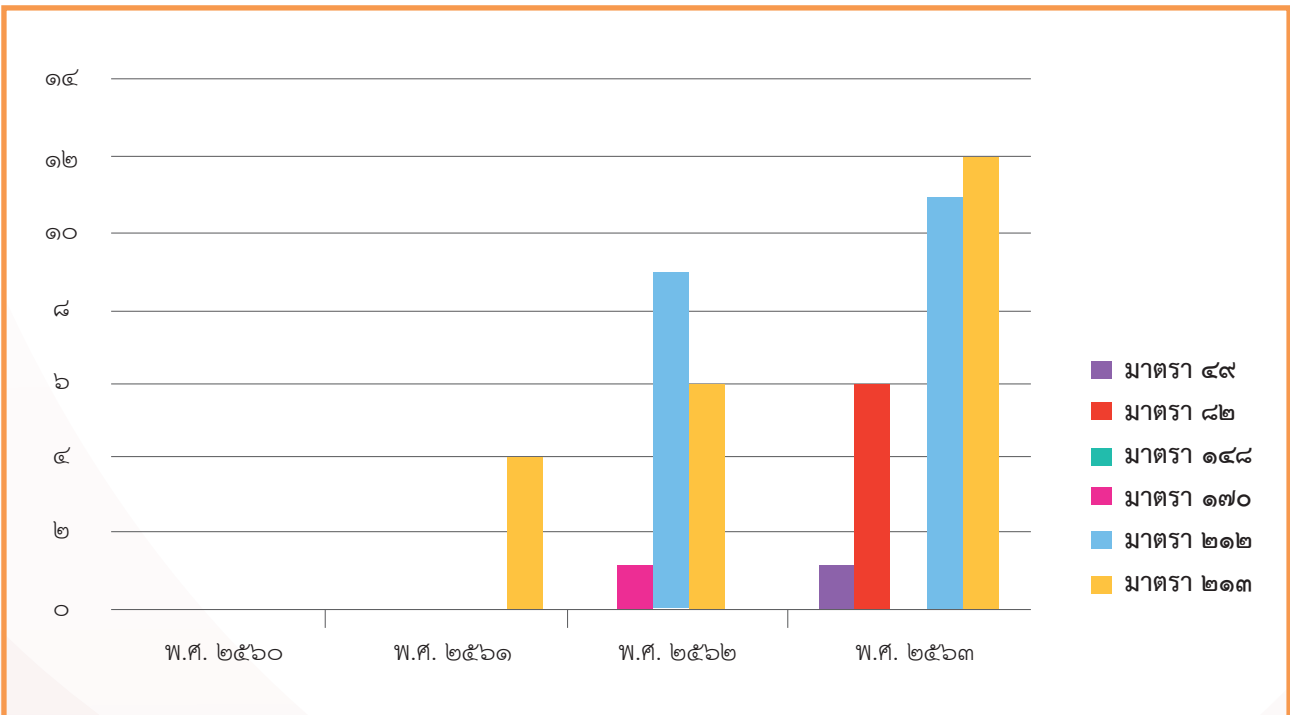
๑.๒ แผนภูมิที่ ๕ แสดงภาพรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓)

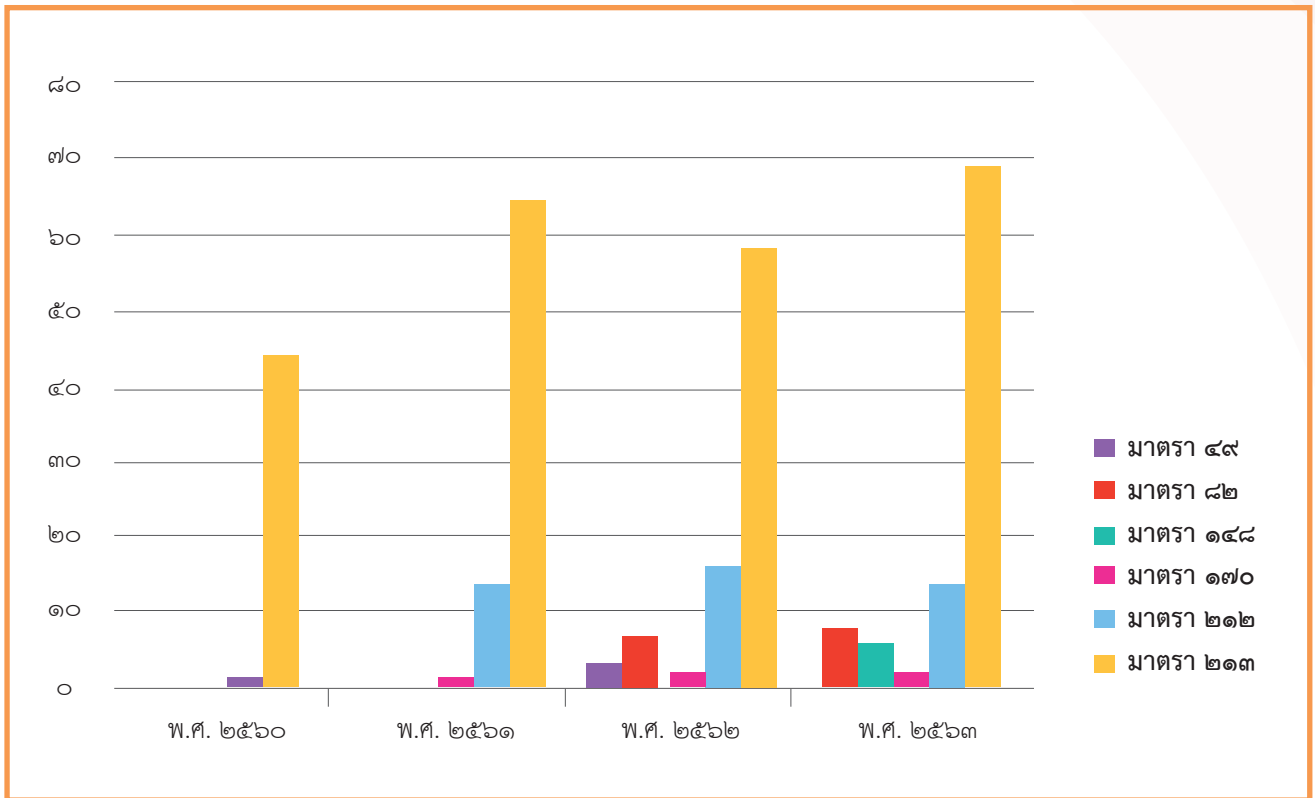
หมายเหตุ จำนวนคำร้อง รวมทั้งคดีที่ค้างพิจารณาจากปีงบประมาณก่อน และคดีที่มีการยื่นเข้ามาใหม่ในระหว่างปีงบประมาณปัจจุบัน ผลการดำเนินการรวม รวมทั้งคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัย และคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับ ดำเนินการ/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง

๑.๓ แผนภูมิที่ ๖ แสดงผลการดำเนินงานในคดีสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓)

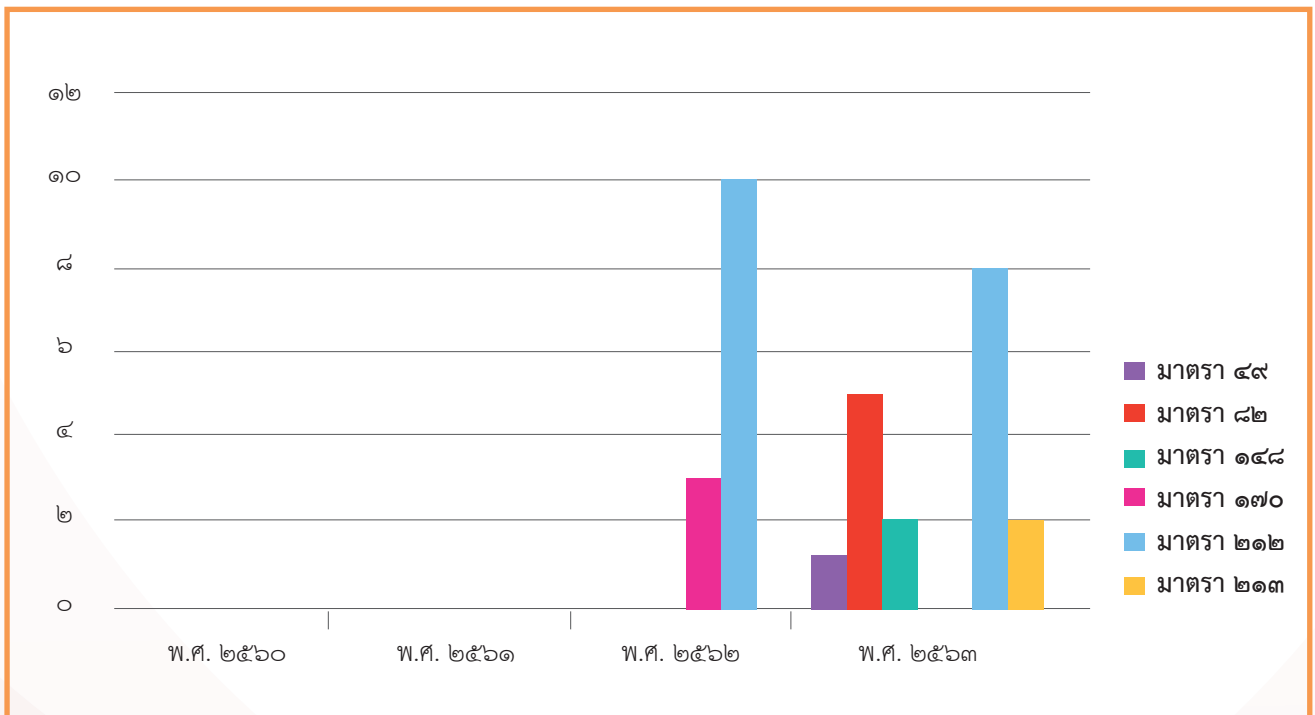
เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณก่อนหน้า

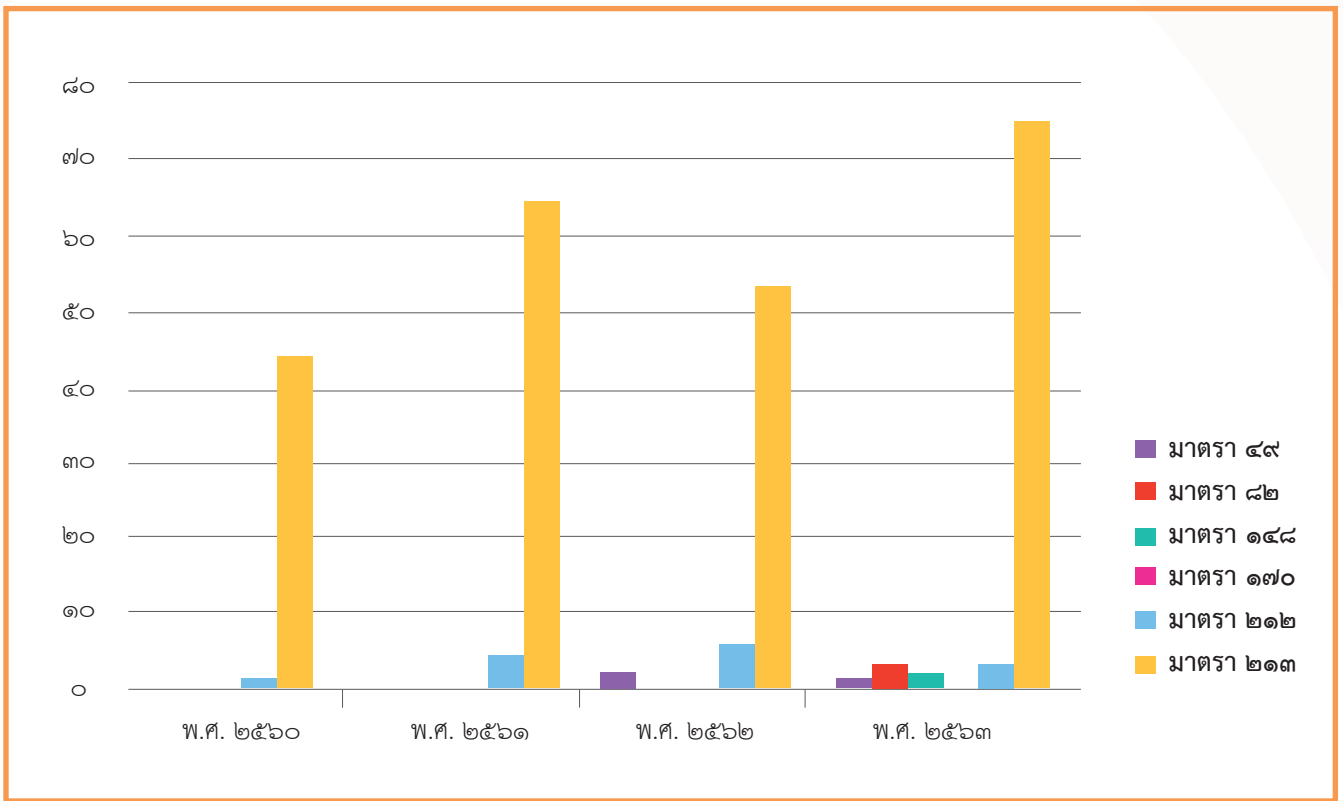
เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

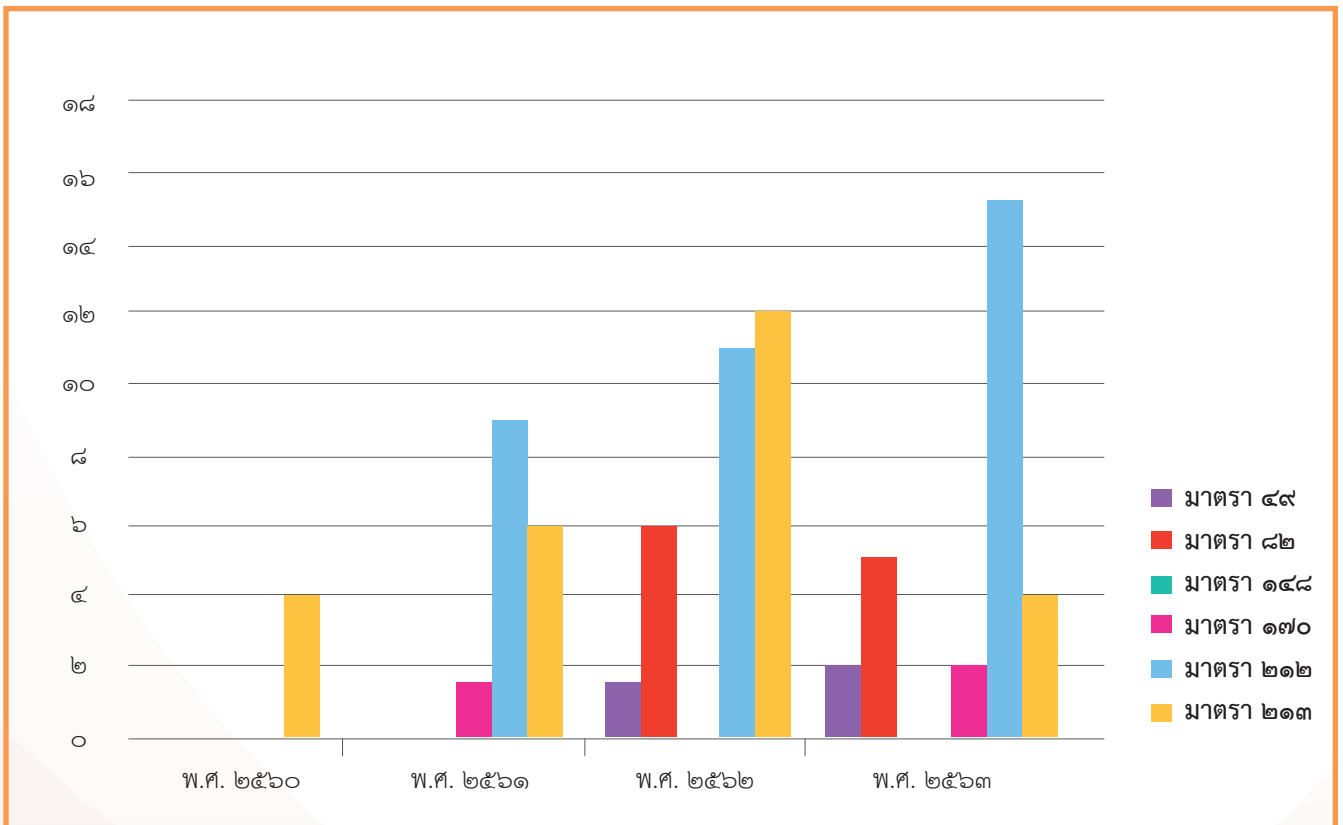
เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับดำเนินการ/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง ในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณถัดไป

๒. ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ (ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

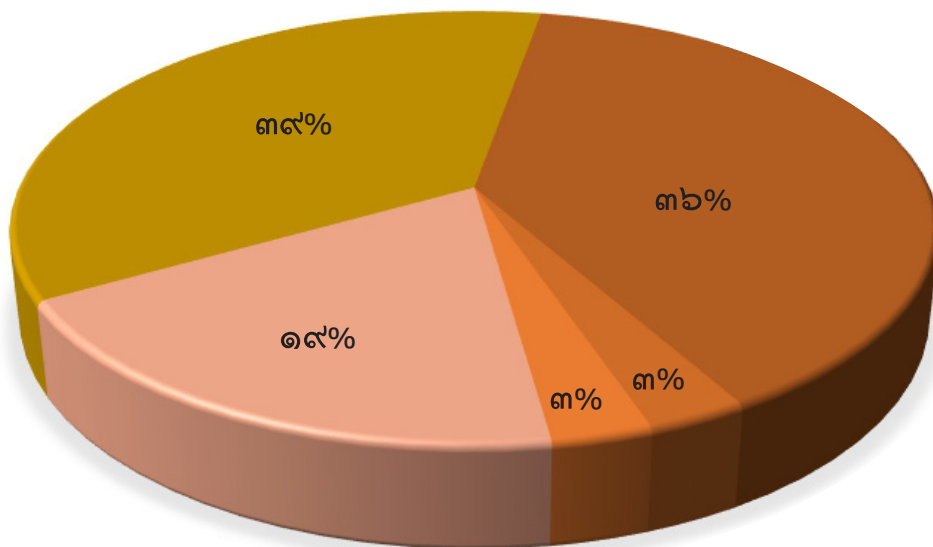
๑. มีคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ รวมจำนวน ๑๓๒ เรื่อง แยกเป็นคดีที่ค้างพิจารณาจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๓๑ เรื่อง และคดีที่มีการยื่นเข้ามาใหม่ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๑๐๑ เรื่อง

๒. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จ รวมจำนวน ๑๐๔ เรื่อง แยกเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๒๐ เรื่อง และเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับดำเนินการ/จำหน่ายคดี/ยกคำร้องในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๘๔ เรื่อง

๓. คดีที่ยังคงค้างพิจารณาอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ ยกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๒๘ เรื่อง

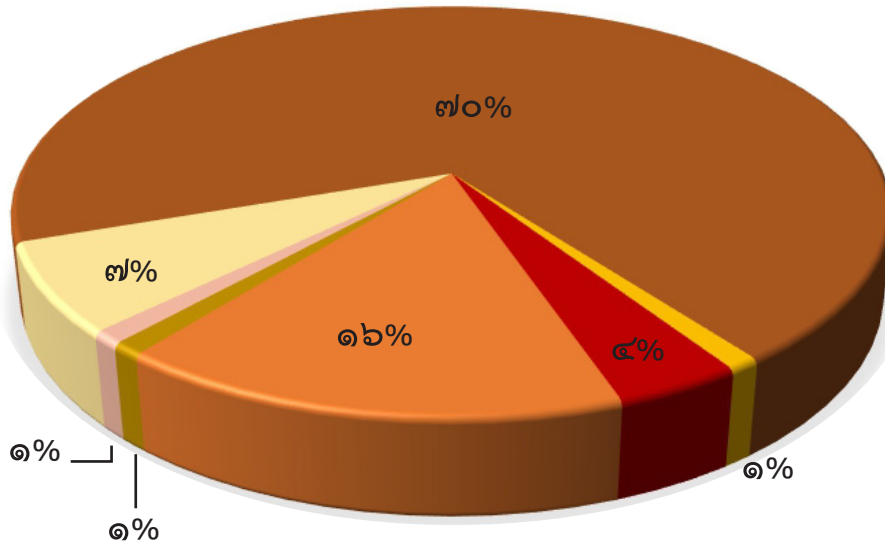
แผนภูมิที่ ๗ แสดงผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำแนกตามประเภทคดี

เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

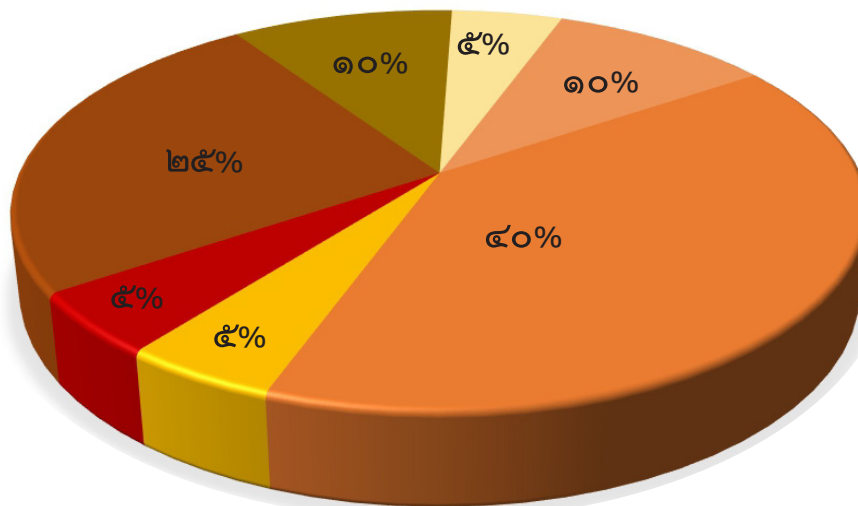
■ มาตรา ๒๑๒ ■ มาตรา ๒๑๓ ■ มาตรา ๒๑๒ ■ มาตรา ๑๗๓ ■ มาตรา ๔๙

เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

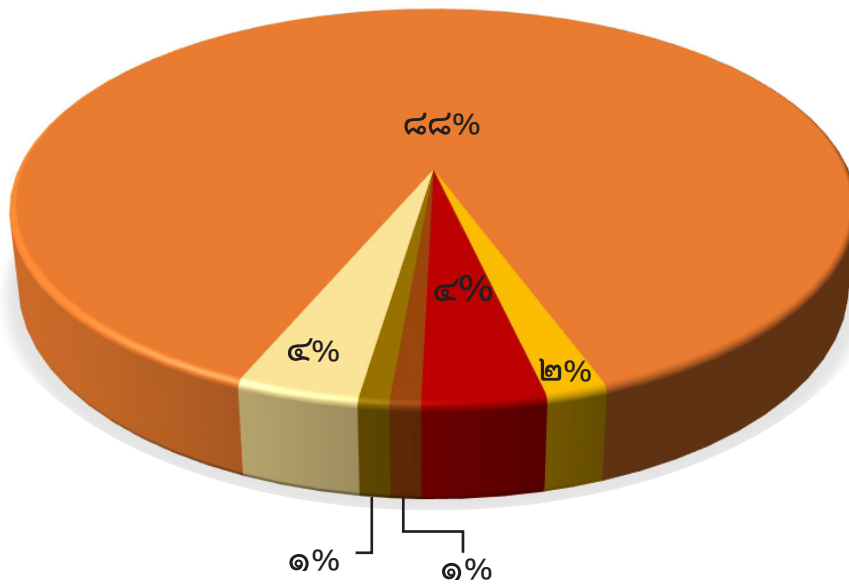
- มาตรา ๒๑๓(๑)
- มาตรา ๒๑๒
- มาตรา ๘๒
- มาตรา ๑๔๘
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐
- มาตรา ๒๑๐(๒)
- มาตรา ๒๑๓(๑)

เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

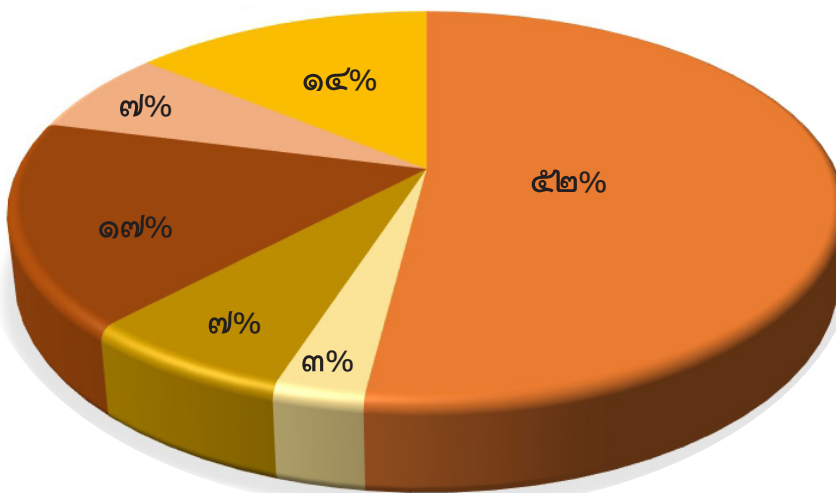
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐
- มาตรา ๒๑๒
- มาตรา ๑๔๘
- มาตรา ๘๒
- มาตรา ๒๑๓
- มาตรา ๔๙
- มาตรา ๑๗๓

เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับดำเนินการ/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง
ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

- มาตรา ๒๑๓
- มาตรา ๘๒
- มาตรา ๒๑๒
- มาตรา ๑๔๘
- มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)
- มาตรา ๔๙

เรื่องค้างพิจารณาออกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

- มาตรา ๒๑๒
- มาตรา ๘๒
- มาตรา ๒๑๓
- มาตรา ๔๙
- มาตรา ๑๗๐
- มาตรา ๒๓๑ (๑)

ตารางที่ ๗ สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. ๒๕๖๓

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญใน ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่คำวินิจฉัย)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ คำสั่งไม่รับดำเนินการ/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่คำสั่ง)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อใน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔(เลขที่เรื่อง พิจารณา)
๑. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย หรือร่างกฎหมาย	-	-	-	-	-
๑.๑ การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๒ ประกอบมาตรา ๑๔๘)	-	-	-	-	-
๑.๒ การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ ร่างพระราชบัญญัติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๘)	-	๔	๒ ๒-๓/๒๕๖๓	๒ ๕/๒๕๖๓ ๖/๒๕๖๓	-
๑.๓ การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาล จะใช้บังคับแก่คดีใด ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๒)	๑๑	๑๕	๘ ๑๕/๒๕๖๒ ๖/๒๕๖๓ ๙/๒๕๖๓ ๑๑-๑๒/๒๕๖๓ ๑๓/๒๕๖๓ ๑๔/๒๕๖๓ ๑๖/๒๕๖๓	๓ ๓๒/๒๕๖๓ ๓๓/๒๕๖๓ ๖๒/๒๕๖๓	๑๕ ๒๓/๒๕๖๒ ๒๔/๒๕๖๒ ๒๕/๒๕๖๒ ๒๘/๒๕๖๒ ๒๙/๒๕๖๒ ๓๐/๒๕๖๒ ๓๑/๒๕๖๒ ๓๕/๒๕๖๒ ๓๖/๒๕๖๒ ๖/๒๕๖๓ ๗/๒๕๖๓ ๑๒/๒๕๖๓ ๑๕/๒๕๖๓ ๑๗/๒๕๖๓ ๒๑/๒๕๖๓

ตารางที่ ๗ สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญใน ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่คำวินิจฉัย)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมี คำสั่งไม่รับดำเนินการ/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่คำสั่ง)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อใน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ (เลขที่เรื่องพิจารณา)
๑.๔ การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๑ (๑))	-	๑	-	-	๑ ๓๒/๒๕๖๒
๑.๕ การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๓)	๑	-	๑ ๑๓/๒๕๖๒	-	-
๒. คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือองค์กรอิสระ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒))	-	๑	-	๑ ๔๑/๒๕๖๓	-
๓. คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๙)	๑	๓	๑ ๑/๒๕๖๓	๑ ๕๗/๒๕๖๒	๒ ๑๖/๒๕๖๓ ๑๙/๒๕๖๓

ตารางที่ ๗ สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญใน ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่คำวินิจฉัย)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมี คำสั่งไม่รับดำเนินการ/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่คำสั่ง)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อใน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ (เลขที่เรื่องพิจารณา)
๔. คดีที่ประชาชนหรือชุมชน ฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๑)	-	-	-	-	-
๕. คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๒)	๖	๗	๕ ๑๒/๒๕๖๒ ๑๔/๒๕๖๒ ๘/๒๕๖๓ ๑๐/๒๕๖๓ ๑๕/๒๕๖๓	๓ ๕๕/๒๕๖๒ ๖๗/๒๕๖๒ ๔๘/๒๕๖๓	๕ ๑๒-๑๓/๒๕๖๒ ๑๗/๒๕๖๒ ๑๓/๒๕๖๓* ๑๘/๒๕๖๓
๖. คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ยังยั้งไว้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๓๙)	-	-	-	-	-

ตารางที่ ๗ สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้ำพิจารณา ยกมาจกปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญใน ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่คำวินิจฉัย)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมี คำสั่งไม่รับดำเนินการ/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่คำสั่ง)	เรื่องค้ำพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อใน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ (เลขที่เรื่องพิจารณา)
๗. คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติหรือการกระทำด้วย ประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิก วุฒิสภา หรือกรรมาธิการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือ ทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๔)	-	-	-	-	-
๘. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่าง ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการ ประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๙)	-	-	-	-	-
๙. คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๐)	-	๒	-	-	๒ ๘/๒๕๖๓ ๑๓/๒๕๖๓*

ตารางที่ ๗ สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญใน ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่คำวินิจฉัย)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมี คำสั่งไม่รับดำเนินการ/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่คำสั่ง)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อใน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ (เลขที่เรื่องพิจารณา)
๑๐. คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบ จากรัฐสภา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๘)	-	-	-	-	-
๑๑. คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ที่รัฐธรรมนูญ คุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓)	๑๒	๖๘	๒ ๔/๒๕๖๓ ๗/๒๕๖๓	๗๔	๔ ต.๔๔/๒๕๖๓ ต.๕๑/๒๕๖๓ ต.๕๒/๒๕๖๓ ต.๕๓/๒๕๖๓
๑๒. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่าง รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๖ (๙))	-	-	-	-	-

ตารางที่ ๗ สรุปสถิติคดีของศาลรัฐธรรมนูญประจำปีงบประมาณ จำแนกตามประเภทคดี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณา ยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒	เรื่องที่มาสู่ ศาลรัฐธรรมนูญใน ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัย (เลขที่คำวินิจฉัย)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญ คำสั่งไม่รับดำเนินการ/ จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่คำสั่ง)	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปดำเนินการต่อใน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ (เลขที่เรื่องพิจารณา)
๑๓. คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล รัฐธรรมนูญ ๑๓.๑ การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับคำร้องคัดค้านมติ คำสั่ง และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งและการ ยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐	-	๑	๑ ๕/๒๕๖๓	-	-
๑๓.๒ การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีหรือ การดำเนินการ ของคณะรัฐมนตรีว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัติการกระทำ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐	-	-	-	-	-
รวม	๓๑	๑๐๓ ^๑	๒๐ ^๒	๘๔	๒๘ ^๓

*เรื่องพิจารณาที่ ๑๓/๒๕๖๓ เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของ/สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

^๑คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒-๓/๒๕๖๓ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๑-๑๒/๒๕๖๓ เป็นการรวมพิจารณาวินิจฉัยเรื่องพิจารณาหลายเรื่องในคราวเดียวกันจึงนับเป็นสองคำวินิจฉัย

^๒เรื่องพิจารณาที่ ๑๓/๒๕๖๓ เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของ/สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

ส่วนที่สอง การยื่นคำร้องทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์และการให้คำปรึกษา คดีรัฐธรรมนูญผ่านเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๑. การยื่นคำร้องทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๗ วรรคหนึ่ง กำหนดให้การยื่นคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล คู่กรณีจะยื่นต่อศาลด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนตน หรือส่งทางไปรษณีย์ หรือส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนดก็ได้ ดังนั้นการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจึงทำได้ ๓ ช่องทาง คือ

๑) ยื่นต่อศาลด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนตน

๒) ส่งทางไปรษณีย์

๓) ส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนด สำหรับการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ (ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓) ที่ยื่นเป็นคดีใหม่มีจำนวนทั้งสิ้น ๒ คำร้อง ดังนี้

๑) **เรื่องพิจารณาที่ ต. ๓๓/๒๕๖๓** รับเข้าสารบบวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยการร้องเรียนของนายสุทธิพร ปทุมเทวาภิบาล และนายกฤษณ์ ไตลังคะ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

สถานะของคำร้อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งที่ ๔๒/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓ ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

๒) **เรื่องพิจารณาที่ ต. ๔๔/๒๕๖๓** รับเข้าสารบบวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) โดยการร้องเรียนของนางสาวจินตนันท์ ชญาตร์ ศุภมิตร และพลเอก นิพัทธ์ ทองเล็ก ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

สถานะของคำร้อง ยกไปพิจารณาต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. การให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญผ่านเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีบริการให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน โดยสามารถขอรับคำปรึกษาได้ ๓ ช่องทาง ดังนี้

๑. **ติดต่อด้วยตนเอง** ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ (อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์) เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร (ห้องปรึกษาคดี ชั้น ๒)

๒. **ติดต่อทางโทรศัพท์** หมายเลข ๐ ๒๑๔๒ ๕๐๗๔ หมายเลข ๐ ๒๑๔๒ ๕๐๗๕ หรือคอลเซ็นเตอร์ หมายเลข ๑๒๐๑

๓. **ผ่านเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ** www.constitutionalcourt.or.th ภายใต้เมนู “ปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ” หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ office@constitutionalcourt.or.th

สำหรับการให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญผ่านเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ (ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓) มีผู้ขอรับคำปรึกษาจำนวน ๒ ครั้ง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. คำถามของคุณกฤตชญา เอี่ยมวรเมธ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๓

คำถาม : คำว่า ประชุมคดี มีความหมายอย่างไร มีการนิยามไว้ในกฎหมายหรือไม่ มาตราใด และหากไม่มีการประชุมคดีจะมีผลต่อคำพิพากษาหรือไม่

คำตอบ : เห็นว่า แม้คำว่า “ประชุมคดี” ไม่ได้มีการบัญญัติคำนิยามไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ แต่อย่างไรก็ตาม คำว่า การประชุมคดี อาจหมายถึง การดำเนินการที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้มาประชุมร่วมกันตามกำหนดนัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อปรึกษาหารือ เป็นต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้ว การประชุมคดีจึงอาจมีความหมายเช่นเดียวกันคำว่า “การพิจารณาคดี” ในมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ และคำว่า “การประชุมปรึกษา” ในข้อ ๔ ของข้อกำหนด ศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งนี้ ในการประชุมร่วมกันของคณะตุลาการหรือศาลเพื่อกำหนดแนวทางในการพิจารณาคดี การออกคำสั่ง การลงมติ และการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งต่อไป

ในการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง กฎหมายกำหนดให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องพิจารณาคดีร่วมกัน ซึ่งหมายถึงการประชุมปรึกษา ดังนั้น หากไม่มีการประชุมปรึกษาของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ก็ไม่สามารถนั่งพิจารณาและทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งได้ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๒ ประกอบมาตรา ๗๕

๒. คำถามของคุณวุฒิพร ชัยก้องทวี เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓

คำถาม : หากเกิดข้อพิพาทเขตอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญกับศาลอื่นต้องผ่านกระบวนการชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือไม่

คำตอบ : เห็นว่า โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๘ บัญญัติให้มีคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร หรือศาลอื่น ประกอบด้วยประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลอื่น และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หลักเกณฑ์การเสนอปัญหาดังกล่าวเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้นใช้บังคับ โดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติว่า “ศาล” หมายความว่า ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร หรือศาลอื่น ซึ่งไม่ได้นิยามความหมายให้รวมถึงศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากการพิจารณาในชั้นสภาวรัฐธรรมนูญนั้นมีสมาชิกสภาวรัฐธรรมนูญ (นายเสรี สุวรรณภานนท์) เสนอว่า ปัญหาอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลนั้น ควรเพิ่มศาลรัฐธรรมนูญด้วย กรรมการ (นางพงศ์เทพ เทพกาญจนา) ชี้แจงว่า อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจที่มีอยู่จำกัด ศาลรัฐธรรมนูญนั้นไม่ได้รับพิจารณาคดีทั่วไป เช่นศาลอื่นไม่ว่าจะเป็นศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลอื่น แต่จะมีอำนาจจำกัดจริง ๆ เพราะฉะนั้นกรณีที่จะมีปัญหาระหว่างอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับศาลอื่น ๆ นั้นคงจะไม่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๑๐ ศาล ซึ่งกำหนดไว้ให้ศาลยุติธรรมอยู่ในส่วนที่ ๒ ศาลปกครองอยู่

ในส่วนที่ ๓ ศาลทหารอยู่ในส่วนที่ ๔ ในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในหมวด ๑๑ ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ให้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินสี่คนตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นกรรมการ” โดยไม่ปรากฏ ถ้อยคำว่า “ศาลรัฐธรรมนูญ” หรือ “ศาลอื่น” จึงเห็นได้ว่าศาลรัฐธรรมนูญไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๕๒ แต่อย่างใด

ส่วนที่สาม คำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ก. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัยแล้ว จำนวน ๒๐ คำวินิจฉัย^๔ โดยเป็นคดีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ จำนวน ๒ คำวินิจฉัย ได้แก่ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๖๓ และที่ ๗/๒๕๖๓

๑. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๖๒ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายณวัธ เตชะเจริญสุข สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบ มาตรา ๙๘ (๖) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง คือ วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒ และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้คู่กรณีฟังเป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) และมาตรา ๑๐๒ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาล มีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

(๑.) แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) จะบัญญัติลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้เพียงแต่ว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” แต่เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) ที่มุ่งประสงค์จะนำลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาใช้เป็นเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ในฐานะที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยเพื่อเป็นหลักประกันไว้ว่าจะเป็นผู้มีความประพฤติและคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชนแล้ว กรณีจึงต้องหมายความว่าหากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องคำพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต ซึ่งเป็นโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นย่อมมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) แล้ว

(๒.) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) ซึ่งใช้คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล” โดยไม่มีคำว่า “ถึงที่สุด” จึงต้องหมายความว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุก โดยไม่ต้องรอให้คดีถึงที่สุดเสียก่อนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๓)

^๔ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒-๓/๒๕๖๓ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๑-๑๒/๒๕๖๓ เป็นการรวมพิจารณาวินิจฉัยเรื่องพิจารณาหลายเรื่องในคราวเดียวกันจึงนับเป็นสองคำวินิจฉัย

๒. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๖๒ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

เรื่อง พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย เพื่อให้หน่วยงานที่จะเป็นผู้ปฏิบัติหรือผู้บังคับกฎหมายได้เตรียมความพร้อมในการรองรับและดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาและส่งเสริมสถาบันครอบครัว และเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อระบบการคุ้มครองสวัสดิภาพของสถาบันครอบครัว การคุ้มครองผู้ถูกระทำและการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว จึงต้องมีการขยายกำหนดเวลาในการใช้บังคับพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ ออกไปก่อน เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศและความปลอดภัยสาธารณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง

๓. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๖๒ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายธนธร จีรุงเรืองกิจ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง คือ วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้คุรุณิพงษ์เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย แม้ผู้ถูกร้องจะมีพยานหลักฐานมาแสดงว่า ผู้ถูกร้องโอนหุ้นให้นาง ส. ในวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒ และแม้ผู้ถูกร้องจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๙ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “การโอนเช่นนี้จะนำมาใช้แก่บริษัทหรือบุคคลภายนอกไม่ได้ จนกว่าจะได้จดทะเบียนการโอนทั้งชื่อและสำนักของผู้รับโอนนั้นลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น” และมาตรา ๑๑๔๑ ที่บัญญัติว่า “สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นนั้นทำนให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นพยานหลักฐานอันถูกต้องในข้อกระทงความบรรดาที่กฎหมายบังคับ หรือให้อำนาจให้เอาลงในทะเบียนนั้น” ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากข้อพิรุธหลายจุดหลายประการประกอบกับพยานหลักฐานพหุเหตุแวดล้อมกรณีนี้ที่สอดคล้องกันอย่างแน่นหนาแล้ว ย่อมมีความน่าเชื่อถือได้มากกว่าพยานหลักฐานของผู้ถูกร้อง ข้อเท็จจริงที่ได้จากพฤติการณ์แวดล้อมที่เป็นพิรุธน่าสงสัยหลายประการประกอบกันมีน้ำหนักหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายและพยานหลักฐานของผู้ถูกร้องได้

๔. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๖๒ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

เรื่อง พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๓) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๓)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย เอกสิทธิ์ของหน่วยงานของรัฐที่สามารถประกาศยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างโดยผู้ยื่นข้อเสนอในการจัดซื้อจัดจ้างที่ถูกยกเลิกนั้นไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากหน่วยงานของรัฐได้ ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ไม่ได้หมายความว่าหน่วยงานของรัฐจะยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างได้ในทุกกรณี แต่หมายความว่าสามารถยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างก่อนลงนามในสัญญา และจะต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขและขอบเขตที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะตามมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) อันเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองประโยชน์ของรัฐและประโยชน์สาธารณะ แม้จะกระทบสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายของผู้ประกอบการอยู่บ้าง แต่มิได้สร้างภาระหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลจนเกินสมควรแก่เหตุ ทั้งยังเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเจาะจง เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

๕. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๓ วันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ร้องทั้งสี่ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างไม่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

(๑.) ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมืองและยื่นข้อบังคับพรรคไปพร้อมกับคำขอด้วย นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องทำการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเอกสารหลักฐานที่ยื่น เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ และมีประกาศการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว กรณีย่อมแสดงให้เห็นเบื้องต้นว่าข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่มีลักษณะเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ (๑)

(๒.) การพิจารณาว่าบุคคลใดจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงเพียงพอที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายและความประสงค์นั้นถึงระดับที่วิญญูชนควรจกอาจคาดเห็นได้ โดยการกระทำนั้นต้องกำลังดำเนินอยู่และไม่ห่างไกลเกินกว่าเหตุ แต่ข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏในคดีเป็นเพียงข้อมูลข่าวสารจากเว็บไซต์ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออินเทอร์เน็ต และยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องทั้งสี่มีพฤติการณ์หรือการกระทำตามความคิดเห็นที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่อย่างใด

๖. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒ - ๓/๒๕๖๓ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตรารึขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตรารึขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เฉพาะการพิจารณาลงมติในวาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการเท่านั้น โดยกำหนดคำบังคับให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการให้ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเฉพาะในวาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการ และให้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่แก้ไขให้ถูกต้องดังกล่าวต่อวุฒิสภาเพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งให้สภาผู้แทนราษฎรรายงานผลการปฏิบัติตามคำบังคับดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

(๑.) การใช้สิทธิออกเสียงแทนผู้ที่ไม่ได้อยู่ร่วมประชุมด้วยนั้นเป็นการกระทำโดยไม่สุจริตอันเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในอาณัติมอบหมายของผู้ใด และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ และขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ปฏิญาณตนไว้ก่อนเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๕ ทั้งสมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนเสียงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๐ วรรคสาม และการออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันมิได้ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๐ วรรคสาม

(๒.) ประเด็นข้อวินิจฉัย พฤติการณ์แห่งคดี และบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องในคดีนี้ แตกต่างจากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕ - ๑๘ /๒๕๕๖ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓ - ๔/๒๕๕๗ เนื่องจากคดีนี้มีปัญหาที่กระบวนการตราเท่านั้น ไม่มีประเด็นเกี่ยวกับข้อความอันเป็นสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

ทั้งการพิจารณาออกเสียงลงมติในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ และการพิจารณาของคณะกรรมการการก่อนเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาในวาระที่สองได้ดำเนินการไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญทุกประการ นอกจากนี้ยังมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนต้องใช้กฎหมายฉบับนี้ไปช่วยแก้ปัญหาความล่าช้าและอุปสรรคในการเบิกจ่ายงบประมาณแผ่นดินอีกด้วย ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดค่าบังคับไว้ในคำวินิจฉัยได้ด้วย ซึ่งบทกฎหมายดังกล่าวนี้มีได้มีอยู่ในอดีต

๗. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๖๓ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง นางสาวศรีสมัย เชื้อชาติ (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ แต่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ โดยกำหนดค่าบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลในส่วนที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้มีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๗๗ และสมควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเรื่องการทำแท้งเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

(๑.) สิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิงเป็นสิทธิพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดต่อชีวิตและร่างกายตนเองได้ทราบเท่าที่การกระทำนั้นไม่ไปรบกวนหรือล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น การคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์และการคุ้มครองสิทธิของหญิงผู้ตั้งครรภ์ต้องให้เกิดความสมดุลกันโดยอาจต้องนำช่วงระยะเวลาตั้งครรภ์มาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา หากมุ่งคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์เพียงอย่างเดียวโดยมิได้พิจารณาการคุ้มครองสิทธิของหญิงผู้ตั้งครรภ์อาจส่งผลกระทบต่อหญิงไม่ได้รับความเป็นธรรมและถูกลิดรอนสิทธิในเนื้อตัวร่างกาย ดังนั้น การปฏิเสธสิทธิของหญิงโดยปราศจากการกำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่เหมาะสม จึงเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของหญิงเกินความจำเป็น ไม่เป็นไปตามหลักแห่งความได้สัดส่วน และเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘

(๒.) หลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มีสาระสำคัญที่เป็นหลักการพื้นฐาน คือ การปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันอย่างเท่าเทียมกันและจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้แตกต่างกันไปตามลักษณะของเรื่องนั้น ๆ เมื่อชายและหญิงมีสภาพร่างกายอันเป็นสาระสำคัญที่แตกต่างกัน การที่จะให้ชายที่มีความสัมพันธ์กับหญิงซึ่งเป็นต้นเหตุที่ทำให้หญิงตั้งครรภ์ต้องรับโทษและมีความผิด เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและเป็นธรรมด้วยนั้น จะเป็นการปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้เหมือนกัน ย่อมเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อชาย

(๓.) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ เป็นบทบัญญัติในหมวดว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐที่รัฐพึงใช้เป็นแนวทางในการตรากฎหมายขึ้นมาบังคับใช้เพียงเท่าที่จำเป็นและยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ มิใช่หน้าที่ของรัฐอันเป็นบทบัญญัติให้รัฐต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แต่เป็นเพียงแนวนโยบายให้รัฐพึงใช้เป็นแนวทางดำเนินการตรากฎหมาย

๘. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๓ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคอนาคตใหม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ให้ยุบพรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๗๒ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ หรือ

วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง มีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าวไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

(๑.) เงินส่วนใดที่พรรคการเมืองนำมาใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองซึ่งมิได้มีแหล่งที่มาและวิธีการได้มาตามที่กฎหมายระบุ ย่อมถือว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๒ แม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มิได้บัญญัติห้ามการกักเงินสำหรับพรรคการเมืองไว้โดยชัดเจน แต่ก็ไม่ได้รับรองว่าให้กระทำได้ และเงินกักเงินแม้มิได้เป็นรายได้แต่ก็เป็นรายรับและเป็นเงินในทางการเมือง การดำเนินการเกี่ยวกับการได้มาและการใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจึงกระทำได้ภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

(๒.) การให้กักเงินโดยไม่คิดดอกเบี้ย หรือคิดดอกเบี้ยที่ไม่ไปตามปกติทางการค้า หรือการทำให้หนี้ที่พรรคการเมืองเป็นลูกหนี้ลดลงหรือเป็นการได้เงินหรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายซึ่งโดยปกติต้องจ่าย ย่อมถือว่าเป็นประโยชน์อื่นใดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔ แล้ว

(๓.) การกำหนดระยะเวลาของการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นสิทธิทางการเมืองอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องพิจารณาให้เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรระหว่างพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำ ให้ได้สัดส่วนกับโทษที่จะได้รับซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล (วินิจฉัยตามแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒)

๙. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๓ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๑๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐ หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๑๑๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย เมื่อพิจารณาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐ การจัดสรรหรือแบ่งปันอำนาจการตัดสินใจหรือการวินิจฉัยสั่งการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่องด้วย การใช้บังคับพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ จะต้องพิจารณาร่วมกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องด้วย ดังนั้น ต้องถือว่า ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำรวม ๘ รายการ ได้ตามคำสั่งกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีที่ ๔๔๒/๒๕๔๗ และที่ ๑๘๕/๒๕๔๘ แต่ในบางเรื่อง เช่น การจัดทำถนนคร่อมคลอง ก่อสร้างทางน้ำลอด ซึ่งไม่รวมอยู่ใน ๘ รายการ ดังกล่าว เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพิจารณาในภาพรวมทั้งประเทศ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าท่าก่อนดำเนินการ

๑๐. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๓ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง นายวิทเทอวิน จิบเบอ ยูลิซซีส ไมเคิล หรือ จิบเบอ ยูลิซซีส ไมเคิล วิทเทอวิน (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักรหรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

(๑.) แม้ข้อเท็จจริงปรากฏภายหลังว่าผู้ร้องได้รับการเพิกถอนคำสั่งห้ามเข้าประเทศไทย พร้อมทั้งจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนและหนังสือเดินทางไทยแล้ว ทำให้ผู้ร้องได้รับการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหาย ซึ่งมีผลให้เหตุที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าตนถูกระทบสิทธิและเสรีภาพหมดลงแล้วก็ตาม แต่โดยที่ข้อเท็จจริงตามคำร้องเป็นกรณีบุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีสิทธิความเป็นพลเมืองไทยได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของรัฐ และเป็นเหตุที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยที่ไม่อาจถูกเนรเทศออกนอกราชอาณาจักร หรือไม่อาจถูกห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรได้ตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ผลให้การพิจารณาคดีต่อไปจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑ ที่บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่สั่งจำหน่ายคดีก็ได้ และเพื่อเป็นหลักปฏิบัติของทางราชการในภายหน้า ศาลรัฐธรรมนูญจึงพิจารณาคดีนี้ต่อไป

(๒.) การได้มาซึ่งสัญชาติไทยนั้นเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่รัฐได้วางไว้ตามกรอบของกฎหมาย ส่วนสถานะทางกฎหมายในฐานะพลเมืองไทยเป็นกรณีที่ต้องแยกต่างหากออกจากกัน โดยจะเริ่มต้นขึ้นได้เมื่อบุคคลนั้นเป็นผู้มีสัญชาติไทยเสียก่อน และหากมีกรณีที่ต้องดำเนินการทางกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งสัญชาติไทยย่อมต้องดำเนินการให้ครบถ้วน การกำหนดสถานะดังกล่าวไม่ได้กระทบกระเทือนถึงสัญชาติของบุคคลที่มีอยู่ตั้งแต่แรก ไม่ว่าบุคคลจะมีการบันทึกข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรหรือไม่ ก็ไม่อาจลบล้างข้อเท็จจริงที่ว่าบุคคลผู้นั้นย่อมต้องมีสัญชาติใดสัญชาติหนึ่งติดตัวมาเพื่อป้องกันมิให้มีกรณีบุคคลเกิดมาโดยไร้สัญชาติ ดังนั้น การที่ไม่ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ในระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการขอพิสูจน์สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ สำหรับกรณีที่บุคคลไม่สามารถเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อพิสูจน์สัญชาติไทยของตนเองได้ ทำให้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ของบุคคลอาจถูกกระทบได้

๑๑. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๖๓ วันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของนายระวี รุ่งเรือง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และมาตรา ๙๘ (๘) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภามาตรามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ (๘) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ตั้งแต่วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังเป็นวันที่ตำแหน่งวุฒิสภาว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ (๔) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย การล้าวมลทินให้ผู้ที่เคยถูกลงโทษทางวินัยให้เป็นผู้ไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยในกรณีความผิดนั้น ๆ ไม่มีผลเป็นการลบล้างการกระทำผิดที่ได้กระทำไปแล้วหรือลบล้างความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีจากการกระทำได้ ทั้งไม่มีผลให้ผู้ถูกร้องไม่เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ (๘)

๑๒. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๙/๒๕๖๓ วันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๖ หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๖

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย เงินบำนาญของข้าราชการเป็นเงินที่จ่ายตอบแทนข้าราชการที่พ้นจากราชการไปแล้วด้วยเงินงบประมาณของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี แต่การใช้เงินงบประมาณแผ่นดินต้องอยู่ภายใต้หลักวินัยการเงินการคลังที่ดี โดยถือว่าเป็นระเบียบแบบแผนที่ใช้กำกับจัดการทางการเงินของรัฐเพื่อให้สามารถรักษาคุณภาพระหว่างรายได้กับรายจ่ายของรัฐอันส่งผลต่อเสถียรภาพทางการคลังของรัฐ ดังนั้น ในการจ่ายเงินไม่ว่าจะเป็นบำเหน็จหรือบำนาญต้องคำนึงถึงวินัยทางการเงินการคลังของรัฐด้วย การคำนวณบำเหน็จบำนาญ “เงินเดือนเดือนสุดท้าย” ได้รวมถึงเงินเพิ่มพิเศษรายเดือนสำหรับค่าวิชาและหรือเงินเพิ่มการเลื่อนฐานะและหรือสำหรับประจำตำแหน่งที่ต้องฝ่าอันตรายเป็นปกติและหรือสำหรับการสู้รบ และหรือสำหรับการปราบปรามผู้กระทำความผิดไว้แล้ว ถือเป็น การให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ข้าราชการโดยรัฐตระหนักถึงความเสียสละในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ ในขณะที่ปฏิบัติงานดังกล่าวมาเป็นเวลานานและเป็นการจัดสรรประโยชน์ให้เป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยเหมาะสมสมควร แม้จะจำกัดสิทธิของบุคคลแต่เป็นการจำกัดสิทธิอย่างพอเหมาะพอควรแก่กรณีและสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะและสิทธิของข้าราชการที่เคยปฏิบัติราชการให้แก่บ้านเมือง ไม่ได้กระทบกระเทือนถึงบำนาญปกติซึ่งคำนวณตามเวลาราชการตามจริงอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ข้าราชการทุกคนพึงได้รับ ซึ่งเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณีและไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรม ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคของบุคคล ทั้งยังเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงแต่อย่างใด

๑๓. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๖๓ วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสิระ เจนจาคะ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสิระ เจนจาคะ (ผู้ถูกร้อง) ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

(๑.) ฝ่ายนิติบัญญัตินอกจากมีหน้าที่และอำนาจตรากฎหมายแล้ว ยังมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารด้วย โดยจะต้องอยู่ในขอบเขตแห่งความเหมาะสมและความจำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดีและ

เป็นธรรมในการดูแลและคานอำนาจซึ่งกันและกัน หากขอบเขตการตรวจสอบของฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจน้อยเกินไปไปย่อมไม่อาจตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ หากมีอำนาจมากเกินไปย่อมเป็นการก้าวล่วงแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยซึ่งหมายความรวมถึงพื้นที่ทั้งประเทศ ไม่ว่าจะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง

(๒.) การกระทำกรณีย์ที่ผู้ถูกร้องพุดจาโดยใช้ถ้อยคำและมีพฤติกรรมที่แสดงออกต่อพันตำรวจโท ป. เกี่ยวกับการไม่ดำเนินการจับกุมดำเนินคดีกรณีย์ที่พบเห็นการก่อสร้างที่ผิดกฎหมาย และกรณีย์ไม่จัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจดูแลความปลอดภัยของผู้ถูกร้องในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะ เป็นเพียงการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนการแสดงพฤติกรรมและใช้ถ้อยคำของผู้ถูกร้องคงเป็นเพียงการไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติหน้าที่ของพันตำรวจโท ป. ในฐานะเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรกระนวนเท่านั้น สำหรับการกระทำกรณีย์ที่ผู้ถูกร้องพุดจาต่อนายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกระนวน ก็เป็นเพียงการสอบถามข้อมูลและรับฟังคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารชุดเพื่อให้มีการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดข้อเท็จจริงในคดียังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก้าวล่วงหรือแทรกแซง เพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง

๑๔. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๑ - ๑๒/๒๕๖๓ วันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ มาตรา ๕๐ (๑) (๒) และ (๑๐) มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๓ หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ มาตรา ๕๐ (๑) (๒) และ (๑๐) มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๓

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

(๑.) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับบุคคลและหน่วยงานของรัฐโดยเท่าเทียมกัน และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง มิได้จำกัดเสรีภาพในการเดินทางหรือเลือกถิ่นที่อยู่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘

(๒.) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ (๑) (๒) และ (๑๐) เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่ของปวงชนชาวไทยในการพิทักษ์รักษาชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การป้องกันประเทศ รักษาผลประโยชน์ของชาติ และไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ เป็นคนละกรณีกับสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

(๓.) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ เป็นเรื่องหลักการเดียวกันกับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ในเรื่องการใช้สิทธิทางศาลของประชาชน เป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิของบุคคลผู้ได้รับความเสียหายให้ได้รับการเยียวยาแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือการดำเนินกิจการทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ มีความมุ่งหมายที่จะให้เกิดการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและเข้มงวด

๑๕. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๖๓ วันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญโดยเสียงข้างมาก (๖ : ๒) วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย การที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) กำหนดคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านในส่วนที่ว่า “ต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง” โดยมีได้ระบุไว้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้งในฐานะใด รวมทั้งไม่ได้กำหนดกรอบระยะเวลาในกรณีที่ผู้นั้นถูกต้องห้ามรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านไว้ด้วย โดยไม่จำแนกประเภทการกระทำและความหนักเบาแห่งสภาพบังคับตามลักษณะและพฤติการณ์แห่งการกระทำนั้น ย่อมทำให้ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งในทุกกรณีถูกต้องห้ามรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตลอดชีวิต เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ

๑๖. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๖๓ วันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๕๑ วรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๕๑ วรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ บรรทัดฐานคำวินิจฉัยพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๘๑ (๑) และมาตรา ๑๕๑ วรรคสี่ เป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายที่พิจารณาซึ่งน้ำหนักความร้ายแรงของการกระทำความผิดตามขนาดของเรือกับผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับและมีโทษปรับเพียงสถานเดียวเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดตามนโยบายทางอาญาแม้จะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลอยู่บ้าง แต่เป็นการจำกัดเสรีภาพเพื่อรักษาความมั่นคงทางทรัพยากรสัตว์น้ำอันเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นไปตามเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ วรรคสอง บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลโดยเฉพาะเสรีภาพในการประกอบอาชีพจนเกินสมควรแก่เหตุ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งยังไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคของบุคคล และไม่เป็นการกำหนดโทษที่จะลงแก่บุคคลหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลากระทำความผิด

๑๗. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๖๓ วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนางสาวปารีณา ไกรคุปต์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนางสาวศรินทร์ลา บุญลือ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๒) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๒)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

(๑.) ฝ่ายนิติบัญญัตินอกจากมีหน้าที่และอำนาจตรากฎหมายแล้ว ยังมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารด้วย โดยจะต้องอยู่ในขอบเขตแห่งความเหมาะสมและความจำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดีและเป็นธรรมในการดูแลและคานอำนาจซึ่งกันและกัน หากขอบเขตการตรวจสอบของฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจน้อยเกินไปย่อมไม่อาจตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ หากมีอำนาจมากเกินไปย่อมเป็นการก้าวล่วงแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยซึ่งหมายความรวมถึงพื้นที่ทั้งประเทศ ไม่ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง (วินิจฉัยตามแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๖๓)

(๒.) การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าร่วมประชุมกับข้าราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่บ้านหนองน้ำใส ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยแจ้งต่อที่ประชุมว่า จะกำชับ ประสานงานเร่งรัดการตรวจสอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นป่าชุมชนได้เร็วขึ้น เป็นเพียงการติดตามเรื่องร้องเรียนของประชาชนในพื้นที่อำเภอจอมบึงซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด กรณียังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก้าวล่วงหรือแทรกแซงในเรื่องการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการและหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง

(๓.) กรณีที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าพบนายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ณ ทำเนียบรัฐบาล และมอบสำเนาหนังสือแจ้งปัญหาเรื่องที่พักของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลจอมทอง ไม่เพียงพอแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นการแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อำเภอจอมทองซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขทราบเท่านั้น และไม่ปรากฏพฤติการณ์อื่นใดของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของกระทรวงสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

๑๘. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๖/๒๕๖๓ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ ไม่ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ วางหลักการรับฟังและชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาไว้อย่างชัดเจน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการค้นหาความจริงในคดีอาญา จึงเป็นไปตามหลักนิติธรรม ใช้บังคับแก่คู่ความทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน โดยให้ความคุ้มครองคู่ความในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล มิได้ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล อีกทั้งมิได้เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความผิดก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าได้กระทำความผิด

ข. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัยและจำหน่ายคดี จำนวน ๘๔ เรื่อง

สำหรับกรณีการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและจำหน่ายคดี จำนวน ๗๔ คำสั่ง ได้แก่ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔๗/๒๕๖๒ ถึงคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖๑/๒๕๖๓ (ยกเว้นคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕๕/๒๕๖๒, ที่ ๕๗/๒๕๖๒, ที่ ๖๗/๒๕๖๒, ที่ ๕/๒๕๖๓, ที่ ๖/๒๕๖๓, ที่ ๓๒/๒๕๖๓, ที่ ๓๓/๒๕๖๓, ที่ ๔๑/๒๕๖๓ และที่ ๔๘/๒๕๖๓) โดยอาจสรุปบรรทัดฐานคำสั่งเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๘ แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีคำร้องที่ยื่นเข้ามาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง
๑. ผู้ร้องไม่ได้เป็นบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง)	๔๗/๒๕๖๒, ๔๘/๒๕๖๒, ๔๙/๒๕๖๒, ๕๐/๒๕๖๒, ๕๑/๒๕๖๒, ๕๒/๒๕๖๒, ๕๙/๒๕๖๒, ๖๒/๒๕๖๒, ๖๓/๒๕๖๒, ๖๕/๒๕๖๒, ๗/๒๕๖๓, ๘/๒๕๖๓, ๙/๒๕๖๓, ๑๐/๒๕๖๓, ๑๑/๒๕๖๓, ๑๔/๒๕๖๓, ๑๘/๒๕๖๓, ๒๐/๒๕๖๓, ๒๑/๒๕๖๓, ๒๒/๒๕๖๓, ๒๓/๒๕๖๓, ๒๗/๒๕๖๓, ๒๘/๒๕๖๓, ๓๑/๒๕๖๓, ๓๔/๒๕๖๓, ๓๘/๒๕๖๓, ๔๐/๒๕๖๓, ๔๔/๒๕๖๓, ๔๗/๒๕๖๓, ๕๑/๒๕๖๓, ๕๕/๒๕๖๓, ๕๗/๒๕๖๓, ๕๘/๒๕๖๓, ๖๑/๒๕๖๓
๒. ผู้ร้องมิใช่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ อันเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง)	๕๓/๒๕๖๒, ๕๔/๒๕๖๒, ๖๖/๒๕๖๒, ๓/๒๕๖๓, ๓๘/๒๕๖๓, ๔๔/๒๕๖๓, ๔๕/๒๕๖๓, ๔๙-๕๐/๒๕๖๓, ๕๑/๒๕๖๓, ๕๗/๒๕๖๓
๓. คำร้องไม่ได้ระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิ หรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ วรรคสี่ ประกอบมาตรา ๔๖ วรรคสอง)	๓๕/๒๕๖๓
๔. ผู้ร้องยังไม่ได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อน (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่งและ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง)	๓๕/๒๕๖๓, ๓๗/๒๕๖๓, ๔๔/๒๕๖๓, ๖๑/๒๕๖๓

ตารางที่ ๘ แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีคำร้องที่ยื่นเข้ามาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ (ต่อ)

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง
๕. การยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน มิได้เป็นการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖	๖๘/๒๕๖๒, ๓๗/๒๕๖๓
๖. คำร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคสาม)	๓๕/๒๕๖๓, ๕๒/๒๕๖๓, ๕๓/๒๕๖๓
๗. การกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพไม่ได้เกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง)	๒๕/๒๕๖๓, ๕๑/๒๕๖๓
๘. รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๒))	๕๓/๒๕๖๒, ๕๘/๒๕๖๒, ๕๙/๒๕๖๒, ๖๐/๒๕๖๒, ๖๖/๒๕๖๒, ๖๘/๒๕๖๒, ๑/๒๕๖๓, ๘/๒๕๖๓, ๒๙/๒๕๖๓, ๓๐/๒๕๖๓, ๓๙/๒๕๖๓, ๔๒/๒๕๖๓, ๔๖/๒๕๖๓, ๕๓/๒๕๖๓, ๕๔/๒๕๖๓, ๕๖/๒๕๖๓
๙. กฎหมายบัญญัติขั้นตอนหรือวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๓))	๓/๒๕๖๓, ๑๕/๒๕๖๓, ๑๗/๒๕๖๓, ๒๔/๒๕๖๓, ๒๕/๒๕๖๓, ๔๕/๒๕๖๓
๑๐. เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๔))	๕๔/๒๕๖๒, ๕๖/๒๕๖๒, ๖๐/๒๕๖๒, ๖๑/๒๕๖๒, ๖๔/๒๕๖๒, ๒/๒๕๖๓, ๔/๒๕๖๓, ๑๖/๒๕๖๓, ๒๖/๒๕๖๓, ๓๔/๒๕๖๓, ๓๖/๒๕๖๓, ๓๗/๒๕๖๓, ๔๓/๒๕๖๓, ๕๙/๒๕๖๓, ๖๐/๒๕๖๓

ตารางที่ ๘ แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีคำร้องที่ยื่นเข้ามาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ (ต่อ)

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง
๑๑. การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการ ศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร	๓๘/๒๕๖๓
๑๒. การใช้สิทธิยื่นคำร้องเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และเป็นกรณีที่อยู่ดีแล้วก่อนที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ใช้บังคับ ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ	๔๐/๒๕๖๓
๑๓. ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งปรากฏว่า ผู้ร้องตาย หรือมีการขอถอนคำร้อง หรือไม่มีเหตุที่ต้องวินิจฉัยคดีนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งจำหน่ายคดี (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑)	๑๒-๑๓/๒๕๖๓, ๑๙/๒๕๖๓

หมายเหตุ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญบางคำสั่งมีประเด็นที่ศาลจะต้องพิจารณาหลายประเด็น โดยอาศัยรัฐธรรมนูญหลายมาตรา จึงอาจปรากฏอยู่ในบรรทัดฐานคำสั่งหลายข้อ

ส่วนกรณีการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญมาตราอื่น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และจำหน่ายคดี จำนวน ๑๐ คำสั่ง ได้แก่ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๕/๒๕๖๒, ที่ ๕๗/๒๕๖๒, ที่ ๖๗/๒๕๖๒, ที่ ๕/๒๕๖๓, ที่ ๖/๒๕๖๓, ที่ ๓๒/๒๕๖๓, ที่ ๓๓/๒๕๖๓, ที่ ๔๑/๒๕๖๓, ที่ ๔๘/๒๕๖๓ และที่ ๖๒/๒๕๖๓ โดยมีผลของคำสั่งและบรรทัดฐานคำสั่งดังต่อไปนี้

๑. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๕/๒๕๖๒ วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน ๕ คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๓ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๗) และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๓ วรรคหนึ่งตอนท้าย บัญญัติให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติและสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติสิ้นสุดลงในวันก่อนเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปที่จัดขึ้นตามรัฐธรรมนูญนี้ โดยได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ตั้งแต่วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เป็นต้นไป และเปิดประชุมรัฐสภาครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒

จึงทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกนิติบัญญัติแห่งชาติของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ สิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นการสิ้นสุดลงก่อนวันที่ผู้ร้องจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๒ ดังนั้น เมื่อขณะยื่นคำร้องนี้ ความเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติของผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ได้สิ้นสุดไปก่อนแล้ว ย่อมไม่มีวัตถุประสงค์ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัย กรณีจึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๗) ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

บรรทัดฐานคำสั่ง การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติสิ้นสุดลงหรือไม่ จะต้องปรากฏว่าความเป็นสมาชิกภาพของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติของผู้ถูกร้องยังคงมีอยู่ในขณะยื่นคำร้อง (ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามแนวคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๕๓ และคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖๓/๒๕๕๕)

๒. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๗/๒๕๖๒ วันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจาก ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องทั้งเจ็ดกระทำการรณรงค์ ประชุม และเสวนาเพื่อจะแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกร้องทั้งเจ็ดได้ดำเนินการหรือยุติไปแล้วก่อนที่ผู้ร้องจะได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณา วินิจฉัย โดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ส่วนการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งเจ็ดจะเป็นความผิดตามบทกฎหมายใดนั้น เป็นเรื่องซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายในกระบวนการยุติธรรมต่อไป กรณีจึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๓) ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

บรรทัดฐานคำสั่ง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เพื่อกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และยังไม่ยุติไปก่อนที่ผู้ร้องจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๓. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖๗/๒๕๖๒ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๖ คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๒) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่าเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องไปร้องทุกข์กล่าวโทษเป็นคดีอาญาต่อแม่ทัพภาคที่ ๔ และพลตรี บ. ซึ่งถือว่าเป็นการใช้สิทธิตามปกติของกฎหมายตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ส่วนกรณีของผู้ถูกร้องที่ ๖ ก็เป็นเพียงการแถลงข่าวให้สื่อมวลชนทราบถึงการทำหน้าที่ของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนของสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น โดยที่ยังมิได้มีการดำเนินการอื่นใดอันเป็นการใช้สถานะหรือตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะ

เป็นการก้าวท้าวหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเองของผู้อื่นหรือของพรรคการเมืองในการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ อันจะเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องทั้งหกคนสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑)

บรรทัดฐานคำสั่ง การที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง นั้น นอกจากพิจารณาช่องทางและกระบวนการส่งคำร้องแล้ว ยังต้องพิจารณาเนื้อหาของคำร้องประกอบว่ามีมูลกรณีที่เป็นกรณียกฟ้องตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ด้วย เนื่องจากรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดมาตรการตรวจสอบมูลกรณีตามคำร้องก่อนส่งมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งแต่ละสภาอาจกำหนดกลไกให้มีการกลั่นกรองมูลกรณีตามคำร้องโดยความเห็นชอบของสภาแห่งนั้นก่อนที่จะเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ แต่เมื่อสภายังไม่มีกลไกดังกล่าวจึงทำให้ศาลรัฐธรรมนูญจำเป็นต้องทำหน้าที่กลั่นกรองมูลกรณีตามคำร้องก่อนที่จะมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้องไว้ชั้นหนึ่งก่อนด้วย

๔. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๓ วันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๗๗ คน ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ว่าร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเป็นประเด็นเดียวกันกับเรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๖๓ ซึ่งมีลายมือชื่อของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เสนอความเห็นซ้ำกับเรื่องดังกล่าว จำนวน ๓๐ คน จึงทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้าชื่อเสนอความเห็นตามคำร้องนี้มีจำนวนไม่ถึงหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา (จำนวน ๗๕ คน) กรณีจึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบพระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑)

บรรทัดฐานคำสั่ง ลายมือชื่อของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้าชื่อต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อขอให้ส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ต้องไม่ซ้ำกับลายมือชื่อของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคำร้องอื่นที่เป็นประเด็นเดียวกัน

๕. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๓ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๗๘ คน ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้องนี้เป็นเหตุเดียวกันกับที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒ - ๓/๒๕๖๓ ไปแล้ว กรณีจึงไม่จำเป็นต้องรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยอีก

บรรทัดฐานคำสั่ง การเข้าชื่อของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อขอให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ต้องไม่เป็นเหตุเดียวกันกับเรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว

๖. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๒/๒๕๖๓ วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๒๕ วรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๒) หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๒) เป็นบทบัญญัติอยู่ในหมวด ๑๖ ว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการ บรรลุเป้าหมายให้สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ มีลักษณะเป็น บทบัญญัติอันเป็นหลักการทั่วไปของบทบัญญัติว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ มิได้เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และมีได้เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะโต้แย้งหรือกล่าวอ้างว่าบทบัญญัติ แห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรานี้ได้ จึงไม่มีกรณีที่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๒๕ วรรคสาม จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๒) ได้ คำโต้แย้งของโจทก์ดังกล่าวไม่เป็นประโยชน์ที่ ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัย ถือเป็นคำโต้แย้งที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคสอง

บรรทัดฐานคำสั่ง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๒) เป็นบทบัญญัติอยู่ในหมวด ๑๖ ว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ มีลักษณะเป็นบทบัญญัติอันเป็นหลักการทั่วไปของบทบัญญัติว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ มิได้เป็นบทบัญญัติรับรอง สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และมีได้เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิในการโต้แย้งหรือกล่าวอ้าง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๗ (๒) ได้

๗. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๓/๒๕๖๓ วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๒๕ วรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๒) หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๒) เป็นบทบัญญัติอยู่ในหมวด ๑๖ ว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการ บรรลุเป้าหมายให้สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ มีลักษณะเป็น บทบัญญัติอันเป็นหลักการทั่วไปของบทบัญญัติว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ มิได้เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และมีได้เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะโต้แย้งหรือกล่าวอ้างว่าบทบัญญัติ แห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรานี้ได้ จึงไม่มีกรณีที่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๒๕ วรรคสาม จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๒) ได้ คำโต้แย้งของโจทก์ดังกล่าวไม่เป็นประโยชน์ที่ ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัย ถือเป็นคำโต้แย้งที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคสอง

บรรทัดฐานคำสั่ง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๒) เป็นบทบัญญัติอยู่ในหมวด ๑๖ ว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ มีลักษณะเป็นบทบัญญัติอันเป็นหลักการทั่วไปของบทบัญญัติว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ มิได้เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และมีได้เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิในการโต้แย้งหรือกล่าวอ้างตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๗ (๒) ได้ (ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยตามแนวคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๒/๒๕๖๓)

๘. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔๑/๒๕๖๓ วันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากกรณีมีความชัดเจนในประเด็นที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว กรณีของผู้ร้องในคำร้องนี้จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๒) และมาตรา ๔๔ ได้อีก

บรรทัดฐานคำสั่ง การยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) จะต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือองค์การอิสระ โดยต้องไม่ใช่กรณีที่มีความชัดเจนในประเด็นนั้นอยู่แล้ว (ประเด็นปัญหาที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเป็นประเด็นเดียวกันกับที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยพิจารณาวินิจฉัยแล้วในคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๑/๒๕๖๑)

๙. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔๘/๒๕๖๓ วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของร้อยเอก ธรรมนัส พรหมเผ่า สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากภริยาของผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัท ตลาดคลองเตย (๒๕๕๑) จำกัด และบริษัทฯ ทำสัญญาเช่าพื้นที่กับการท่าเรือแห่งประเทศไทย เพื่อลงทุนบริหารจัดการพัฒนาพื้นที่ตลาดและส่วนประกอบของตลาดซึ่งเอกชนรายอื่นก็สามารถประกอบกิจการตลาดในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงได้ จึงไม่เข้าลักษณะของการผูกขาดตัดตอน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) กรณีไม่มีการกระทำอันมีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสาม มูลกรณีไม่ต้องด้วยเหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ที่ผู้ร้องจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒

บรรทัดฐานคำสั่ง การที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง นั้น นอกจากพิจารณากระบวนการส่งคำร้องแล้ว ยังต้องพิจารณาเนื้อหาของคำร้องว่ามีมูลกรณีตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ด้วย เนื่องจากรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดมาตรการตรวจสอบมูลกรณีตามคำร้องก่อนส่งมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ทำให้ไม่มีกระบวนการกลั่นกรองมูลกรณีตามคำร้องโดยความเห็นชอบของสภาแห่งนั้น ฉะนั้นเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้องศาลรัฐธรรมนูญจำเป็นต้องพิจารณามูลกรณีก่อนที่จะมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย (ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามแนวคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖๗/๒๕๖๒)

๑๐. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖๒/๒๕๖๓ วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากเป็นกรณีจำเลยทั้งสามโต้แย้งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๒๐ ว่าบทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้ผู้รับหลักประกันเป็นผู้ดำเนินการทางทะเบียนกับเจ้าหน้าที่ทะเบียน มีผลทำให้จำเลยทั้งสามซึ่งเป็นผู้ให้

หลักประกันไม่สามารถยื่นขอจดทะเบียนแก้ไขรายการจดทะเบียน หรือยกเลิกการจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจได้ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการทางทะเบียนที่คู่สัญญาสามารถยกขึ้นโต้แย้งในข้อพิพาททางแพ่ง แต่คำฟ้องในคดีนี้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาลจังหวัดกันทรลักษณ์ขอให้พิจารณาเกี่ยวกับการกระทำความผิดของจำเลยทั้งสามฐานความผิดร่วมกันนำข่าวสารหรือข่าวเปลือกออกจากคลังสินค้าหลายครั้งโดยไม่ได้รับความยินยอม ซึ่งเป็นความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๘๖ กรณีคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสามดังกล่าวไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจังหวัดกันทรลักษณ์จะใช้บังคับแก่คดี ไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

บรรทัดฐานคำสั่ง บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีการส่งคำโต้แย้งมาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่งว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใดนั้น ต้องเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี

๒. ผลการดำเนินงานด้านการวิจัย

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นสถาบันหลักที่คุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญตามหลักนิติธรรมภายใต้ค่านิยม “ยึดหลักนิติธรรม คำจูนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยงานธุรการที่ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญ ในด้านงานคดี งานวิชาการ มุ่งเน้นการพัฒนาข้อมูลและงานวิจัยที่คุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ งานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานรัฐธรรมนูญ กับสถาบันในระดับอุดมศึกษาภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศ ตลอดจนศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรเทียบเท่าในต่างประเทศ

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๓) บัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่สนับสนุนให้การศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนภารกิจในด้านการศึกษาวิจัยในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในกระบวนการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนถึงกระบวนการพิจารณาคดีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงมีการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลและงานวิจัยให้มีคุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยใช้กระบวนการสร้าง/พัฒนางานข้อมูลและงานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

นอกจากนี้ยังต้องสนับสนุนการเผยแพร่รายงานการศึกษาวิจัยและบทความทางวิชาการและการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เงินสมนาคุณผลงาน เพื่อให้การเผยแพร่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เกิดองค์ความรู้ทางด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญอันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญอันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ และให้สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม ประเด็นการพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการดำเนินการเพื่อเป็นการขับเคลื่อนภารกิจในด้านการศึกษาวิจัยในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในกระบวนการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนถึงกระบวนการพิจารณาคดีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงมีกิจกรรมและผลผลิต ดังนี้

๒.๑ ด้านการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน และเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่

๑) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “หลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙” โดยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เป็นที่ปรึกษา ผลที่จะได้รับจากการศึกษาวิจัยที่สำคัญคือ ฐานข้อมูลทางวิชาการเสนอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ และมีฐานรองรับความน่าเชื่อถือเป็นไปตามหลักวิชาการ และประชาชน หน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินงานของคณะรัฐมนตรี

๒) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐” โดยสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษา แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลที่จะได้รับจากการศึกษาวิจัยที่สำคัญ คือ ทำให้ทราบการตีกรอบการกระทำหรือการตีความว่าการกระทำที่จะเป็น “การกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่าย” ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ต้องมีองค์ประกอบหรือหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขอย่างไรและทำให้ทราบขอบเขตหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทย ในการพิจารณาวินิจฉัยกรณีการกระทำใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๔ รวมถึงศึกษาหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องใช้ในการพิจารณารับคำร้องหรือความเห็นที่ส่งตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสาม และวรรคหก

๒.๒ โครงการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ให้แก่นิสิต นักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน การเมืองการปกครอง เพื่อสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ งานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานรัฐธรรมนูญ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ให้แก่นิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวน ๘ ราย งบประมาณรวมทั้งสิ้น ๕๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งเป็นทุนสนับสนุนฯ ระดับปริญญาโท ทุนละ ๕๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๖ ราย และทุนสนับสนุนฯ ระดับปริญญาเอก ทุนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒ ราย เพื่อยกระดับความสามารถทางด้านกฎหมายมหาชนของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งลิขสิทธิ์ผลงานวิทยานิพนธ์เป็นของผู้รับทุนหรือสถาบันการศึกษา แต่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำไปใช้หรือเผยแพร่หรือมีสิทธิใช้ประโยชน์อื่นใดได้ตามสมควร สาขาวิชาที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ (สาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ และสาขาเศรษฐศาสตร์) รายละเอียด ดังนี้

ลำดับ	ระดับทุน	ชื่อ-สกุล	ชื่อวิทยานิพนธ์
๑	ปริญญาเอก	นายกรณ์ อรรถเนติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	(ภาษาไทย) - มาตรการทางปกครองที่เหมาะสมสำหรับการ คุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล (ภาษาอังกฤษ) - Suitable Administrative Measures for Protecting the Right to information Privacy
๒	ปริญญาเอก	นายศักดิ์สิทธิ์ ฆารเลิศ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	(ภาษาไทย) - ความคิดทางการเมืองของ จอห์น สจ๊วต มิลล์ : ว่าด้วยแนวทางการป้องกันทรราชเสียงข้างมาก ในเสรีนิยมประชาธิปไตย (ภาษาอังกฤษ) - John Stuart Mill's Political Thought : On the Preventive Approach Against Tyranny of the Majority in Liberal De- mocracy
๓	ปริญญาโท	นางสาวปติวีร์ดา บุญนำมา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	(ภาษาไทย) - หน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน (ภาษาอังกฤษ) - State Duty to Protect Fundamental Rights
๔	ปริญญาโท	นางสาวโสภิตราไพ ศิวมจพรก้องฟ้า สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	(ภาษาไทย) - มาตรฐานจริยธรรมและการตรวจสอบถ่วงดุล คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ (ภาษาอังกฤษ) - The Ethical Standards and The Checks and Balances of The National Anti-Cor- ruption of Thailand

ลำดับ	ระดับทุน	ชื่อ-สกุล	ชื่อวิทยานิพนธ์
๕	ปริญญาโท	นายจิราภิตต์ แสงลี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	(ภาษาไทย) - ลักษณะเฉพาะของระบบรัฐสภาในรัฐธรรมนูญไทย (ภาษาอังกฤษ) - Characteristic of the Parliamentary System in the Thai Constitution
๖	ปริญญาโท	นางสาวสิริญา แสงอำนาจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	(ภาษาไทย) - หน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน (ภาษาอังกฤษ) - State Duty to Protect Fundamental Rights
๗	ปริญญาโท	นางสาวจันทจุฑา พานิชวงศ์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	(ภาษาไทย) - สิทธิของบุคคลในการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ เมื่อมีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ตามมาตรา ๒๑๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. ๒๕๖๐) (ภาษาอังกฤษ) - The Right of an Individual to File a Constitution Complaint When Rights and Liberties Are Violated According to section 213 the Constitution of the Kingdom of Thailand (B.E. 2560)
๘	ปริญญาโท	นางสาวเตชินีกานต์ อัครโชติเดชาวงษ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	(ภาษาไทย) - การคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนให้แก่ เจ้าของเดิมหรือทายาท (ภาษาอังกฤษ) - Restitution of Property that was Expro- priated to the Previous Owner or Heir at Law

๒.๓ โครงการสัมมนาประเด็นรัฐธรรมนูญระหว่างที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญประจำคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดโครงการสัมมนาประเด็นรัฐธรรมนูญระหว่างที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นในอันที่จะเป็นกระบวนการส่งเสริมและพัฒนารัฐธรรมนูญ และอื่น ๆ ระหว่าง ผู้เข้าร่วมสัมมนา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านรัฐธรรมนูญ ที่ปรึกษาคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้เชี่ยวชาญประจำคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหาร และผู้อำนวยการระดับสำนัก และนำเอาผลการสัมมนาที่ได้มาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะ สำหรับเสนอต่อคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต่อไป

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีการจัดสัมมนาตามโครงการดังกล่าว จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

๑) ครั้งที่ ๑ หัวข้อ “ข้อยกเว้นเรื่องการกระทำที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๔๗ และคำร้องที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามมาตรา ๔๖ วรรคสาม และมาตรา ๔๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑” ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๑ กันยายน ๒๕๖๓ ณ ศักดิ์สยาม เลคไซด์ รีสอร์ท (Saksiam Lakeside Resort) ตำบลขุนศรี อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๒) ครั้งที่ ๒ หัวข้อ “สถานะของผลผูกพันของคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ” และ หัวข้อ “สถานะของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ แนวนโยบายแห่งรัฐ” ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๘ กันยายน ๒๕๖๓ ณ ศักดิ์สยาม เลคไซด์ รีสอร์ท (Saksiam Lakeside Resort) ตำบลขุนศรี อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นดังกล่าว และได้รับรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านคดีรัฐธรรมนูญของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และนำมาจัดพิมพ์เผยแพร่เป็นเอกสารสรุปผลการสัมมนา จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม ให้กับคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ หน่วยงานภาครัฐ และเผยแพร่แก่ประชาชนต่อไป

๒.๔ โครงการศึกษาค้นคว้าด้านการวิจัยและพัฒนาในวงงานศาลรัฐธรรมนูญของไทย และต่างประเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดโครงการศึกษาค้นคว้าด้านการวิจัยและพัฒนาในวงงานศาลรัฐธรรมนูญของไทยและต่างประเทศ ณ ประเทศสาธารณรัฐออสเตรีย ระหว่างวันที่ ๓ - ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะในด้านการศึกษาค้นคว้าให้แก่ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและข้าราชการกลุ่มงานวิจัยและพัฒนารัฐธรรมนูญ รวมถึงเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน และศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการกับนักวิชาการในต่างประเทศ

สำหรับโครงการดังกล่าวได้จัดให้มีการศึกษาดูงานและร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการกับองค์กรและสถาบันที่สำคัญที่มีบทบาทและมีหน้าที่และอำนาจในการสนับสนุนการวิจัยในระดับภูมิภาคยุโรปและระดับประเทศ ประกอบด้วย ๓ องค์กร คือ

๑) Federal Ministry of Constitutional Affairs, Reforms, Deregulation and Justice

๒) European Law Institute (ELI)

๓) Faculty of Law, University of Vienna

ผลที่ได้มีการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภารกิจด้านการพัฒนากฎหมายและการวิจัยของหน่วยงานในต่างประเทศในครั้งนี้ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับภารกิจในการส่งเสริมสนับสนุนความเป็นอิสระของตุลาการ ณ กระทรวงกิจการรัฐธรรมนูญ แห่งสหพันธ์ (The Directorate for Constitutional Service, Federal Ministry of Constitutional Affairs, Reforms, Deregulation and Justice) ซึ่งรัฐบาลออสเตรียได้ให้ความสำคัญในด้านการศึกษาค้นคว้าโดยจัดสรรงบประมาณเป็นกรณีพิเศษ เพราะถือว่างานศึกษาค้นคว้าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาการศึกษาดูงาน ณ สถาบันกฎหมายยุโรป (European Law Institute) ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อริเริ่มดำเนินการและสนับสนุนในการวิจัย ให้คำแนะนำแนวทางปฏิบัติในด้านการพัฒนากฎหมายของยุโรป มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) และมหาวิทยาลัยเวียนนา (Faculty of Law, University of Vienna) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของออสเตรีย ได้ทราบถึงกระบวนการศึกษาค้นคว้าในการสนับสนุนการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ แห่งสาธารณรัฐออสเตรีย เพื่อนำผลการศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ในอันที่จะทำให้เกิดกระบวนการศึกษาต่อยอดองค์ความรู้โดยอาศัยฐานข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มาวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน เพื่อพัฒนาปรับปรุงคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นสากลยิ่งขึ้นต่อไป

๓. ผลการดำเนินงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์

การเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ดำเนินการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจ และความศรัทธาเชื่อมั่นของประชาชนต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนได้รับทราบ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีแนวทางการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักนิติธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพ และสิทธิในความเสมอภาค หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ อันเป็นหลักการสำคัญของหลักนิติธรรมและหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยการพัฒนางานเครือข่ายด้านประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนรับรู้อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ อันเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔.๑ ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส แผนปฏิรูปประเทศในด้านกระบวนการยุติธรรม ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนาเทคโนโลยีช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และยุทธศาสตร์ที่ ๔ ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คือการเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในด้านเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมุ่งเน้นการพัฒนางานเครือข่ายประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาท ภารกิจสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผ่านสื่อต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยได้วางกรอบแนวคิดหาหาวิธีในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่มในสังคม โดยมีหลักการว่าจะต้องเข้าใจง่ายและมีรูปแบบที่น่าสนใจ ซึ่งเริ่มจากการสืบค้นศึกษาข้อมูลจากองค์กรต่าง ๆ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหา กระทั่งได้ข้อสรุปในการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือประกอบภาพการ์ตูน และสื่อประเภทดิจิทัล ซึ่งการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์นี้มุ่งหวังให้สามารถสื่อสาร และเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิของประชาชนกับกลุ่มต่าง ๆ ของสังคมและประชาชนให้ได้มากที่สุด การพัฒนาช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนี้

๓.๑ การจัดพิมพ์วารสารศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน ศาลรัฐธรรมนูญ และประเด็นปัญหารัฐธรรมนูญ ในรูปแบบของบทความวิชาการ รวมถึงการวินิจฉัยคดีในรูปแบบคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญที่น่าสนใจสู่สาธารณชนรวมถึงองค์กรภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา จำนวน ๒ ฉบับ ดังนี้

- ฉบับปีที่ ๒๑ เล่มที่ ๒๒ เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม
- ฉบับปีที่ ๒๑ เล่มที่ ๒๓ เดือนกันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดพิมพ์บทความทางวิชาการในรูปแบบวารสารศาลรัฐธรรมนูญ สามารถเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมาย อันได้แก่ องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน สถาบันการศึกษา นักวิชาการ ประชาชนทั่วไป

และกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับข้อมูลมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน และ สังคมศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมในด้านการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีในการบริหารจัดการ การทำงานของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไปมีความเข้าใจ ยอมรับ เคารพ และปฏิบัติตามกฎหมาย เกิดความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๒ การจัดพิมพ์หนังสือ

“รวมบทความทางวิชาการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ” ชุดที่ ๑๗ เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ บุคลากรขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน และผู้สนใจทั่วไปที่มีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับจากวงการวิชาการให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

๓.๓ การจัดพิมพ์หนังสือรายงานการศึกษาวิจัย

มุ่งหวังให้เป็นช่องทางที่ประชาชนสามารถเข้าถึงกฎหมาย กฎ คำวินิจฉัยและคำพิพากษาได้โดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ และอื่น ๆ ได้ง่ายและถูกต้อง โดยเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ดังนี้

- เรื่อง “องค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญศึกษาเปรียบเทียบในกลุ่มประเทศอาเซียน” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปวีศร เลิศธรรมเทวี จำนวน ๕๐๐ เล่ม
- เรื่อง “ศาลรัฐธรรมนูญกับแนวคิดประชาธิปไตยที่ปกป้องตนเองได้ (Sustainable Democracy)” โดยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม
- เรื่อง “อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการกระทำตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑” โดยมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม
- เรื่อง “สิทธิของประชาชนและชุมชนในการฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๕” สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

ทั้งนี้ การจัดพิมพ์หนังสือรายงานการศึกษาวิจัย เป็นภารกิจต่อเนื่องมาจากการศึกษาวิจัยของสำนักงานรัฐธรรมนูญที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนและประยุกต์ใช้ รวมถึงการกระจายความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ สิทธิเสรีภาพ และองค์การตามรัฐธรรมนูญสู่สาธารณชนมากขึ้น ซึ่งเป็นภารกิจที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในการพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มีเสถียรภาพและสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลมุ่งหมายที่จะเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชน องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา อันนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้แก่ประชาชนในการยอมรับ เคารพ และปฏิบัติตามกฎหมายต่อไป

๓.๔ การจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารสรุปผลการศึกษาดูงานต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย และผู้สนใจทั่วไป ดังนี้

- เอกสารสรุปผลการศึกษาดูงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพด้านการศึกษาวิจัย ณ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ จำนวน ๕๐ เล่ม
- เอกสารสรุปผลการศึกษาดูงานโครงการบูรณาการองค์ความรู้ในระดับเครือข่าย ณ สาธารณรัฐฮังการีและสาธารณรัฐเช็ก ระหว่างวันที่ ๒๔ เมษายน - ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๕๐ เล่ม
- เอกสารสรุปผลการศึกษาดูงานโครงการศึกษาค้นคว้าด้านการวิจัยและพัฒนาในวงงานศาลรัฐธรรมนูญของไทยและต่างประเทศ ณ ประเทศสาธารณรัฐออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ ๓ - ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ จำนวน ๕๐ เล่ม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญการจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารสรุปผลการศึกษาดูงานต่างประเทศ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการวิจัยและวิชาการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสามารถสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม ที่มุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันได้รับการยอมรับในระดับสากล

๓.๕ พิมพ์รวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ และเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิง ศึกษา และค้นคว้าในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป

- พิมพ์รวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญประจำปี ๒๕๖๒ เล่ม ๒ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม
- เล่ม ๓ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม
- เล่ม ๔ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

๓.๖ พิมพ์จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านวิชาการให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป ทราบถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และกฎหมายมหาชน รวมถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

- พิมพ์จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๔ เล่มที่ ๑๑๖ ประจำเดือน ตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๔,๐๐๐ เล่ม
- พิมพ์จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๑ เล่มที่ ๑๑๗ ประจำเดือน มกราคม – มีนาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๔,๐๐๐ เล่ม
- พิมพ์จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๒ เล่มที่ ๑๑๘ ประจำเดือน เมษายน – มิถุนายน ๒๕๖๓ จำนวน ๔,๒๐๐ เล่ม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผลิตองค์ความรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ จัดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิง ศึกษา และค้นคว้าในรูปแบบเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และกฎหมายมหาชน รวมถึงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓.๗ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีความร่วมมือทางวิชาการร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย มาอย่างต่อเนื่อง โดยมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย ได้ให้การสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินงานทางวิชาการแก่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ จนถึงปัจจุบัน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้ดำเนินโครงการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ภายใต้ความร่วมมือ ดังนี้

- การแปลและจัดพิมพ์สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ (ค.ศ. ๒๐๑๗ - ๒๐๑๘) (ฉบับภาษาไทย ภาษาอังกฤษ) จำนวน ๑,๒๕๐ เล่ม

- จัดพิมพ์ “รวมบทความทางวิชาการของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการประชุมระหว่างประเทศ” จำนวน ๑,๓๐๐ เล่ม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินโครงการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ภายใต้ความร่วมมือร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย เพื่อเผยแพร่สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ (ค.ศ. ๒๐๑๗ - ๒๐๑๘) (ฉบับภาษาไทย ภาษาอังกฤษ) และรวมบทความทางวิชาการของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ในการประชุมระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักในเรื่องของกฎหมาย เป็นแหล่งอ้างอิงสำหรับการเรียนรู้ประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ เป็นประโยชน์ให้กับสถาบันการศึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย นักวิชาการ ผู้แทนองค์กรตามรัฐธรรมนูญ องค์กรตุลาการและข้าราชการ

๓.๘ โครงการประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการรวบรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่สำคัญ ๆ และอยู่ภายใต้องค์ประกอบหลัก ๓ ประการ คือ Rule of Law (หลักนิติธรรม) Democracy (การปกครองระบอบประชาธิปไตย) Human rights (สิทธิมนุษยชน) ในระหว่างปี ๒๕๕๐ เป็นต้นไป จัดทำเป็นสรุปคำวินิจฉัย (ฉบับย่อ) และนำผลิตเป็นวิดีโอคลิป เพื่อให้คำวินิจฉัยนั้นมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย กระชับ ได้ใจความ สร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน สิทธิชุมชนและช่องทางติดต่อกับศาลรัฐธรรมนูญภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในเวลาอันรวดเร็ว

โดยในระยะแรกของโครงการนั้นจะมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ Social Networking หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเครือข่ายทางสังคมที่ใช้สำหรับเชื่อมต่อระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล เพื่อให้เกิดเป็นกลุ่มสังคม (Social Community) และสื่อแบบ Online Video โดยผู้ใช้สามารถเลือกชมเนื้อหาได้ตามความต้องการช่องทางรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน ๓ ช่องทาง ซึ่งสามารถสร้างการรับรู้ที่เข้าถึงได้ง่าย เข้าใจง่าย รวดเร็ว ครอบคลุมและทั่วถึงในเวลาอันรวดเร็ว ดังนี้

๑. จัดทำ Line @ ในรูปแบบ Line Official Account สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อเผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจ และสมัครเป็นเพื่อนกับสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และมีการผลิต Infographic จำนวน ๘ เรื่อง เพื่อนำไปเผยแพร่ในช่องทาง Line Official Account สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รายละเอียดดังนี้

- เรื่องที่ ๑ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมาจากไหน
- เรื่องที่ ๒ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ
- เรื่องที่ ๓ กระบวนการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ และตัวอย่างคดี คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๒
- เรื่องที่ ๔ ตัวอย่างคดีคำวินิจฉัยที่ ๖ - ๗/๒๕๖๑
- เรื่องที่ ๕ กระบวนการใช้สิทธิ กรณีถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ และตัวอย่างคดีคำวินิจฉัย ที่ ๔/๒๕๖๓
- เรื่องที่ ๖ หน้าที่ของรัฐ หมวด ๕ ตามรัฐธรรมนูญ และกระบวนการรักษาประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๑
- เรื่องที่ ๗ กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ
- เรื่องที่ ๘ ขั้นตอนการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-filing) กับศาลรัฐธรรมนูญ

๒. จัดทำ Account Youtube สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และการผลิตสื่อประเภทเสียง (Podcast) และสื่อ Video Clip เพื่อนำไปเผยแพร่ในช่อง Youtube สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รายละเอียด ดังนี้

(๑) ผลิตสื่อประเภทเสียง (Podcast) จำนวน ๖ เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ ๑ วิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ ๒ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ ๓ อินไซด์เรื่องการทำงานของศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ ๔ เรื่องเล่าจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ ๕ สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของประชาชน

เรื่องที่ ๖ ศาลรัฐธรรมนูญในอนาคต

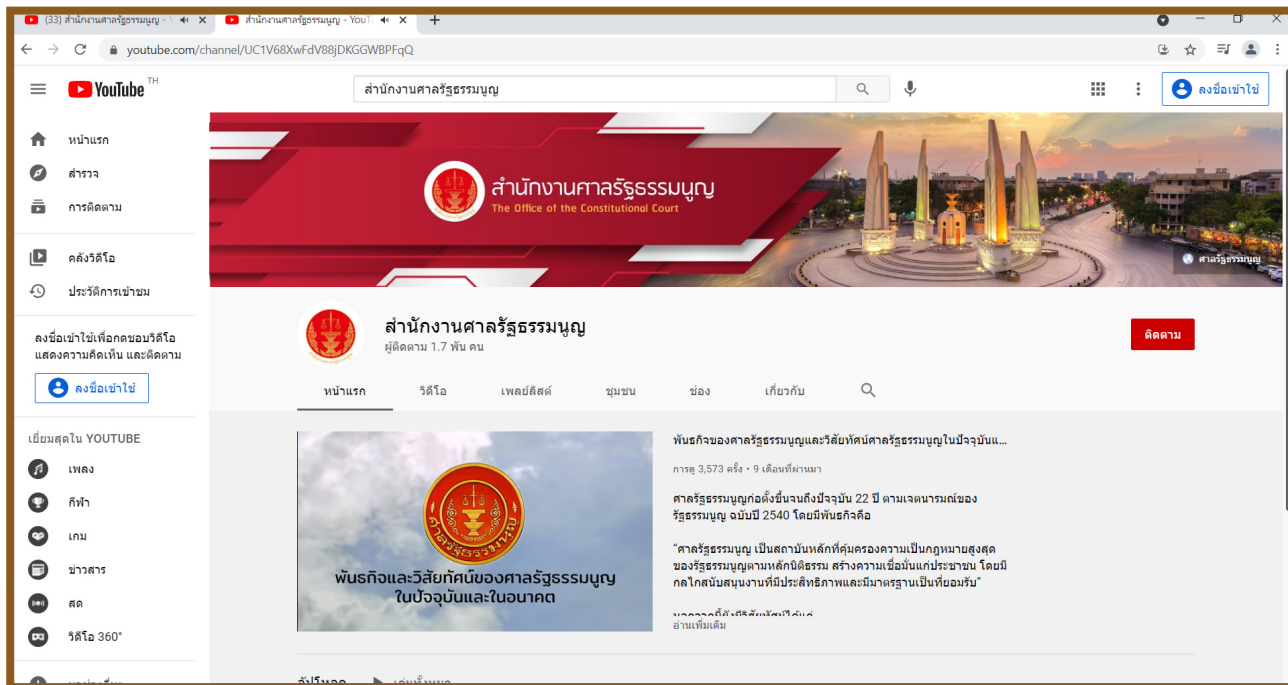
(๒) ผลิตสื่อประเภท Video Clip สัมภาษณ์บุคคล จำนวน ๓ เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ ๑ พันธกิจของศาลรัฐธรรมนูญและวิสัยทัศน์ศาลรัฐธรรมนูญ

ในปัจจุบันและในอนาคต

เรื่องที่ ๒ ศาลรัฐธรรมนูญกับทศวรรษแห่งความเปลี่ยนแปลง

เรื่องที่ ๓ เรื่องเล่าจากประชาชนกับศาลรัฐธรรมนูญ

๓. จัดทำหน้าเว็บไซต์ (Web Content) สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้และสื่อเนื้อหา (Content) ที่น่าสนใจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และมีการผลิตสื่อเนื้อหา (Content) จำนวน ๒๔ เรื่อง เพื่อนำไปเผยแพร่ในเว็บไซต์ (Web Content) สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รายละเอียด ดังนี้

- เรื่องที่ ๑ ศาลรัฐธรรมนูญมีที่มาอย่างไร
- เรื่องที่ ๒ ความสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญ
- เรื่องที่ ๓ พันธกิจของศาลรัฐธรรมนูญต่อประชาชน
- เรื่องที่ ๔ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ
- เรื่องที่ ๕ การใช้สิทธิของประชาชน เมื่อข้อกฎหมายมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
- เรื่องที่ ๖ การใช้สิทธิของประชาชนเพื่อการกระทำมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
- เรื่องที่ ๗ หากรัฐไม่ทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ประชาชนจะใช้สิทธิเรียกร้องได้อย่างไร
- เรื่องที่ ๘ ค่านิยมของศาลรัฐธรรมนูญ
- เรื่องที่ ๙ ข้อโต้แย้งทางรัฐธรรมนูญที่อยู่ในการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
- เรื่องที่ ๑๐ วิธีการยื่นคำร้องและวิธีการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ
- เรื่องที่ ๑๑ ผลของคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ
- เรื่องที่ ๑๒ อินไซด์เรื่องราวของศาลรัฐธรรมนูญที่คุณอาจจะยังไม่รู้
- เรื่องที่ ๑๓ กลไกการวินิจฉัยข้อโต้แย้งทางรัฐธรรมนูญในประเทศที่ไม่มีศาลรัฐธรรมนูญ
- เรื่องที่ ๑๔ ศาลรัฐธรรมนูญกับหลักนิติธรรม
- เรื่องที่ ๑๕ เสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
- เรื่องที่ ๑๖ คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๔๖ : เสรีภาพของสตรีในการเลือกใช้นามสกุล
- เรื่องที่ ๑๗ คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๒ : เสรีภาพในการประกอบอาชีพ
- เรื่องที่ ๑๘ คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๖ : สิทธิในทรัพย์สินของผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์
- เรื่องที่ ๑๙ คำวินิจฉัยที่ ๖ - ๗/๒๕๖๑ : สิทธิในการต่อสู้ของคดีจำเลยในคดีอาญา
- เรื่องที่ ๒๐ คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๓ : สิทธิและเสรีภาพในชีวิต และร่างกายของหญิง
- เรื่องที่ ๒๑ ศาลรัฐธรรมนูญในโลกยุคใหม่
- เรื่องที่ ๒๒ คำวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมายที่มีผลจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ที่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิ
- เรื่องที่ ๒๓ คำวินิจฉัยที่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติ ว่าด้วยการสันนิษฐานโทษทางอาญา
- เรื่องที่ ๒๔ ศาลรัฐธรรมนูญกับการเป็นหลักประกันความเป็น กฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำโครงการประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นักศึกษา เจ้าพนักงานของรัฐ นักวิชาการ นักกฎหมาย ประชาชนทั่วไป องค์กรทั้งภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม มีความรู้ความเข้าใจในด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สิทธิชุมชน และช่องทางติดต่อกับศาลรัฐธรรมนูญ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยจะทำให้เรื่องกฎหมายเป็นเรื่องที่เข้าใจง่าย สามารถนำข้อมูลใช้ประกอบเป็นสื่อในการค้นคว้าหาข้อมูลในการเรียนการสอนความรู้ด้านกฎหมายให้มีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น มีช่องทางการรับรู้ข่าวสารของประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้สะดวกทุกที่ผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งสามารถสร้างการรับรู้ที่เข้าถึงง่าย เข้าใจ รวดเร็ว ครอบคลุมและทั่วถึงในเวลาอันรวดเร็ว

๓.๙ การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพของประชาชนทางวิทยุและโทรทัศน์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพของประชาชนทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยการนำสื่อประชาสัมพันธ์ของศาลรัฐธรรมนูญผลิตเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เผยแพร่ผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ ภายใต้แผนและปฏิทินการออกอากาศที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และเข้าถึงประชาชนทั่วประเทศ เพื่อก่อให้เกิดการรับรู้อย่างชัดเจน และมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. สื่อประชาสัมพันธ์สารคดีทางวิทยุ จำนวน ๗ ตอน เผยแพร่ออกอากาศผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ในระบบเอฟเอ็ม (FM) และระบบเอเอ็ม (AM) ที่มีแม่ข่ายในกรุงเทพมหานคร และมีจำนวนคลื่นสถานีวิทยุกระจายเสียงครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศไทย กระจายคลื่นความถี่ไปยังจังหวัดต่าง ๆ โดยออกอากาศในรายการบันทึกสถานการณ์เป็นประจำทุกวันจันทร์ พุธ และพฤหัสบดี ระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยมีรายการสื่อประชาสัมพันธ์ที่ผ่านการเผยแพร่ทั้งหมด ดังต่อไปนี้

สารคดีวิทยุ ความยาว ๙ นาที จำนวน ๗ ตอน ได้แก่

- (๑) หลักการทั่วไปของสิทธิและเสรีภาพ
- (๒) หลักความเสมอภาค
- (๓) สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาที่ได้รับการสันนิษฐานไว้ว่าไม่ได้กระทำความผิด
- (๔) สิทธิในทรัพย์สิน
- (๕) เสรีภาพในการประกอบอาชีพ
- (๖) สิทธิในการต่อสู้คดีในทางอาญา
- (๗) หลักนิติธรรม

๒. สื่อประชาสัมพันธ์ทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล จำนวน ๙ ตอน เผยแพร่ออกอากาศใน รายการโทรทัศน์ซึ่งออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล ช่อง ๗ HD ซึ่งเป็นสถานีที่มีค่าคะแนนความนิยมของสื่อโทรทัศน์ดิจิทัลจากหน่วยงานที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป เพื่อแสดงถึงประสิทธิภาพในการเผยแพร่การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายสูงสุด โดยออกอากาศในรายการหนทางพรวนเป็นประจำทุกวันศุกร์ ระหว่างเดือน ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยมีรายการสื่อประชาสัมพันธ์ที่ผ่านการเผยแพร่ทั้งหมด ดังนี้

(๑) สกู๊ปโทรทัศน์ ความยาว ๙ นาที จำนวน ๕ ตอน ได้แก่

- (๑) องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๒) หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๓) การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๓
- (๔) การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๒
- (๕) การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๕๑

(๒) ภาพยนตร์สั้น ความยาว ๑ นาที จำนวน ๔ เรื่อง ได้แก่

- (๑) คดีความรับผิดชอบของผู้แทนนิติบุคคล
- (๒) คดีองค์ประชุม
- (๓) คดีการยื่นภาษีและเสียภาษีของสามีภรรยา
- (๔) คดี พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญและสิทธิเสรีภาพของประชาชนทางวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเพิ่มขึ้น มีช่องทางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญสู่ประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ผ่านสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุม และเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีของศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นประจักษ์ต่อสาธารณชน

๓.๑๐ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ DVD ให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ DVD ให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยนำสื่อประชาสัมพันธ์ของศาลรัฐธรรมนูญที่ผลิตและเผยแพร่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ นำมารวบรวมบรรจุลงสื่อประชาสัมพันธ์ DVD เพื่อเผยแพร่ไปยังหน่วยงานราชการ สถาบันอุดมศึกษา และสถานวิทยุกระจายเสียงระบบเอฟเอ็ม (FM) ทั่วประเทศ โดยมีรายการสื่อประชาสัมพันธ์ดังนี้

๑. หนังสือการ์ตูนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง “มารู้จักศาลรัฐธรรมนูญกันเถอะ”
๒. การ์ตูนแอนิเมชัน (Animation) ความยาว ๑๐ - ๑๕ นาที จำนวน ๓ เรื่อง ประกอบด้วย
 - (๒.๑) ความสำคัญหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ
 - (๒.๒) ประชาชนจะเข้าถึงศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างไร
 - (๒.๓) ศาลรัฐธรรมนูญสร้างประโยชน์อะไรให้กับประเทศชาติและประชาชน

๓. สื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผ่านช่องทางสื่อโทรทัศน์จำนวน ๓ ประเภท ประกอบด้วย

(๓.๑) สปอตโทรทัศน์ ความยาว ๓๐ วินาที จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่

- (๑) แนะนำศาลรัฐธรรมนูญ
- (๒) ผลงานของศาลรัฐธรรมนูญ

(๓.๒) สกู๊ปโทรทัศน์ ความยาว ๙ นาที จำนวน ๕ ตอน ได้แก่

- (๑) องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๒) หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๓) การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๓
- (๔) การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๒
- (๕) การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๕๑

(๓.๓) ภาพยนตร์สั้น ความยาว ๙ นาที จำนวน ๔ เรื่อง ได้แก่

- (๑) คดีความรับผิดชอบของผู้แทนนิติบุคคล
- (๒) คดีองค์กรประชุม
- (๓) คดีการยื่นภาษีและเสียภาษีของสามีภรรยา
- (๔) คดี พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

๔. สื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผ่านช่องทางวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๒ ประเภท ประกอบด้วย

(๔.๑) สปอตวิทยุ ความยาว ๓๐ วินาที จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่

- (๑) สิทธิและเสรีภาพของประชาชน และความเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ
- (๒) สิทธิของประชาชนในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๓

(๔.๒) สารคดีวิทยุ ความยาว ๙ นาที จำนวน ๗ ตอน ได้แก่

- (๑) หลักการทั่วไปของสิทธิและเสรีภาพ
- (๒) หลักความเสมอภาค
- (๓) สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา
ที่ได้รับการสันนิษฐานไว้ว่าไม่ได้
กระทำความผิด
- (๔) สิทธิในทรัพย์สิน
- (๕) เสรีภาพในการประกอบอาชีพ
- (๖) สิทธิในการต่อสู้คดีในทางอาญา
- (๗) หลักนิติธรรม

โดยจัดส่งไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทางไปรษณีย์แบบ
ลงทะเบียน จำนวน ๑,๐๐๐ ชุด และสื่อประชาสัมพันธ์ จำนวน
๗๐๐ ชุด ส่งมอบให้กับสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อนำไปใช้
ประโยชน์ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อไป

๓.๑๑ ศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายชวนะ ไตรมาส เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวต้อนรับและบรรยายให้ความรู้ในเรื่อง “บทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ” แก่คณะศึกษาดูงาน และพาเยี่ยมชมห้องจดหมายเหตุ ห้องพิจารณาคดี เพื่อคณะศึกษาดูงานสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิด ตลอดจนวิธีปฏิบัติงานที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้กับนักศึกษาต่อไป

๑) วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๓๐ - ๑๑.๓๐ น. คณะผู้เข้าศึกษาดูงานจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จำนวน ๔๖ คน ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดีศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒) วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. คณะผู้เข้าศึกษาดูงานจากคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำนวน ๕๐ คน ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดีศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๓) วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. คณะผู้เข้าศึกษาดูงานจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัชต์ภาคย์ จำนวน ๒๒ คน ณ ห้องประชุม ๔/๑ ชั้น ๔ ณ ห้องประชุม ๔/๑ ชั้น ๔

๔) วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. คณะผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงาน ป.ป.ท. จำนวน ๓๑ คน ณ ห้องออกนึ่งพิจารณาคดีศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๑๒ จัดนิทรรศการกับสำนักงานตรวจการแผ่นดิน โครงการ “ผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชน”

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดนิทรรศการร่วมกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขับเคลื่อนเสริมสร้างและบูรณาการงานด้านประชาสัมพันธ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับองค์กรของรัฐอื่น ในกระบวนการยุติธรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตลอดจนสิทธิของประชาชนในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมีการเริ่มต้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - พ.ศ. ๒๕๖๓ มีการร่วมจัดนิทรรศการกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๑๔ ครั้ง โดยมีผู้ให้ความสนใจและเข้าชมนิทรรศการและตอบแบบสอบถาม รวมทั้งสิ้น ๒,๘๐๑ คน ประกอบด้วย ข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

การจัดนิทรรศการของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการให้คำแนะนำและชี้แนะเกี่ยวกับข้อกฎหมาย รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลความคิดเห็นของประชาชน และผู้ที่เข้าชมนิทรรศการ โดยมีการแจกแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของการจัดแสดงนิทรรศการ และการให้คำปรึกษาชี้แจงข้อกฎหมาย ข้อสงสัยต่าง ๆ อันเป็นแนวทางของการก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานภายใต้บทบาท หน้าที่ และอำนาจ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เชิงรุกสามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างครอบคลุม ทัวถึง มีประสิทธิผล และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชน ให้เกิดความเชื่อมั่นด้านการผดุงความยุติธรรม การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญ

จากการตอบแบบสอบถามของทุกกลุ่มที่เข้าชมนิทรรศการ ได้มีผู้เขียนข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- (๑) ต้องการให้ศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จัดอบรมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นมาตรฐานในการทำงาน
- (๒) ควรเปลี่ยนแปลงแก้ไขหัวข้อ เพื่อความเหมาะสมของราษฎร
- (๓) ควรเผยแพร่ข่าวสารให้มากกว่านี้
- (๔) ความยุติธรรม ถูกต้อง คือ ประชาชน
- (๕) คงความยุติธรรม

- (๖) ต้องการให้มี Podcast ติดตามข่าวสาร ตลอดจนคำวินิจฉัยเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญที่น่าสนใจ
- (๗) ควรจัดรายการพบปะประชาชนให้มากขึ้น
- (๘) ต้องการให้จัดการให้ความรู้ปีละ ๒ ครั้ง
- (๙) ต้องการให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละครั้ง
- (๑๐) ขอให้เพิ่มช่องทางการเข้าถึงประชาชนในทุกมิติ ทุกท้องถิ่น
- (๑๑) ขอให้เผยแพร่ข่าวสารให้หลากหลายช่องทางมากกว่านี้
- (๑๒) ควรมีการแจ้งข่าวสารรัฐธรรมนูญให้ประชาชนทราบให้กว้างกว่านี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จัดนิทรรศการกับสำนักงานตรวจการแผ่นดิน โครงการ “ผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจร พบประชาชน” ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป เกิดความร่วมมือหรือการบูรณาการของงานให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและสังคม ทั้งนี้ ในการจัดนิทรรศการของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการให้คำแนะนำและชี้แนะเกี่ยวกับข้อกฎหมาย รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลความคิดเห็นของประชาชน และผู้ที่เข้าชมนิทรรศการด้วยการแจกแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของการจัดแสดงนิทรรศการ และการให้คำปรึกษาชี้แจงข้อกฎหมายต่าง ๆ อันเป็นแนวทางของการก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานภายใต้บทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมากขึ้น

๔. ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

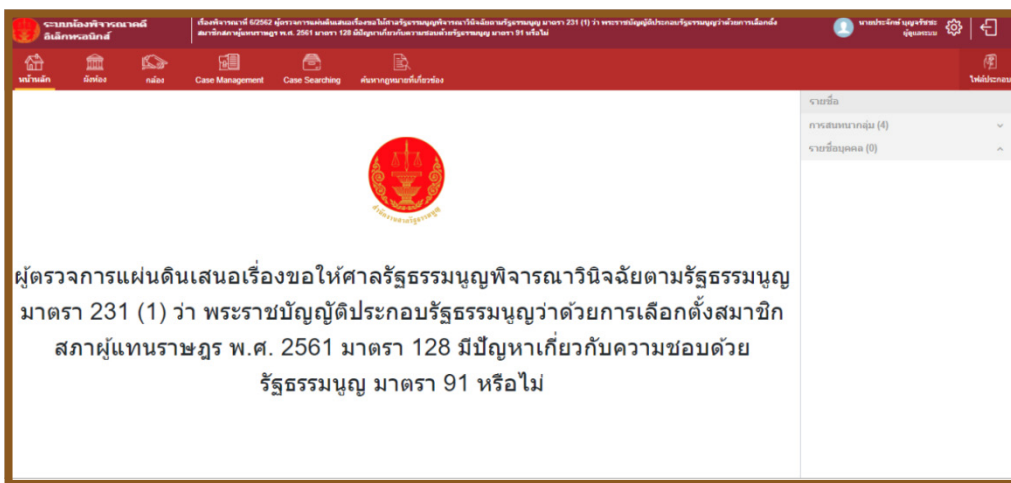
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้มีการรับรองการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง โดยให้ทุกคนมีความเสมอภาคในการได้รับบริการสาธารณะในกระบวนการยุติธรรม การใช้สิทธิทางศาลในการนำคดีเข้าสู่การพิจารณาในศาล และการได้รับการพิจารณาตามกระบวนการพิจารณาอย่างเดียวกัน ศาลรัฐธรรมนูญโดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการนำระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Court) ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการพิจารณาคดีให้มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดให้มีการจัดทำโครงการเกี่ยวกับระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึง ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ว่าด้วยการเสริมสร้างระบบการบริหารจัดการภายในที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศและเป็นมาตรฐานสากล โดยมีกลยุทธ์ได้แก่ พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้มีความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใสและให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นมาตรฐานสากล เพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชนได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ทั่วถึงและเป็นธรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการของกระบวนการยุติธรรม มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมต่อประชาชนและคู่กรณี ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก ไม่ใช้เวลานาน ประหยัด สามารถติดตามความคืบหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม ได้โดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำโครงการสำคัญเพื่อให้ระบบสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในการขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ตามแผนปฏิรูปด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

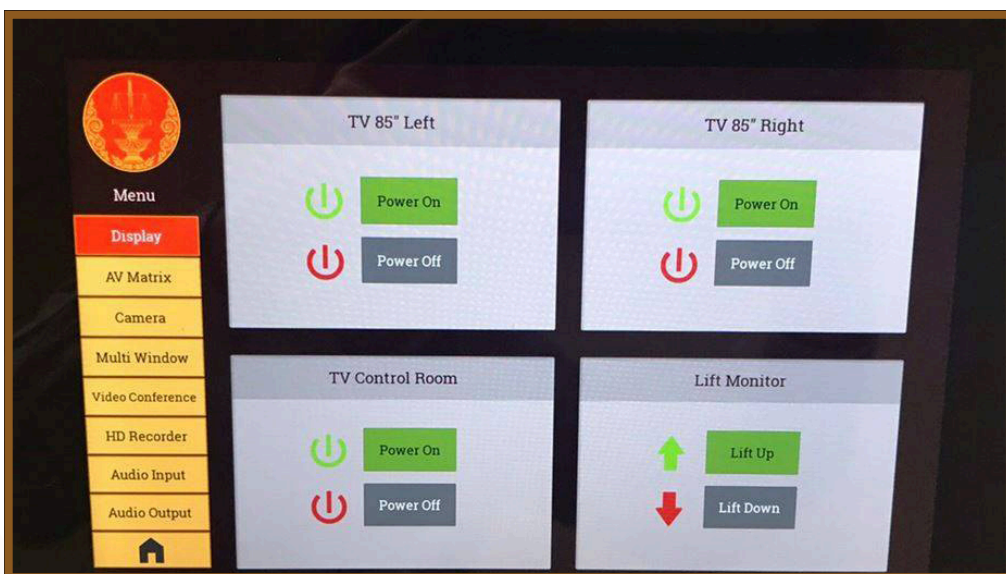
๔.๑ โครงการพัฒนาห้องพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtroom) ด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมมาใช้ในห้องพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtroom) โดยมีการบัญญัติเกี่ยวกับการบันทึกการพิจารณาโดยใช้เครื่องบันทึกภาพและเสียงในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพิจารณาและทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพในการพิจารณาพิพากษาคดี การบริหารจัดการ และการให้บริการประชาชน เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบสำนวนคดีและยังเป็นการบันทึกกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล เพื่อเป็นหลักประกันแห่งความเที่ยงธรรมในการพิจารณาคดี และเพื่อสร้างความเป็นธรรมและเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชน

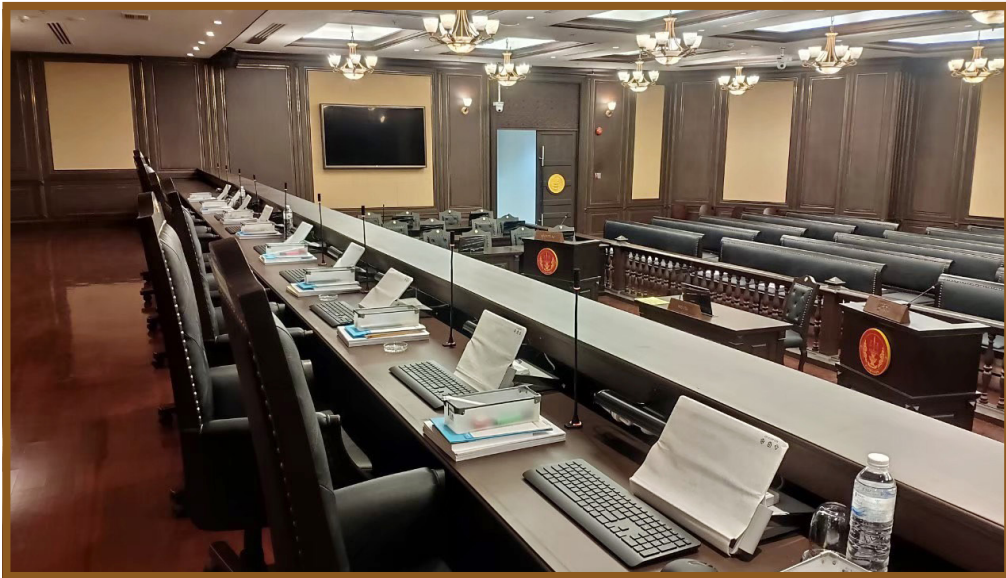
ระบบห้องพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtroom) ของศาลรัฐธรรมนูญ เป็นระบบสำคัญของศาลอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาห้องพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtroom) โดยนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้มีความทัดเทียมกับสถาบันเทียบเท่าทั้งในระดับประเทศและสากล มีการติดตั้งระบบโสตทัศนอุปกรณ์ อุปกรณ์ระบบภาพ (Video System) และอุปกรณ์ระบบเสียง (Audio System) ระบบซอฟต์แวร์สำหรับใช้งานภายในห้องออกนั่งพิจารณาคดี (e-Courtroom Platform) ที่ทันสมัย เพื่ออำนวยความสะดวกในกระบวนการทำงานให้กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญภายในห้องออกนั่งพิจารณาคดี (e-Courtroom) ให้มีอุปกรณ์ควบคุมสื่อสารและแสดงผลในระหว่างการพิจารณาคดีที่มีประสิทธิภาพ เป็นมาตรฐานสากล เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาคดีให้มีความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม ประหยัดเวลา และลดค่าใช้จ่าย เมื่อมีการพิจารณาคดีของศาลในห้องพิจารณาคดีจะมีการถ่ายทอดสดโดยตลอดโดยได้มีการติดตั้งเครื่องบันทึกภาพและเสียงในห้องพิจารณาคดีเพื่อถ่ายทอดการพิจารณาคดีให้กับประชาชนและสื่อมวลชน

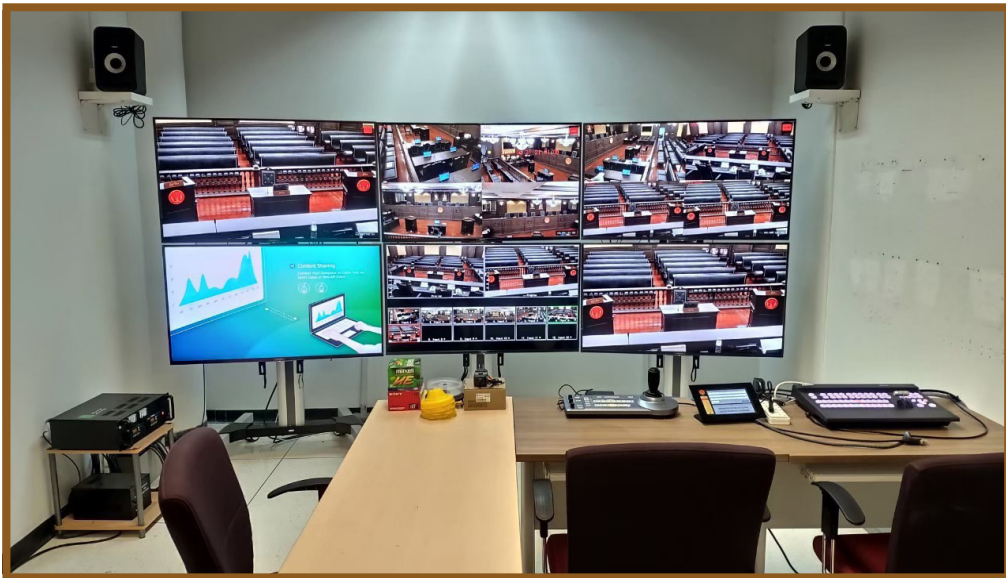
ตัวอย่างภาพระบบ e-Courtroom

ตัวอย่างภาพระบบที่ใช้ในการควบคุมอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในห้องออกนั่งพิจารณาคดี

ตัวอย่างภาพระบบที่ใช้ในการควบคุมอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในห้องออกนั่งพิจารณาคดี

ภาพตัวอย่างอุปกรณ์ที่ติดตั้งภายในห้องควบคุม

๔.๒ โครงการพัฒนาระบบรับคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์และระบบให้บริการประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing and e-Service System)

ศาลรัฐธรรมนูญโดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการระบบรับคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์และระบบให้บริการประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing and e-Service System) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและช่องทางการให้บริการประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว ทัวถึง เท่าเทียมกัน และเสียค่าใช้จ่ายน้อย สามารถบริการประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความทัดเทียมกับสถาบันเทียบเท่ามาตรฐานทั้งในระดับประเทศและสากล และเพิ่มความรวดเร็วในการติดต่อประสานงานระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและภาคประชาชนได้มากยิ่งขึ้น ลดปริมาณการใช้กระดาษ ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางมา ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

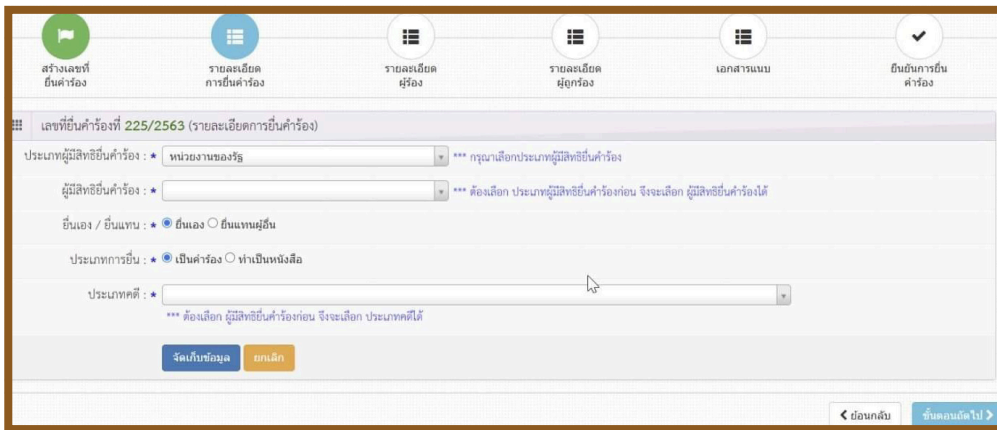
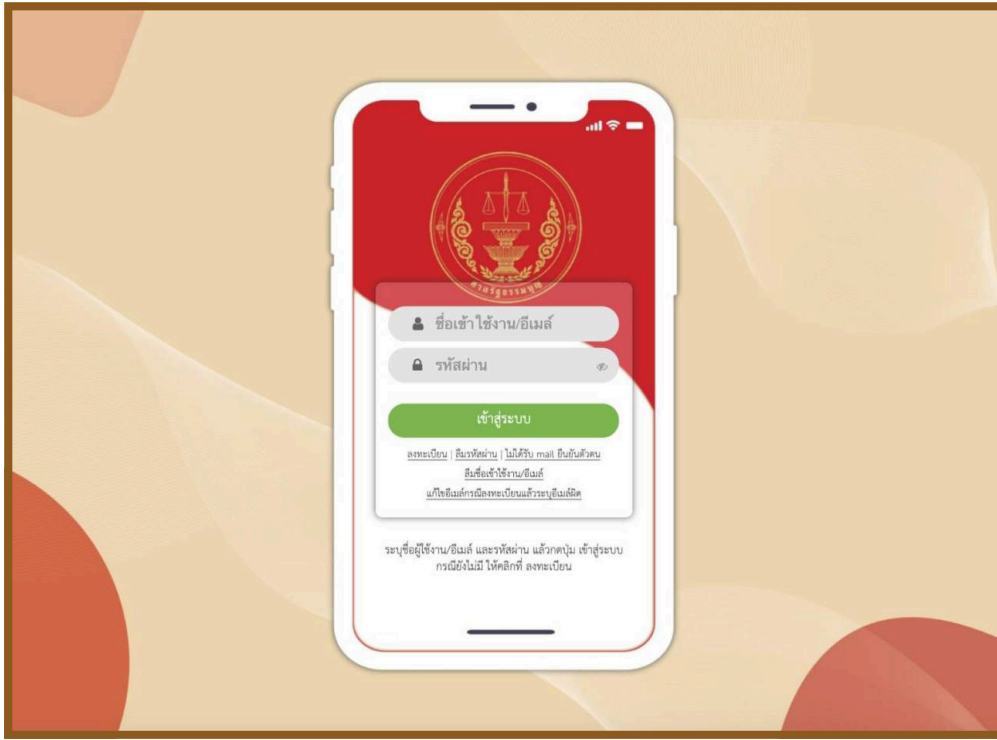
โครงการระบบรับคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์และระบบให้บริการประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing and e-Service System) เป็นโครงการพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญไปสู่การเป็นศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Court) โดยเชื่อมโยงกับโครงการระบบบริหารจัดการงานคดี (Case Management System) เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและลดภาระแก่ประชาชนในการจัดเตรียมเอกสาร เป็นการลดปริมาณการใช้ทรัพยากรกระดาษให้เกิดเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบาย Thailand ๔.๐ ของประเทศในการพัฒนาให้องค์กรสามารถดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรได้อย่างรวดเร็ว โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีผู้ยื่นคำร้องผ่านระบบจำนวน ๗ ครั้ง

ระบบรับคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing System) เป็นระบบติดต่อประสานงานระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและผู้ยื่นคำร้องสามารถกรอกข้อมูลของคำร้องผ่านทางระบบได้ ระบบให้บริการประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service System) เป็นระบบติดต่อประสานงานระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และผู้เกี่ยวข้องกับคดี ที่สามารถรับ-ส่งเอกสารผ่านระบบได้ และมีการแจ้งเตือนทั้งในระบบและผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail) เมื่อมีการเคลื่อนไหวของเอกสาร โดยผู้ใช้บริการสามารถใช้เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และพิมพ์เอกสารได้ผ่านหน้า Website (Process) ช่องทางการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญ ส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) ทางเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญที่ <http://www.constitutionalcourt.ro.th> คลิกที่ “ยื่นคำร้องอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing)” โดยการลงทะเบียนและยืนยันตัวตนผ่านทาง e-mail ที่ลงทะเบียน เพื่อกำหนดข้อมูลคำร้องหรือหนังสือตามที่ระบบกำหนดในรูปแบบไฟล์ PDF และยืนยันการส่งคำร้องหรือหนังสือ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแจ้งผลการรับคำร้องหรือหนังสือทางระบบ e-Filing และ e-mail ที่ระบุไว้

ระบบให้บริการประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service System) เป็นระบบติดต่อประสานงานระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และผู้เกี่ยวข้องกับคดี ที่ได้ลงทะเบียนไว้แล้วสามารถรับ-ส่งเอกสารผ่านระบบได้ และมีการแจ้งเตือนทั้งในระบบและผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail) เมื่อมีการเคลื่อนไหวของเอกสาร ผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง พยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้เกี่ยวข้อง บุคคลภายนอก สามารถจัดทำเอกสารและส่งเอกสารผ่านระบบมายังสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยสามารถทำได้ทั้งแบบกรอกเอกสารในระบบและแปลงเป็นไฟล์ PDF และเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถจัดส่งเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดทำไว้จากระบบบริหารจัดการงานคดี (Case Management System) ผ่านระบบไปยังผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง พยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้เกี่ยวข้อง บุคคลภายนอกได้ ซึ่งระบบสามารถสร้างการบันทึกเวลา (Timestamp) และลายน้ำ (Watermark) ตามที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ที่บ่งบอกถึงวันและเวลาที่ส่งและรับเอกสารที่ไม่สามารถแก้ไขได้ มีหน้าจอแจ้งสถานะแจ้งเตือนของแต่ละคดีว่าอยู่ในขั้นตอนใด รายการการยื่นเอกสารในคดี และแสดงการยืนยันการรับ การติดตามความคืบหน้าของคดี (Case Tracking) การสืบค้นข้อมูลคดี (Case Searching) การติดตามความคืบหน้าของคดี (Case Tracking) และการสืบค้นคำวินิจฉัยและคำสั่ง (Decision and Order Searching) ผ่านหน้าเว็บไซต์ สำหรับประชาชนทั่วไป

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบรับคำร้องและหนังสือทางอิเล็กทรอนิกส์และระบบให้บริการประชาชนมีการเชื่อมโยงกับระบบบริหารจัดการงานคดี (Case Management System: CMS) ได้อย่างอัตโนมัติ สามารถรับคำร้องจากหน่วยงานภายนอก หรือภาคประชาชน รวมถึงให้บริการที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ประชาชนได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้ เพื่อให้สามารถติดต่อประสานงานกับศาลรัฐธรรมนูญผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้การดำเนินงานด้านคดีเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและลดภาระแก่ประชาชนในการจัดเตรียมเอกสาร ตลอดจนเพื่อเป็นการลดปริมาณการใช้ทรัพยากรกระดาษให้เกิดเป็นรูปธรรม

ตัวอย่างภาพระบบ e-Filing and e-Service System

๔.๓ งานบำรุงรักษาเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

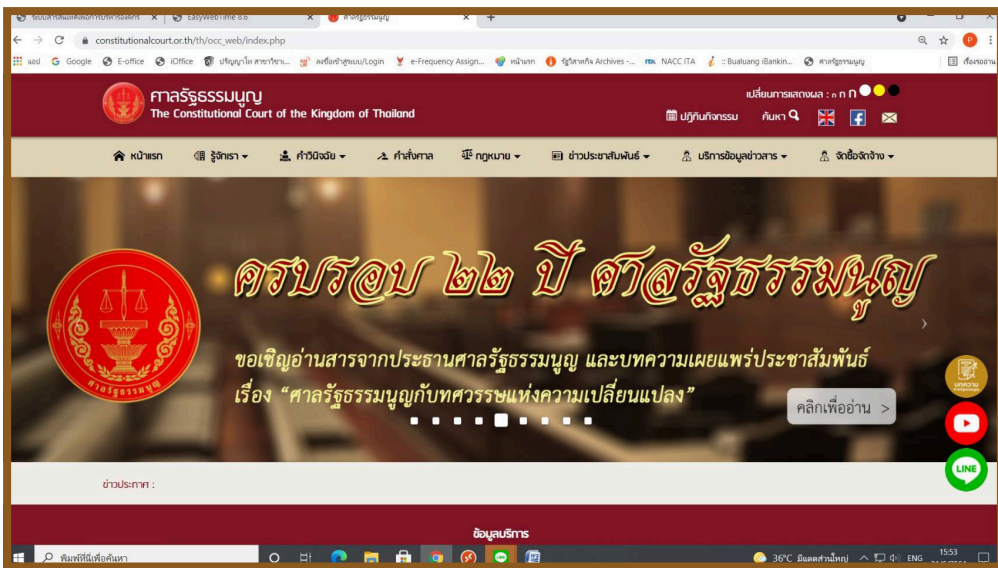
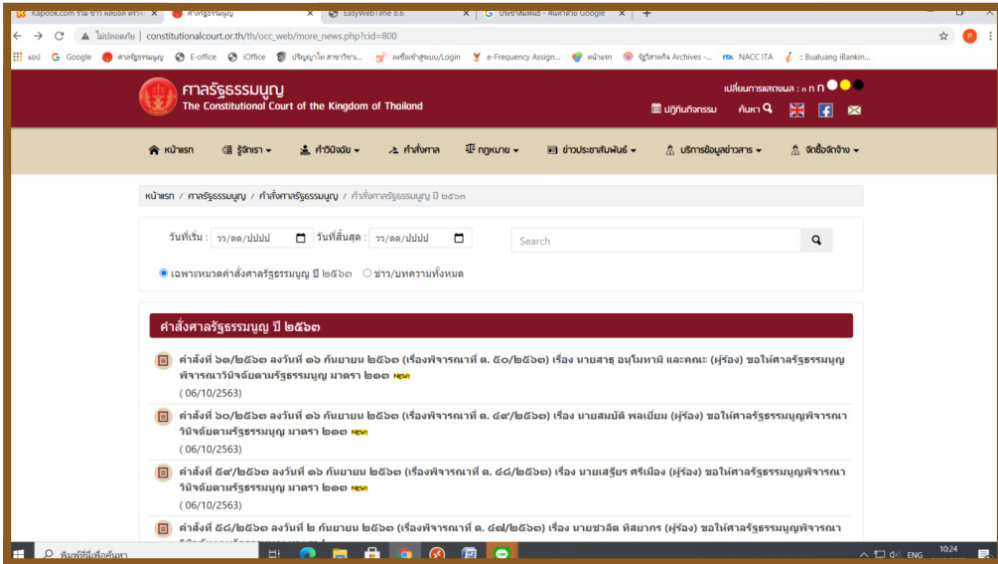
เว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถให้บริการต่อสาธารณชนในรูปแบบใหม่ได้อย่างมีมาตรฐาน มีประสิทธิภาพ มีข้อมูลที่ทันสมัย และมีเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการทำงานของเว็บไซต์ให้มีความสมบูรณ์สามารถใช้งานได้ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

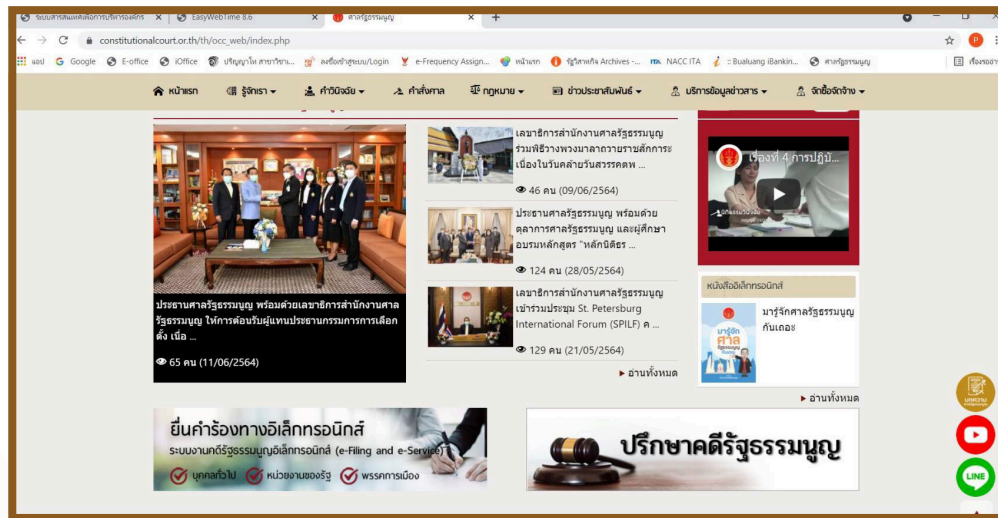
มีการบำรุงรักษาเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ทำให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

มีการจัดทำเมนูหรือออกแบบเว็บไซต์เพื่อตอบสนองต่อนโยบายของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในการดำเนินการตามภารกิจของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและพร้อมใช้งานอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดการยื่นระบบคำร้อง (e-filing) การสร้างระบบเพื่อให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ เพื่อให้บริการประชาชน

การเผยแพร่ บทความ และประชาสัมพันธ์หน่วยงาน

จัดทำเมนู เพื่อบริการประชาชน ในการยื่นคำร้องอิเล็กทรอนิกส์ ปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ

๔.๔ งานบำรุงรักษาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office)

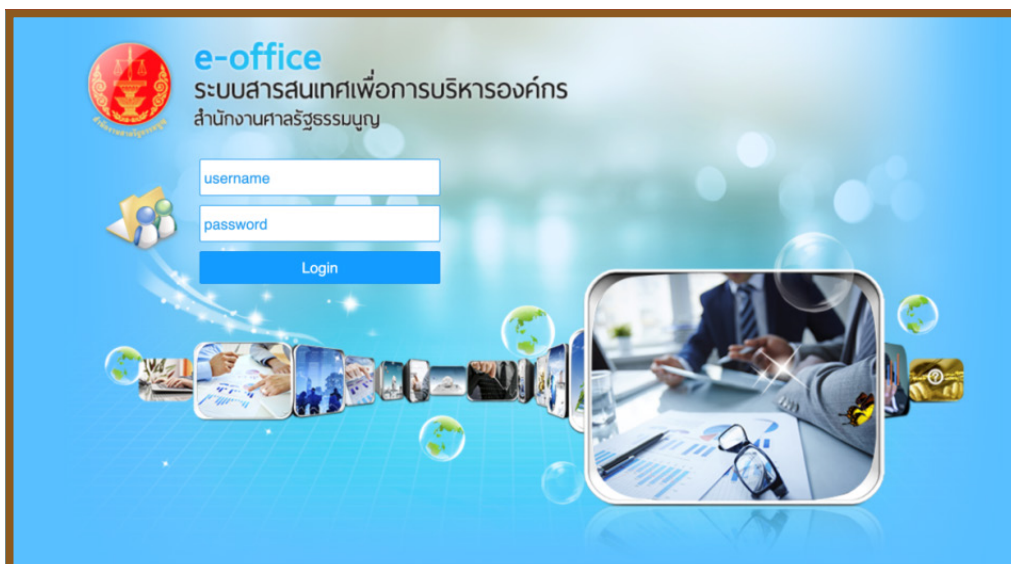
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office) ที่สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยดำเนินงานด้านบริหารองค์กรได้อย่างรวดเร็วและราบรื่น

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

เพื่อให้มีการดูแลบำรุงรักษาและปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กรให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในรูปแบบป้องกัน (Preventive Maintenance) และการบำรุงรักษาแบบแก้ไข (Corrective Maintenance) ให้สามารถตอบสนองต่อการใช้งานได้ตามปกติอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร ให้สามารถรองรับการทำงานที่ต้องการตามภารกิจของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office) ได้รับการปรับปรุงระบบให้เป็นไปตามการดำเนินงานจริงของผู้ใช้งานระบบ ทั้ง ๖ ระบบ ได้แก่ ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ระบบบริหารทรัพยากรบุคคล ระบบงาน/โครงการและงบประมาณ ระบบบัญชีและการเงิน ระบบบริหารพัสดุและครุภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office)

๔.๕ งานบำรุงรักษาระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทย

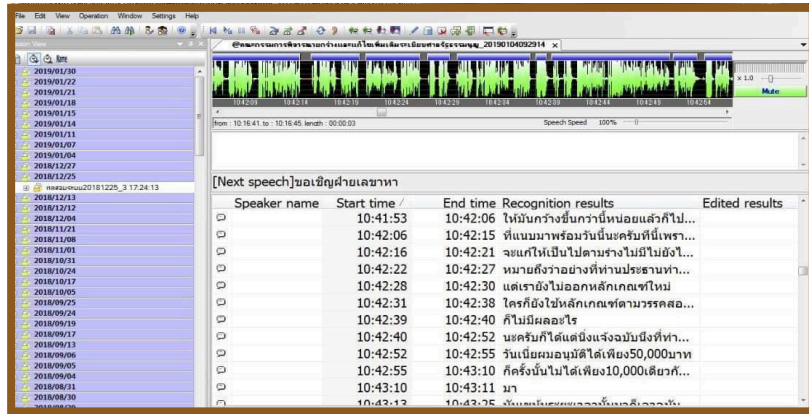
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทย ในการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อจัดทำบันทึกถ้อยคำพยานบุคคลที่มาเบิกความ รายงานการประชุม หรือคำวินิจฉัย ทำให้เกิดความรวดเร็วในการนำเข้าสู่ข้อมูลและการจัดทำรายงานต่าง ๆ ลดขั้นตอนที่ใช้เวลานานและเกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย โดยทั้งหมดนี้นำมาซึ่งผลลัพธ์ที่รวดเร็ว ทันท่วงทีและสถานการณ์ รวมถึงการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการบำรุงรักษาระบบซอฟต์แวร์ถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทย ให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

เพื่อให้มีการตรวจสอบการทำงานของระบบให้มีความพร้อมในการใช้งานเสมอ โดยมีผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญเฉพาะด้านและมีความสามารถทำการตรวจสอบแก้ไขและให้คำปรึกษาได้ทันที พร้อมบำรุงรักษาระบบให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีความแม่นยำในการถอดเสียงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทย ได้มีการวิเคราะห์ปรับปรุงและพัฒนาความแม่นยำในการถอดเสียงของระบบ (Accuracy Improvement) โดยโมเดลภาษาในเวอร์ชันใหม่มีความถูกต้องในการถอดเสียงอยู่ที่ ๘๐.๐๕% เพิ่มขึ้นจากเวอร์ชันเดิม จำนวน ๔.๖๕% เมื่อเทียบกับการถอดเสียงไฟล์ต้นฉบับชุดเดียวกัน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ผ่านมา มีผู้ใช้งานระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทยจำนวน ๒๒๙ ครั้ง

๔.๖ งานบำรุงรักษาระบบสำรองข้อมูล (Backup)

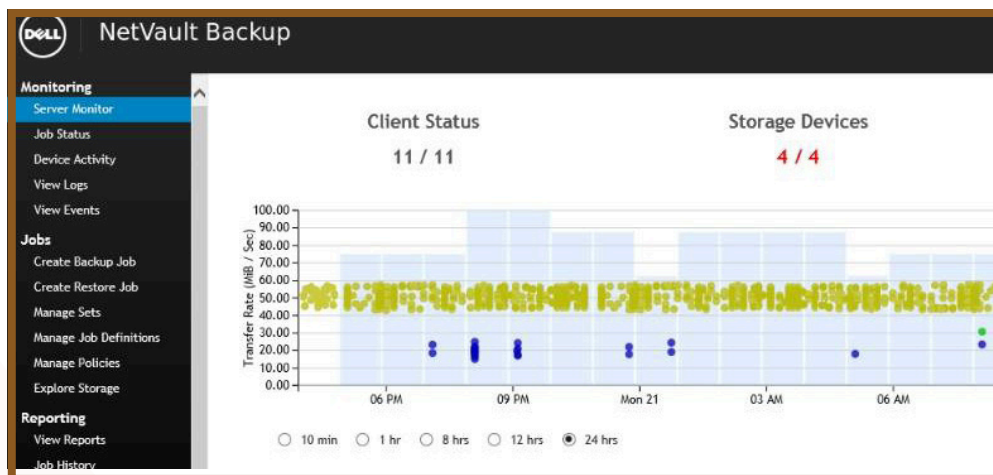
มีการสำรองข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพ มีความพร้อมใช้งานและเพิ่มความเชื่อมั่นด้านการรักษาข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้พร้อมใช้งานหากเกิดปัญหาเกี่ยวกับเครื่องแม่ข่ายของระบบสารสนเทศ

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

- เพื่อบำรุงรักษาอุปกรณ์เครื่องแม่ข่ายและหน่วยเก็บข้อมูลให้สามารถทำงานได้ปกติและมีประสิทธิภาพ
- เพื่อบำรุงรักษาระบบสำรองข้อมูล (Backup) ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและพร้อมใช้งาน

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

มีการเพิ่มการสำรองข้อมูลให้กับระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

การตรวจสอบระบบสำรองข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ

๔.๗ โครงการบำรุงรักษาและซ่อมบำรุงศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบเครือข่ายสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

กลุ่มงานเทคโนโลยีสารสนเทศมีภารกิจหลักในการบำรุงรักษาและซ่อมบำรุงห้องศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่าย รวมทั้งระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและลูกข่าย ทั้งในส่วนของ Hardware และ Software อีกทั้งยังมีความจำเป็นต้องมีการบำรุงรักษา ซ่อมแซม พัฒนาและปรับปรุงระบบต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดรองรับการใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง และทดแทนอุปกรณ์ที่เสื่อมสภาพตามอายุการใช้งาน ซึ่งเป็นการบำรุงรักษาระบบต่างๆ ในลักษณะการบำรุงรักษาแบบเชิงป้องกัน (Preventive Maintenance : PM) และการบำรุงรักษาแบบซ่อมบำรุงและทดแทนอุปกรณ์ (Corrective Maintenance : CM) โดยขอบเขตในการให้บริการบำรุงรักษา ซ่อมแซมแก้ไข และ/หรือเปลี่ยนแทนอุปกรณ์ ได้ถูกจำแนกออกเป็น ๔ ระบบงานหลัก ประกอบด้วย

ระบบที่ ๑ : งานระบบห้องศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่าย

ระบบที่ ๒ : งานระบบเครือข่ายและความปลอดภัยทางเครือข่าย

ระบบที่ ๓ : งานระบบบริหารจัดการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Network Monitoring System)

ระบบที่ ๔ : งานบำรุงรักษาระบบป้องกันไวรัส (Antivirus)

ทั้งนี้ ระบบต่าง ๆ ต้องได้รับการบำรุงรักษา ตรวจสอบและซ่อมบำรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ระบบงานต่าง ๆ สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าในการลงทุน อีกทั้งช่วยลดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่หากเกิดการชำรุดเสียหายได้

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

๑) เพื่อบำรุงรักษาระบบงานให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

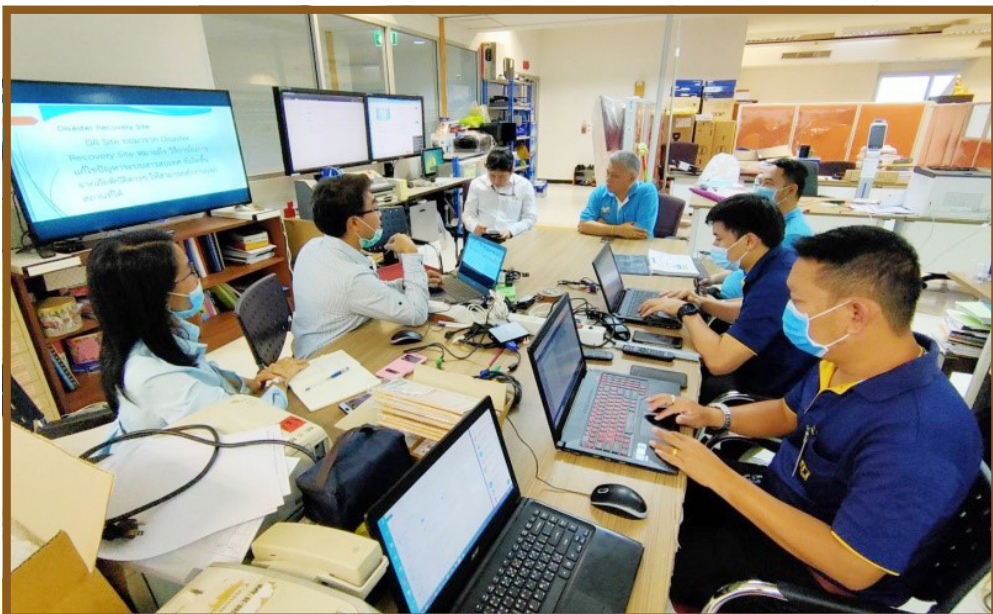
๒) เพื่อการซ่อมบำรุงและทดแทนอุปกรณ์ในกรณีที่มีอุปกรณ์ชำรุดเสียหาย

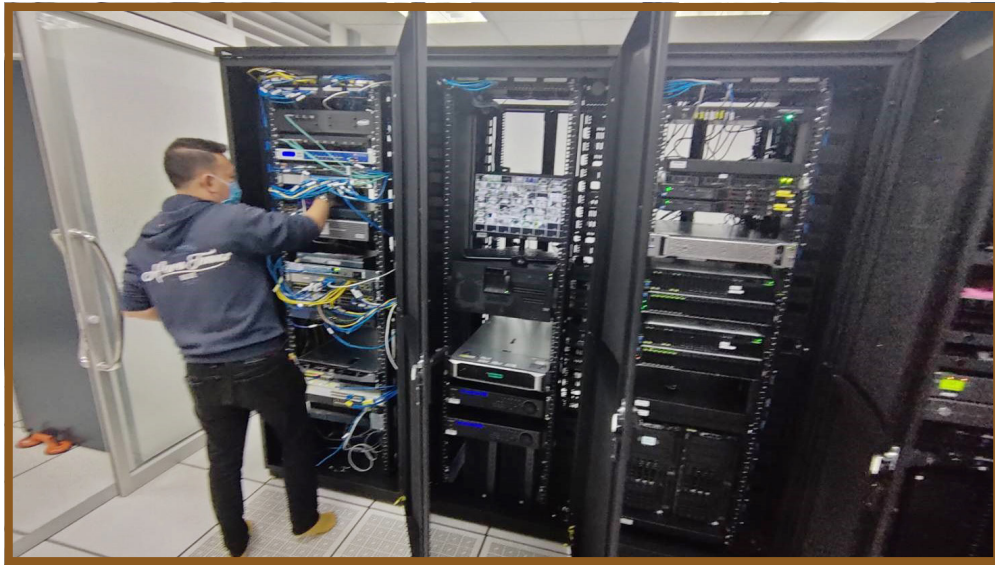
๓) เพื่อให้มีการตรวจสอบการทำงานของระบบต่าง ๆ ให้มีความพร้อมในการใช้งานและเพื่อความปลอดภัย

๔) เพื่อให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญเฉพาะด้านในแต่ละระบบ ทำการตรวจสอบ แก้ไขและให้คำปรึกษาได้ทันที

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบเครือข่ายของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับการตรวจสอบสภาพระบบต่าง ๆ ให้พร้อมใช้งาน ๔ ครั้งต่อปี และมีบำรุงรักษาพร้อมแก้ไข เปลี่ยนอุปกรณ์ที่ชำรุดทดแทน เพื่อให้สามารถใช้งานศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

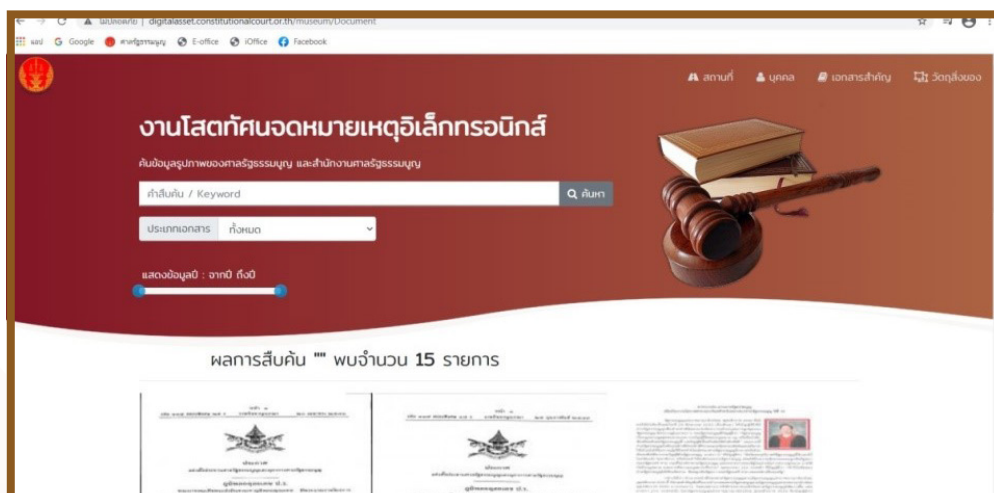

๔.๘ โครงการโสตทัศนจดหมายเหตุอิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินงานโครงการจัดทำระบบงานโสตทัศนจดหมายเหตุอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เช่น ภาพถ่าย เอกสารสำคัญ และวัตถุสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาทิ ภาพอาคาร บ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ (พุ่ม ศรีไชยันต์) อาคารที่ทำการถาวรของศาลรัฐธรรมนูญที่แรก ภาพอดีตคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เอกสารบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการของศาลรัฐธรรมนูญกับองค์กรต่าง ๆ โดยทั้งหมดนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คณะตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป สามารถเข้าถึงโสตทัศนจดหมายเหตุอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะคลังภาพดิจิทัลได้โดยสะดวก และสามารถนำไปใช้งานวิชาการ และงานทางด้านประวัติศาสตร์หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่เอกสารจดหมายเหตุ และส่งเสริมภาพลักษณ์องค์กรของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในเชิงประวัติศาสตร์
๒. เพื่ออนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผลการดำเนินงาน
๓. คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไปเข้าถึงโสตทัศนจดหมายเหตุอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ประโยชน์ เชิงวิชาการและทางประวัติศาสตร์ได้

๔.๙ โครงการพัฒนาการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศด้วย RFID Technology

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัล RFID (Radio Frequency Identification System) ซึ่งเป็นระบบที่ใช้สัญญาณคลื่นวิทยุ ในการตรวจสอบและระบุตำแหน่งวัตถุที่ใช้สำหรับการจัดเก็บและเรียกดูข้อมูลเพื่อระบุวัตถุจากระยะไกล โดยใช้คลื่นวิทยุ ในการสื่อสารแบบไร้สายระหว่างแท็ก (TAG) และอุปกรณ์อ่านสัญญาณ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการ ห้องสมุดได้เป็นอย่างดีโดยระบบจะอ่านข้อมูลจากแผ่นข้อมูล RFID TAG ที่ติดอยู่กับหนังสือและเชื่อมโยงกับโปรแกรม ระบบบริหารงานห้องสมุดในการยืม-คืนหนังสือ การตรวจสอบสถานภาพการยืม การควบคุมการเข้า-ออกห้องสมุด การสำรวจและการค้นหาหนังสือ เป็นต้น เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการระบบห้องสมุดให้มีความทันสมัยในการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศของหอสมุดกฎหมายรัฐธรรมนูญ อำนวยความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ มีการวางระบบการสืบค้น และการ ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล รวมถึงการรักษาความปลอดภัยและป้องกันการสูญหายของทรัพยากรสารสนเทศ ให้สมบูรณ์ สามารถอำนวยความสะดวกและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการให้มีประสิทธิภาพ

๕. ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญและเป็นหน่วยธุรการ ของศาลรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และผู้เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการดำเนินการสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก และเป็นคนเก่ง มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในงาน ให้ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความพร้อมใน การใช้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีในการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านยุติธรรม มีค่านิยมที่ดี มีจุดมุ่งหมาย ในการพัฒนาองค์กรและบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ในการปฏิบัติงานตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อขับเคลื่อน แผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มีความคล่องตัว ยึดระบบคุณธรรม และบุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงาน เพื่อประชาชน มีคุณธรรม และมีการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ

บุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงมุ่งสร้างและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในทุกมิติอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดส่งบุคลากรไปเข้ารับการอบรมหลักสูตรจากภายนอกองค์กรเพื่อให้มีความรู้และประสบการณ์ สามารถปฏิบัติหน้าที่ และขับเคลื่อนพันธกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ประสบผลสำเร็จดังนี้

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดสรรงบประมาณสำหรับใช้เพื่อการพัฒนาบุคลากร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีทั้งรูปแบบการฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก (Public Training) มุ่งเน้นให้บุคลากรได้พัฒนาศักยภาพ และได้รับความรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการตามภารกิจหน้าที่ที่สามารถพัฒนา งานของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การฝึกอบรมภายใน (In house training) เป็นการฝึกอบรมซึ่งพัฒนาขึ้นโดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะมีผู้บรรยายจากภายนอกที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในงานหรือผู้บรรยายจากภายในมาให้ความรู้กับบุคลากรภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและทัศนคติที่ดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กรที่ได้วางไว้

๕.๑ การศึกษาอบรมหลักสูตรภายนอก การฝึกอบรมและการประชุมร่วมกับองค์กรภายนอกของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

การพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญโดยการส่งบุคลากรเข้ารับการศึกษาดูงานหลักสูตร ภายนอกองค์กร การฝึกอบรมและการประชุมร่วมกับองค์กรภายนอกในหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยงานภายนอกถือเป็นการพัฒนาบุคลากรที่มีความจำเป็น ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจ ตลอดจนการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับบุคลากรในการก้าวเข้าสู่ตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น และเพิ่มพูนและเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรให้สามารถรองรับการปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดส่งบุคลากรเข้ารับการศึกษาดูงานหลักสูตร ภายนอกองค์กร การฝึกอบรมและการประชุมร่วมกับองค์กรภายนอก ดังนี้

หลักสูตร	ผู้เข้าอบรม (คน)
๑. หลักสูตรนักบริหารระดับสูง (๒ หลักสูตร) จำนวน ๔ คน	
(๑) หลักสูตร “ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง”	๑
(๒) หลักสูตรนักบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับสูง (นยปส.)	๒
๒. หลักสูตรนักบริหารระดับกลาง (๒ หลักสูตร) จำนวน ๒ คน	
(๑) หลักสูตรธรรมาภิบาลของผู้บริหารระดับกลาง	๒
(๒) หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง	๑

หลักสูตร	ผู้เข้าอบรม (คน)
๓. หลักสูตรกฎหมายมหาชน จำนวน ๒ คน	
(๑) หลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน	๒
๔. การฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก จำนวน ๗ คน	
๒. หลักสูตรนักบริหารระดับกลาง (๒ หลักสูตร) จำนวน ๒ คน	
(๑) การฝึกอบรมการใช้งานระบบฐานข้อมูลงานตรวจสอบภายในภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์	๒
(๒) การฝึกอบรม เรื่อง พระมหากษัตริย์กับการพระพุทธศาสนาและศาสนพิธีของสำนักงานพระพุทธศาสนา	๑
(๓) การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การใช้งานระบบสำหรับผู้ประสานงานการตรวจสอบข่าวปลอมเพื่อสร้างเครือข่ายผู้ปฏิบัติงาน และวิธีการแก้ไขปัญหาข่าวปลอม ภายใต้โครงการศูนย์ประสานงานและแก้ไขข่าวปลอม ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	๓
(๔) การฝึกอบรมหลักสูตร “ช่างไฟฟ้าในอาคารระดับ ๑” ของศูนย์อบรมและทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน เคเอฟไอ	๑
๕. การประชุมร่วมกับองค์กรภายนอก จำนวน ๕ คน	
(๑) การประชุม เรื่อง “ชีวิตวิถีใหม่ประเทศไทยหลังโควิด” ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๑
(๒) การประชุมสัมมนาวิชาการ เรื่อง “การเตรียมความพร้อมด้านสารสนเทศเพื่อรองรับพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒” ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๒
(๓) การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ระยะ ๓ ปี (๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) ของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล	๑
(๔) การสัมมนาชี้แจงแนวทางปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารงานพัสดุของหน่วยงานของรัฐ ของกรมบัญชีกลาง	๑

การจัตอบรมและสัมมนาทางวิชาการภายนอกองค์กร

๑. หลักสูตรนักรบริหารระดับสูง

(๑) หลักสูตร “ผู้บริหารกระบวนกรยุดิธรรมระดับสูง” เพื่อให้ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรทุกภาคส่วนได้เสริมสร้างความรู้และวิทยาการด้านกระบวนกรยุดิธรรม การเมืองการปกครอง สถาปสังคม และสภาพเศรษฐกิจอันจะนำความรู้ไปพัฒนาประเทศให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด เพื่อให้ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรได้ร่วมกันสร้างแผนยุทธศาสตร์กระบวนกรยุดิธรรมแห่งชาติอันจะเป็นแนวทางให้หน่วยงานในกระบวนกรยุดิธรรมและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปศึกษาหรือนำแนวทางไปดำเนินการให้กระบวนกรยุดิธรรมไปในทิศทางเดียวกัน กระชับความร่วมมือทางการศาลยุดิธรรม และความร่วมมือทางวิชาการ อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างสถานะและบทบาทศาลยุดิธรรมในเวทีระหว่างประเทศ และเพื่อสร้างความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ และสามารถนำองค์กรไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ

(๒) หลักสูตรนักรบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับสูง (นยปส.) เพื่อสร้างผู้นำในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไปสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง รวมทั้งการพัฒนากลไกและแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. สร้างผู้นำ/ผู้บริหารต้นแบบที่มีวิธีในการแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม มีคุณธรรม จรรยาบรรณ และใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการองค์กร สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดพลังร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในทุกภาคส่วนให้สัมฤทธิ์ผล และสร้างความเข้าใจบทบาทภารกิจของกรมการ ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ช. และบทบาทภาคีการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๒. หลักสูตรนักรบริหารระดับกลาง

(๑) หลักสูตรธรรมาภิบาลของผู้บริหารระดับกลาง เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจบริบททางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและเป็นกลไกในการขับเคลื่อน สนับสนุน การพัฒนาประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบเพื่อให้มีความรู้เข้าใจ เกี่ยวกับแนวคิด ความสำคัญ และหลักการธรรมาภิบาลตลอดจนการใช้หลักธรรมาภิบาลในบริบทต่าง ๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานที่ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตอบสนองความต้องการของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยรวม และเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารองค์กร ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงตลอดจนให้ทราบถึงเครื่องมือการบริหารสมัยใหม่ เพื่อใช้เป็นกลไกในการนำไปปรับใช้ให้เกิดการบริหารงานที่มีหลักธรรมาภิบาลในองค์กรอย่างเหมาะสม

(๒) หลักสูตรการบริหารงานยุดิธรรมระดับกลาง เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ และพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารองค์กร เสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ การอภิปราย เกี่ยวกับสภาพปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไข เพื่อพัฒนากระบวนกรยุดิธรรม รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือของนักรบริหารในกระบวนกรยุดิธรรม

๓. หลักสูตรกฎหมายมหาชน

หลักสูตรกฎหมายมหาชน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้ความรู้ และเผยแพร่ความคิดและการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการเกี่ยวกับกฎหมายมหาชน ผลิตนักรกฎหมายในภาครัฐที่มีความเข้าใจพื้นฐานในทางกฎหมายมหาชน ให้มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดทางทฤษฎีกฎหมายมหาชน และการบริหารงานภาครัฐในเชิงระบบ ตลอดจนสามารถนำความรู้ความเข้าใจดังกล่าวไปปรับใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ทางกฎหมายที่ตนรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

เป็นการเตรียมบุคลากรในภาครัฐ เพื่อรองรับการเกิดขึ้นขององค์การและแนวคิดทางกฎหมายมหาชนใหม่ ๆ และเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพผู้ที่เป็นนักกฎหมายอยู่แล้วให้มีความรู้ทางกฎหมายเฉพาะด้านมากยิ่งขึ้น

๔. การฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก

(๑) การฝึกอบรมการใช้งานระบบฐานข้อมูลงานตรวจสอบภายในภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถนำเข้าสู่ข้อมูลด้านการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน และการบริหารจัดการความเสี่ยงในระบบฐานข้อมูลงานตรวจสอบภายในภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างครบถ้วน ถูกต้อง สามารถนำไปพัฒนางานตรวจสอบภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(๒) การฝึกอบรม เรื่อง พระมหากษัตริย์กับการพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี ของสำนักงานพระพุทธศาสนา เพื่อให้ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติพิธีที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เกิดความถูกต้อง สมพระเกียรติ และมีแบบแผนในการปฏิบัติตามโบราณราชประเพณี

(๓) การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การใช้งานระบบสำหรับผู้ประสานงานการตรวจสอบข่าวปลอมเพื่อสร้างเครือข่ายผู้ปฏิบัติงาน และวิธีการแก้ไขปัญหาข่าวปลอม ภายใต้โครงการศูนย์ประสานงานและแก้ไขข่าวปลอมของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อชักชวนความเข้าใจร่วมกันในกระบวนการปฏิบัติ ให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการการตรวจสอบข่าวปลอม และบทบาทผู้ประสานศูนย์ฯ ตลอดจนการเผยแพร่ข่าวที่ถูกต้องตรวจสอบแล้ว และมีการฝึกปฏิบัติในการจัดการข่าวปลอม ขั้นตอนการประสาน ตรวจสอบและการแจ้งกลับมาผ่านศูนย์ฯ เพื่อดำเนินการต่อไป

(๔) การฝึกอบรมหลักสูตร “ช่างไฟฟ้าในอาคารระดับ ๑” ของศูนย์อบรมและทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานเคเอฟไอ ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาพัฒนางานที่ปฏิบัติได้

๕. การประชุมร่วมกับองค์กรภายนอก

(๑) การประชุม เรื่อง “ชีวิตวิถีใหม่ประเทศไทยหลังโควิด” ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อรับฟังแนวคิดและข้อเสนอแนวทางการพัฒนาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ และเพื่อเป็นเวทีสำหรับทุกภาคส่วนในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อแนวทางในการพัฒนาประเทศไทยใหม่ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายตามแนวทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และสนับสนุนเป้าหมายระยะยาวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ต่อไป

(๒) การประชุมสัมมนาวิชาการ เรื่อง “การเตรียมความพร้อมด้านสารสนเทศ เพื่อรองรับพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒” ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ระหว่างบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานของห้องสมุดในเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุด องค์กร หน่วยงานทางด้านกฎหมาย หน่วยงานยุติธรรม

(๓) การประชุมสัมมนาวิชาการ เรื่อง “การเตรียมความพร้อมด้านสารสนเทศเพื่อรองรับพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒” ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อกำหนดกรอบทิศทางในการบริหารงานภาครัฐไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีระบบการทำงานและข้อมูลที่เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานของรัฐอย่างมั่นคงปลอดภัย มีประสิทธิภาพรวดเร็ว เปิดเผยและโปร่งใส รวมทั้งประชาชนได้รับความสะดวกในการรับบริการ และสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐได้

(๔) การสัมมนาชี้แจงแนวทางปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารงานพัสดุของหน่วยงานของรัฐ ของกรมบัญชีกลาง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประเด็นปัญหาและอุปสรรคในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ รวมทั้งแนวทางแก้ไขระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๒ การจัดอบรมและสัมมนาทางวิชาการภายในองค์กร

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดโครงการอบรมและสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้ ด้านงานคดี งานวิชาการ และงานบริหาร ให้กับข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ยืดยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อมุ่งไปสู่องค์กรสมรรถนะสูง (High Performance) โดยมีการดำเนินกิจกรรมและโครงการสำคัญ ๆ ดังนี้

๕.๒.๑ โครงการสัมมนาการพัฒนางานและองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

โครงการสัมมนาการพัฒนางานและองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ดำเนินการระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๒๘ ถึงวันเสาร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ณ โรงแรม ชาโต เดอ เขาใหญ่ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนางานในด้านต่าง ๆ ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อมุ่งสู่องค์กรที่เป็นเลิศ มีมาตรฐานในระดับสากล โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๖๘ คน

ผลการดำเนินโครงการสัมมนาการพัฒนางานและองค์กรสู่ความเป็นเลิศ บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับทิศทางการพัฒนางานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อมุ่งสู่องค์กรที่เป็นเลิศ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีมาตรฐานสากล นอกจากนี้ยังสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ในการพัฒนาภารกิจงานในความรับผิดชอบให้บรรลุสัมฤทธิ์ผลและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นายนุรักษ์ มาประณีต ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
ประธานในพิธีเปิดโครงการสัมมนาการพัฒนางานและองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

การบรรยายเพื่อให้ความรู้ในหัวข้อ การพัฒนาองค์กรศาสตร์รัฐธรรมนุญสู่สากล
โดย นายนพดล เสงเจริญ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

การบรรยายเพื่อให้ความรู้ในหัวข้อ เถลียวหลัง แลหน้า ศาลรัฐธรรมนูญ
โดย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

การบรรยายเพื่อให้ความรู้ในหัวข้อ การพัฒนางานและองค์กรสู่ความเป็นเลิศ
โดย นายเชวณะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๕.๒.๒ โครงการสัมมนาเสริมสร้างองค์ความรู้แบบบูรณาการของศาลรัฐธรรมนูญ

โครงการสัมมนาเสริมสร้างองค์ความรู้แบบบูรณาการของศาลรัฐธรรมนูญ ดำเนินการระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๒๗ ถึงวันเสาร์ที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ โรงแรม สปริงฟีลด์ วิลเลจ กอล์ฟ แอนด์ สปา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรศาลรัฐธรรมนูญได้รับองค์ความรู้ และสามารถบูรณาการองค์ความรู้ในการนำมาประยุกต์ใช้สำหรับปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญให้มีประสิทธิภาพโดยมีผู้เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒๐๘ คน

จากการดำเนินโครงการสัมมนาเสริมสร้างองค์ความรู้แบบบูรณาการ ทำให้บุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญมีความรู้ในด้านแนวทางการพิจารณาคดี สร้างความสามัคคีในองค์กร ได้รับแนวคิดในการพัฒนาฐานข้อมูลคดีรัฐธรรมนูญ สามารถนำองค์ความรู้และการถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน การสร้างความตระหนักถึงการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร และการสร้างแนวคิดในการพัฒนาภารกิจงานในความรับผิดชอบของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานในพิธีเปิดโครงการสัมมนาเสริมสร้างองค์ความรู้แบบบูรณาการ
พร้อมทั้งบรรยายพิเศษ ในหัวข้อ นโยบายการบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญ

การบรรยายพิเศษ เพื่อการพัฒนางานของศาลรัฐธรรมนูญ
โดย นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

การบรรยายพิเศษ เพื่อการพัฒนางานของศาลรัฐธรรมนูญ
โดย นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

การบรรยายพิเศษ เพื่อการพัฒนางานของศาลรัฐธรรมนูญ
โดย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

การบรรยายพิเศษ เพื่อให้ความรู้กับบุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญ
โดย พันเอก ปิยะวัฒน์ กิ่งเกตุ เลขานุการตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

การบรรยายในหัวข้อ การขับเคลื่อนนโยบายศาลรัฐธรรมนูญ
สู่การปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
โดย นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๕.๒.๓ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การวิเคราะห์ความเสี่ยงในงานและโครงการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การวิเคราะห์ความเสี่ยงในงานและโครงการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ โรงแรม ทีเค พาเลส แอนด์ คอนเวนชั่น เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความรู้ ความเข้าใจในการประเมินและการวิเคราะห์ความเสี่ยง สามารถจัดทำแผนการจัดการความเสี่ยงได้ตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

๖. ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือและประชาสัมพันธ์กับเครือข่าย ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในทางวิชาการ แลกเปลี่ยนทฤษฎี แนวคิด พัฒนาการ คำวินิจฉัย และประเด็นข้อกฎหมายกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือในทางวิชาการระหว่างกันในกลุ่มสมาคมศาลรัฐธรรมนูญ ภูมิภาคเอเชียและการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลกเพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทยต่อนานาชาติ โดยมีการเข้าร่วมการประชุมนานาชาติตาม คำเชิญของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรในต่างประเทศอันเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ในระดับนานาชาติ รวมถึงการเชิญศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศเพื่อมาเยือนโดยเป็นการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในด้าน ต่าง ๆ และอาจอยู่ในลักษณะการมีข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกัน เพื่อให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหาร สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้อง กับต่างประเทศ โดยเฉพาะการเจรจาแลกเปลี่ยนความร่วมมือ การรับรองการเยือน การสัมมนาทางวิชาการ รวมถึง เป็นการสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่างประเทศเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับการยอมรับในทาง วิชาการในเวทีการประชุมนานาชาติและนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการประชุมนานาชาติมาต่อยอดในงานศึกษาวิจัย หรือรวบรวมข้อมูลแจกจ่ายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์กร

โดยศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกันกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย จำนวน ๘ ประเทศ ประกอบด้วย ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลี ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐตุรกี ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย ศาลสูงสุดสาธารณรัฐอาร์เจนตินา ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐชิลี ศาลสูงสุดแห่งราชอาณาจักรภูฏาน และศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฮังการี และการเป็นหนึ่งในห้าประเทศที่ก่อตั้งสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ซึ่งปัจจุบันมีประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น ๑๙ ประเทศ ประกอบด้วย ไทย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ รัสเซีย ทาจิกิสถาน ตุรกี อุซเบกิสถาน อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ มาเลเซีย มองโกเลีย อาเซอร์ไบจาน อัฟกานิสถาน คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน เมียนมา อินเดีย มัลดีฟส์ และบังคลาเทศ รวมถึงเป็นสมาชิกของการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก (WCCJ) ที่มีประเทศสมาชิกจำนวน ๑๑๗ ประเทศ โดยผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือดังกล่าวนี้จะส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดความเข้าใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทยต่อนานาชาติทั้งในภูมิภาคอาเซียนและทั่วโลกซึ่งจะส่งผลให้การทำหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมเทียบเท่าระดับสากล

๖.๑ ส่งเสริมและขยายการพัฒนางานให้ครอบคลุมตามข้อตกลงความร่วมมือทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่งเสริมบทบาทความร่วมมือในเวทีของกลุ่มประชาคมอาเซียน ศาลรัฐธรรมนูญเอเชีย ศาลรัฐธรรมนูญโลก ตลอดจนในระดับทวิภาคีและพหุภาคีที่เกี่ยวข้อง ประสานความร่วมมือทางการศาลระหว่างประเทศ เสริมสร้างสถานะและบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญไทยกับองค์กรต่างประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบัน สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตามข้อตกลงของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญ และสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก (WCCJ) การศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ หรือพัฒนาความรู้กับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือสถาบันเทียบเท่าด้านต่าง ๆ ที่ได้จากผลการศึกษาดูงานในต่างประเทศ มาศึกษาและทดลองปรับใช้ให้เหมาะสมกับองค์กร รวมถึงการเดินทางไปราชการต่างประเทศเพื่อเข้าร่วมการประชุมระดับนานาชาติ และการร่วม การประชุมผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference)

Mrs. Fatouma Bouzegzi ตุลาการสภาแห่งรัฐสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนแอลจีเรียเดินทางเยือนศาลปกครองไทยตามโครงการแลกเปลี่ยนตุลาการของสมาคมศาลปกครองสูงสุดระหว่างประเทศ (IASAJ) ประจำปี ๒๕๖๒ ระหว่างวันที่ ๒ - ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เพื่อศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติทางการศาลระหว่างประเทศสมาชิกในสมาคมศาลปกครองสูงสุดระหว่างประเทศ และขอนำ Mrs. Fatouma Bouzegzi ตุลาการสภาแห่งรัฐสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนแอลจีเรีย เข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ และศึกษาดูงาน ณ ศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

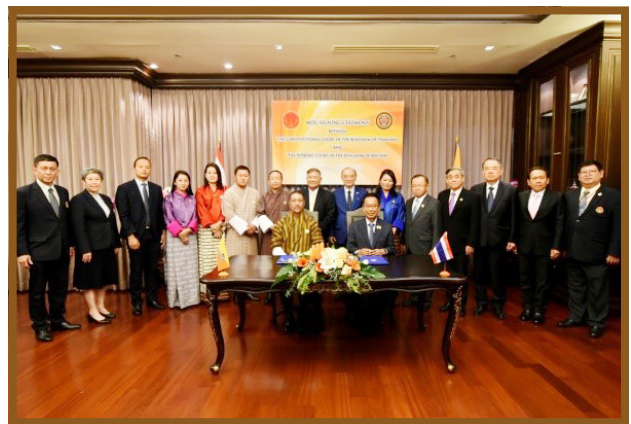
นายซิลเวสเตอร์ บุษ (H.E. Mr. Szilveszter Bus) เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มิอำนาจเต็มแห่งฮังการีประจำประเทศไทย เข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อแสดงความยินดีกับท่านประธานศาลรัฐธรรมนูญที่เข้ารับตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญและแสดงความขอบคุณที่ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้การต้อนรับและรับรองประธานศาลรัฐธรรมนูญฮังการีและคณะเป็นอย่างดี เมื่อครั้งเยือนศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในระหว่างวันที่ ๙ - ๑๗ มกราคม ๒๕๖๓

นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และคณะเข้าร่วมการประชุมระหว่างประเทศทางด้านกฎหมายอาญา หัวข้อ “การกำหนดความผิดอาญา – แนวคิดและข้อจำกัด (Criminalisation – Ideas and Restrictions)” และ ได้ส่งบทความ เรื่อง “The General Offence of Reckless Endangerment” เข้าร่วมการประชุมระหว่างประเทศ ซึ่งจัดขึ้น ระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ณ กรุงวอร์ซอ สาธารณรัฐโปแลนด์ การประชุมเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี ของการจัดตั้งคณะกรรมการร่างประมวลกฎหมายแห่งสาธารณรัฐโปแลนด์ แผนกฎหมายอาญา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้พิพากษา นักวิชาการและนักวิจัย ตลอดจนผู้แทนจากองค์การระหว่างประเทศ และเพื่อเฉลิมฉลองการครบรอบ ๑๐๐ ปี แห่งการเริ่มปฏิบัติการกิจของคณะกรรมการร่างประมวลกฎหมายแห่งสาธารณรัฐโปแลนด์ แผนกฎหมายอาญา โดยมีประเด็นหัวข้อการประชุม ๓ หัวข้อ คือ ๑. สถาบันที่เกี่ยวกับการร่างกฎหมายอาญา ผู้จัดทำประมวลกฎหมายและวิธีการนิติบัญญัติ ๒. แนวคิดและสำนักความคิดทางกฎหมายอาญาที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาด้านกฎหมาย ๓. บทบาทของการกำหนดความผิดทางอาญา และข้อจำกัดของการกำหนดความผิดทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ ในมิติที่แตกต่างของข้อจำกัดทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ซึ่งเกิดจากธรรมเนียมประเพณีทางสังคมและกฎหมายท้องถิ่น

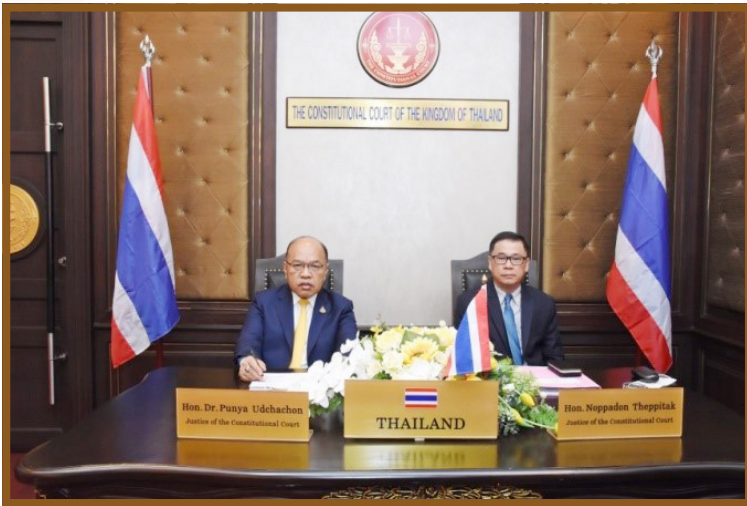

นายอุดมศักดิ์ นิติมন্ত্রী ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและคณะเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการบริหารสมาคม (BoMM) การประชุมเลขาธิการ (MSG) ของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย และการประชุม นานาชาติของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (ICCIS) ครั้งที่ ๓ ระหว่างวันที่ ๒ – ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ณ จังหวัดบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยนายอุดมศักดิ์ นิติมন্ত্রী ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้นำเสนอบทความทาง วิชาการ หัวข้อ “ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกับการคุ้มครองสิทธิทางสังคมและเศรษฐกิจ” ซึ่งที่ประชุม คณะกรรมการบริหารสมาคม (BoMM) ของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย ได้มีมติรับสมาชิกเพิ่ม ๒ ประเทศ คือ สาธารณรัฐอินเดีย และสาธารณรัฐมัลดีฟส์ และที่ประชุมเลขาธิการ (MSG) ของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญ และสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย ได้มีการรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการถาวรของสมาคม ฯ ที่ตั้ง อยู่ ณ สาธารณรัฐเกาหลี และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย กับศูนย์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ตั้งอยู่ ณ สาธารณรัฐตุรกี รวมถึง สาธารณรัฐอินโดนีเซียได้ขอสมัครเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก (WCCJ)

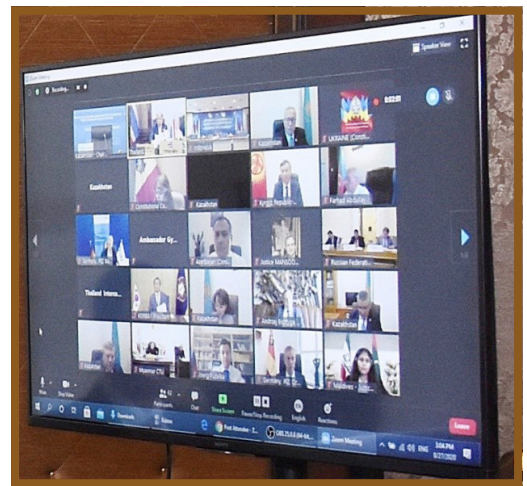
Dasho Tshering Wangchuk ประธานศาลฎีกาแห่งราชอาณาจักรภูฏานและคณะเดินทางเยือนศาลรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยระหว่างวันที่ ๙ - ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ตามคำเชิญของนายณรงค์ มาประณีต ประธาน ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยการเดินทางดังกล่าวศาลฎีกาแห่งราชอาณาจักรภูฏานได้ลงนามใน บันทึกร่วมความเข้าใจ (MOU) กับศาลรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันในทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนบุคลากร และการแลกเปลี่ยนคำวินิจฉัยที่สำคัญในอนาคต

АЗИЯЛЫҚ КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ СОТТАР МЕН БАЛАМА ИНСТИТУТТАР ҚАУЫМДАСТЫҒЫНЫҢ IV КОНГРЕСІ
БАС ХАТШЫЛАРДЫҢ ОТЫРЫСЫ
 IV КОНГРЕСС АССОЦИАЦИИ АЗИАТСКИХ КОНСТИТУЦИОННЫХ СУДОВИ ЭКВИВАЛЕНТНЫХ ИНСТИТУТОВ
ЗАСЕДАНИЕ ГЕНЕРАЛЬНЫХ СЕКРЕТАРЕЙ
 IV CONGRESS OF THE ASSOCIATION OF ASIAN CONSTITUTIONAL COURTS AND EQUIVALENT INSTITUTIONS
MEETING OF THE SECRETARY GENERALS

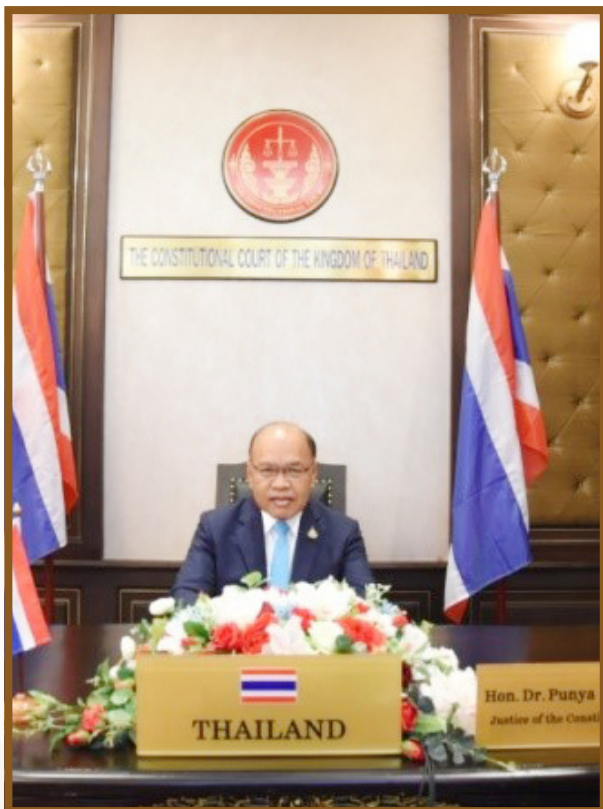
26-27 | Тамыз | август | 2020 | 26-27 | Тамыз | август | 2020 | 26-27 | Тамыз | август | 2020 | 26-27 | Тамыз | август | 2020 | 26-27 | Тамыз | август | 2020 | 26-27 | Тамыз | август | 2020 |

นายบุรีรักษ์ มาประณีต ประธานศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณามอบหมายให้ที่ปรึกษาด้านการต่างประเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมประชุมในระดับคณะกรรมการสมาชิก และการประชุมใหญ่สมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชีย และมอบหมายให้นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมประชุมระดับเลขาธิการสำนักงานของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชีย ในวันที่ ๒๖ - ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ ซึ่งการประชุมมีรายละเอียดที่น่าสนใจดังนี้

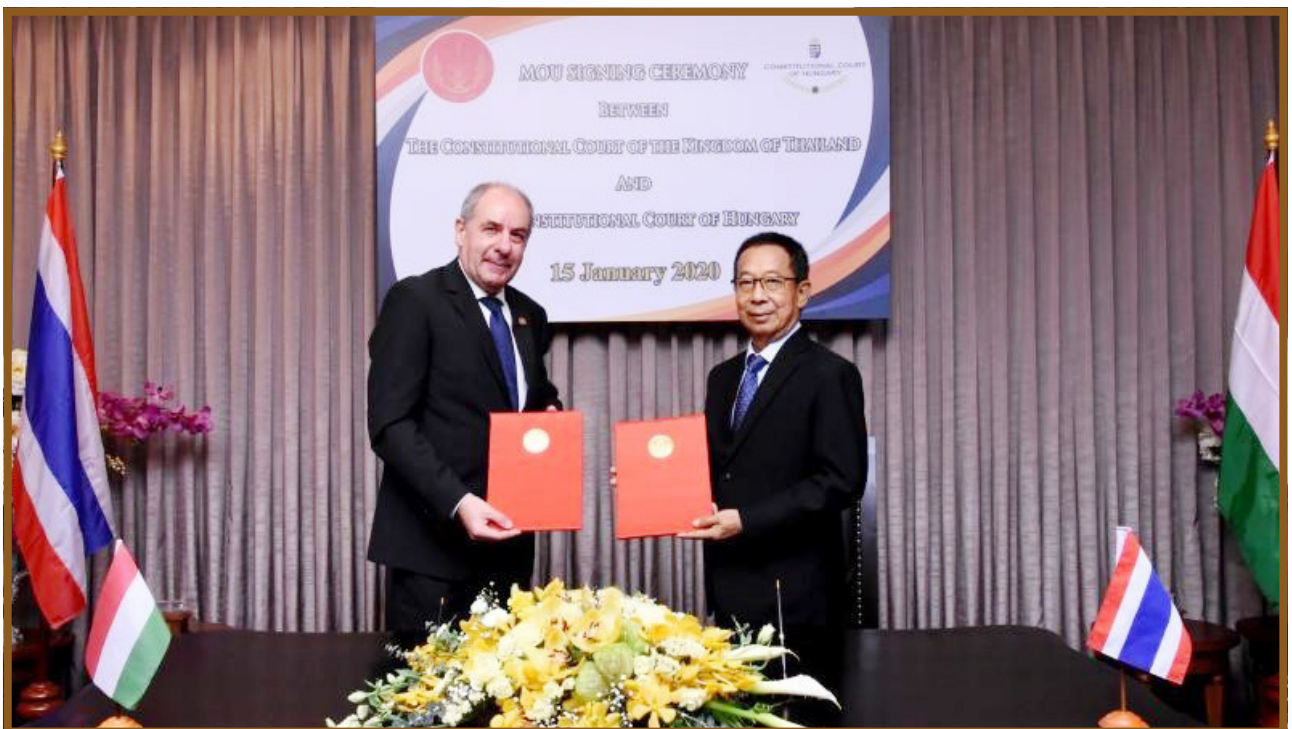
สมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชียได้รับศาลสูงสุดแห่งบังกลาเทศเข้าเป็นสมาชิกสมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชีย ซึ่งเป็นประเทศลำดับที่ ๑๙ และที่ประชุมได้ให้สำนักเลขาธิการถาวรของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชีย ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในสามประเทศประกอบด้วย สำนักเลขาธิการถาวรด้านแผนงานและความร่วมมือ (สาธารณรัฐอินโดนีเซีย) สำนักเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนา (สาธารณรัฐเกาหลี) และศูนย์ฝึกอบรมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (สาธารณรัฐตุรกี) รายงานผลการประชุมในรอบปี นอกจากนี้ที่ประชุมคณะกรรมการสมาชิกยังได้มีมติเห็นชอบในการออกแถลงการณ์กรุงนิว-ซูลันด์ โดยที่ประชุมได้เห็นชอบให้ปรับถ้อยคำในแถลงการณ์ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับหลักการที่เกี่ยวข้องตามที่นายณมตล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้แทนศาลรัฐธรรมนูญ ได้เสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุม

ในส่วนของบทความที่นำเสนอในเวทีการประชุมนั้น นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้นำเสนอเรื่อง The Rule of Law: the constitutional doctrine of universal value and the application in new challenge facing the world.

นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมกับสถาบันกฎหมายแห่งยุโรป (European Law Institute : ELI) ในหัวข้อ “Independence of Judiciary” ผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๓ โดยที่ประชุมองค์กรกลางบริหารงานบุคคลในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (อ.ศร.) เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๓ ได้มีมติเห็นชอบให้ศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสถาบันกฎหมายแห่งยุโรป (European Law Institute : ELI) ซึ่งนายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้เข้าร่วมประชุมหัวข้อ “Independence of Judiciary” ซึ่งการประชุมหัวข้อดังกล่าว สืบเนื่องจากความเป็นอิสระของตุลาการมีความสำคัญมากขึ้น ตามหลักนิติธรรม ภายใต้แรงกดดันในหลายประเทศในสหภาพยุโรป ขณะที่ระบบยุติธรรมนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้นทำให้ประชาชนมองว่าความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการลดอันเกิดจากแรงกดดันจากนักการเมืองและรัฐบาล นอกจากนี้ยังมีผลมาจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ดังนั้นเพื่อรักษาหลักนิติธรรมและระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ศาลและผู้พิพากษาจะต้องมีความเป็นอิสระ โดยการประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มั่นใจว่าความชอบธรรมและประสิทธิผลของกระบวนการยุติธรรมและทำให้ศาลยุติธรรมสามารถมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างเพียงพอและในการดำเนินการของระบบเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมรวมถึงมาตรฐานความเป็นอิสระทางตุลาการด้วย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มอบหมายให้ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจำนวน ๒ คน (นายพิทักษ์สิน สีวะรุจน์ นักวิชาการศาลรัฐธรรมนูญชำนาญการ และนายจิตติพงศ์ ฤกษ์เย็น นักวิชาการศาลรัฐธรรมนูญชำนาญการ) เข้าร่วมอบรมระยะสั้น (The Short Course) และเข้าร่วมการประชุมเจ้าหน้าที่ติดต่อประสานงาน (Liaison Officer) ระหว่างวันที่ ๖ – ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ณ จังหวัดบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยมีการประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาเว็บไซต์และการสร้างฐานข้อมูลตัวอย่างคดีรัฐธรรมนูญ รวมถึงการอภิปรายบทบาทของ Liaison Officer ในการเชิญประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชียสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC)

Mr. Tamás Sulyok ประธานศาลรัฐธรรมนูญฮังการีได้เดินทางเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการตามคำเชิญของ นายนุรักษ์ มาประณีต ประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อเดือนมกราคม ปี ๒๕๖๓ โดย Mr. Tamás Sulyok ได้เข้าร่วมประชุมทวิภาคีกับราชอาณาจักรไทยที่ศาลรัฐธรรมนูญในกรุงเทพมหานคร ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้หารือกันอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับวิธีการที่จะเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างทั้งสองสถาบันและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการพิจารณาคดีตามรัฐธรรมนูญ อีกทั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญทั้งสองประเทศได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือผ่านการดำเนินงานและการพัฒนาระเบียบวาระและกิจกรรมร่วมกัน

นายนุรักษ์ มาประณีต ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และคณะเข้าร่วมงานฉลองครบรอบ ๕๐ ปี การก่อตั้ง ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ ในระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่ง Dr. Hanafy Aly Gebaly ประธานศาลรัฐธรรมนูญสูงสุดแห่งสาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ได้ส่งหนังสือกราบเรียนเชิญท่านประธานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมงานในฐานะแขกกิตติมศักดิ์ (Honorary guest) โดยส่งหนังสือเชิญผ่านทางกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งในการจัดงานดังกล่าวได้มีการสัมมนาถึงบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญสูงสุดแห่งสาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และพันธกิจในอนาคตเพื่อตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบรรดากฎหมาย ตลอดจนคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวอียิปต์ โดยยึดหลักนิติธรรมและสิทธิมนุษยชน

ประธานศาลรัฐธรรมนูญบันทึกวีดิโอการกล่าวถ้อยแถลง (Video Message) เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๓ เพื่อแสดงความยินดีต่อสาธารณรัฐคาซัคสถาน ในโอกาสครบรอบ ๒๕ ปีของรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐคาซัคสถาน ในวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๓

ประธานศาลรัฐธรรมนูญบันทึกวีดิโอการกล่าวถ้อยแถลง (Video Message) ภายใต้หัวข้อ “We Against the Covid-19” ส่งให้สำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวางแผนและประสานงานแห่งสมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชีย (AACC:SPC) เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ โดยประธานศาลรัฐธรรมนูญได้กล่าวให้กำลังใจและส่งความปรารถนาดีไปยังรัฐบาลทุกประเทศ บุคลากรทางการแพทย์ รวมทั้งประชาชนให้ผ่านพ้นภาวะวิกฤตและคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่า สถานการณ์จะเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นเพื่อความผาสุกสวัสดิ์จะกลับคืนสู่ประชาชนและพลโลกทั้งมวลต่อไป

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมอบหมายข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑ คน (นายศิริวัฒน์ ลิปิพันธ์ นักวิชาการศาลรัฐธรรมนูญชำนาญการ กลุ่มงานวิเทศสัมพันธ์ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา) เข้าร่วมการประชุมด้านการวิจัย ครั้งที่ ๒ (2nd Research Conference) ของสำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนาแห่งสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC Secretariat for Research and Development) ซึ่งจัดขึ้นในรูปแบบการประชุมออนไลน์ ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓ ภายใต้หัวข้อการประชุม “เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น : ประสบการณ์จากสมาชิกสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย” (Freedom of Expression : Experience of AACC Members) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่จากศาลและสถาบันเทียบเท่าที่เป็นสมาชิกสมาคม ฯ ได้นำเสนอการอภิปรายประเด็นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจากบทบัญญัติของกฎหมายและประสบการณ์ของแต่ละประเทศ โดยการประชุมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ของสำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนา ฯ

ในการนี้ ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้นำเสนอการอภิปรายในหัวข้อ “เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในประเทศไทย : ข้อมูลโดยสรุปในทางประวัติศาสตร์และมุมมองทางกฎหมาย” (Freedom of Expression in Thailand : a Historical Overview and the Legal Perspectives) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประเทศไทย ซึ่งได้มีการรับรองนับตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และต่อมาได้มีการบัญญัติรับรองในฐานะสิทธิทางรัฐธรรมนูญ นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับถาวร ฉบับแรก และสำหรับรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองเสรีภาพดังกล่าวไว้อย่างบริบูรณ์ ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนและเป็นการทั่วไป นอกจากนี้ ข้าราชการฯ ดังกล่าวได้นำเสนอตัวอย่างคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่สำคัญประกอบการอภิปราย รวมทั้งได้ตอบข้อซักถามเกี่ยวกับข้อจำกัดของการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑ คน (นายนิติกร จิรฐิติกาลกิจ นักวิชาการศาลรัฐธรรมนูญชำนาญการ) เข้าร่วมการอบรมภาคฤดูร้อน (Summer School) ครั้งที่ ๘ จัดโดยศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แห่งสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACCC) ในหัวข้อ “Restriction of Human Rights and Freedom in Health Emergencies: The Example of COVID-19” ระหว่างวันที่ ๗ – ๘ กันยายน ๒๕๖๓ โดยเป็นการประชุมออนไลน์ผ่านระบบ Video Conference โดยในการอบรมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับความยุติธรรมทางรัฐธรรมนูญระหว่างประเทศสมาชิก จำนวน ๒๗ ประเทศ ในประเด็นเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - ๑๙ และได้มีการนำเสนอให้เห็นว่า มาตรการที่ประเทศต่าง ๆ ใช้ในการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - ๑๙ นั้น มีความแตกต่างกัน ทั้งในแง่ของวิธีการและในแง่ของความชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงมาตรการดังกล่าวที่กำหนดโดยรัฐนั้นก็มีความเป็นลักษณะเป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน พร้อมกันนี้ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้นำเสนอบทความทางวิชาการ เรื่อง “The Restriction of Rights and Freedoms in Health Emergencies: The Role of Thai State in the Situation of Corona virus Disease (COVID-19)” และร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าร่วมอบรมจากประเทศอื่นด้วย

๖.๒ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย

๖.๒.๑ โครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ ๘

โครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ ๘ มีเป้าหมายให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ ทุกภาคส่วนรวมถึงประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยมุ่งเน้นมุ่งเน้นพัฒนาบุคลากรภายในและภายนอกองค์กรให้มีความรู้ความเข้าใจ

ในหลักกฎหมายของประเทศไทย หลักนิติธรรม หลักประชาธิปไตย หลักสิทธิมนุษยชน และนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและประเทศชาติได้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ไม่ว่าจะเป็นเจตนาธรรมณ์ หลักการสำคัญ ๆ ภาพรวมของความสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมไปถึงหลักนิติธรรม หลักประชาธิปไตย และหลักสิทธิมนุษยชน ที่ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และเพื่อพัฒนาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยเฉพาะการเรียนรู้ในเรื่องของกฎหมายรัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง สิทธิเสรีภาพ ความเท่าเทียมเสมอภาคของประชาชน ตลอดจนความรู้ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่มีความเกี่ยวข้อง และสถานการณ์ปัจจุบันที่สำคัญของประเทศ

โครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ ๘ ดังนี้

(๑) โครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ ๘ ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาอบรมของวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) จำนวนผู้ศึกษาอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ ๘ จำนวน ๕๒ คน พิจารณามาตราระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาอบรมของวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยวิธีการคัดเลือกบุคลากรที่มีความสำคัญในระดับสูงขององค์กรภาครัฐเป็นสำคัญ และความหลากหลายสาขาอาชีพของภาคเอกชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหลายมิติ โดยมุ่งเน้น ๓ หลักสำคัญ คือ หลักนิติธรรม หลักประชาธิปไตย และหลักสิทธิมนุษยชน

(๓) การศึกษาอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ ๘ ระหว่างวันที่ ๑๕ มกราคม - ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ประกอบด้วย

(๓.๑) การอบรมภาควิชาการในห้องบรรยาย โดยการบรรยาย แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มวิชา ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักประชาธิปไตย และหลักสิทธิมนุษยชน โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

(๓.๒) การปฐมนิเทศและกิจกรรมสัมพันธ์ ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ ณ โรงแรม เฟลิกซ์ ริเวอร์แคว รีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อละลายพฤติกรรมและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เข้ารับการศึกษอบรม

(๓.๓) การศึกษาดูงานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๓ ณ สถาบันการแพทย์จักรีนฤดินทร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เข้ารับการฝึก Cardiopulmonary resuscitation : CPR (หัตถการฉุกเฉินทางการแพทย์) เยี่ยมชมคลินิกเวชศาสตร์ฟื้นฟูและฟิสิโธเธราปี

(๓.๔) การศึกษาดูงานภูมิภาค

- ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๕ - ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ ศึกษาดูงานฟิสิโธเธราปีผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งเป็นฟิสิโธเธราปีจัดแสดงผ้าฝ้ายและผลิตภัณฑ์จากโครงการในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ณ จังหวัดพิษณุโลก และฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับจังหวัดสุโขทัย และโครงการพระราชดำริแก้มลิงทุ่งทะเลหลวง รวมถึงศึกษาประวัติศาสตร์ไทยในสมัยสุโขทัย และวิถีชุมชนนวัตวิถี จังหวัดสุโขทัย

- ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ ศึกษาดูงานพุทธศิลป์ โรงหล่อปฏิมากรรมพุทธปฏิมาพรเลิศ ณ จังหวัดนครปฐม ฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับจังหวัดราชบุรี ณ สัทธา อุทยานไทย จังหวัดราชบุรี และ

ฟังบรรยายสรุปเกี่ยวกับอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม จังหวัดเพชรบุรี

(๓.๕) การทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ (CSR)

- ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๖๓ ผู้ศึกษาอบรมได้มอบอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (ชุด PPE)

ให้แก่โรงพยาบาลศิริราช, โรงพยาบาลรามาริบัติ, โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย และโรงพยาบาลในสังกัดของ กรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๐๐ ชุด

- ครั้งที่ ๒ วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๓ ผู้ศึกษาอบรมได้ปลูกต้นไม้ และปล่อยพันธุ์ปลา ณ โครงการพระราชดำริ แก้มลิงทุ่งทะเลหลวง อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

- ครั้งที่ ๓ วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๓ ผู้ศึกษาอบรมได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อการแพทย์ การพยาบาลและผู้ป่วย รวมถึงสนับสนุนการศึกษาและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ของการดำเนินงานของสถาบันการแพทย์ จักรีนฤดินทร์ ณ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

- ครั้งที่ ๔ วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ ผู้ศึกษาอบรมได้ปล่อยพันธุ์ปู ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

(๓.๖) การจัดทำบทความทางวิชาการส่วนบุคคลของผู้ศึกษาอบรม คนละ ๒ บทความ ได้แก่ บทความเกี่ยวกับหลักนิติธรรม และบทความเกี่ยวกับหลักประชาธิปไตย ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ของผู้ศึกษาอบรมในช่องทางต่าง ๆ

(๓.๗) การปัจฉิมนิเทศ การประเมินผล และพิธีปิดหลักสูตร ระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ณ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองคาย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ผลิตบุคลากรภาครัฐหรือผู้บริหารระดับสูงภาครัฐและเอกชน ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเฉพาะด้าน อันได้แก่ ด้านกระบวนการงานยุติธรรม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันที่สำคัญ โดยการนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในประโยชน์ต่องานราชการ และภารกิจอื่น ๆ ต่อองค์กรและประเทศชาติ

ผลงานทางวิชาการส่วนบุคคลเกี่ยวกับหลักนิติธรรม หลักประชาธิปไตย ที่ผู้ศึกษาอบรมได้คิดวิเคราะห์และนำเสนอเป็นรูปแบบของงานวิชาการ โดยผลงานเหล่านี้เป็นฐานความรู้ที่ดี ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้นำมาเผยแพร่ต่อทางเว็บไซต์วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ และวารสารศาลรัฐธรรมนูญ เป็นวิทยาทานต่อสาธารณชนได้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ต่อไป

พิธีเปิด

การบรรยาย

การประชุมพิเศษ วันที่ ๒๒ - ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ ณ โรงแรม เฟลิกซ์ ริเวอร์แคว รีสอร์ท

การศึกษาดูงานภูมิภาค วันที่ ๕ - ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดสุโขทัย

การทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ (CSR)

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๖๓ มอบอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (ชุด PPE) จำนวน ๓๐๐ชุด

ครั้งที่ ๒ วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๓ ปลูกต้นไม้/ปล่อยปลา ณ โครงการพระราชดำริ แก้มลิงทุ่งทะเลหลวง

การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี
และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

๑. การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

งานพระราชพิธีและงานพิธีต่าง ๆ ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างยิ่งที่แสดงถึงความเป็นราชอาณาจักรไทย อันสืบเนื่องยาวนานมากกว่าเจ็ดร้อยปี หลักฐานสำคัญปรากฏมาแต่สมัยเมื่อสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดไว้ในกฎหมายที่ยอมรับว่าเดือนใดมีพระราชพิธีใด เพื่อเป็นแบบแผนให้สืบทอดปฏิบัติมาจวบจนปัจจุบัน

พระราชพิธีในรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งเป็นพระราชพิธีประจำ และพระราชพิธีพิเศษ เฉพาะที่เป็นหมายกำหนดการของสำนักพระราชวังเปิดโอกาสให้ข้าราชการทุกฝ่ายได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญล้วนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและได้แสดงกตเวทิตาธรรม โดยการเข้าร่วมงานพระราชพิธี รัฐพิธีต่าง ๆ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ (๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓) ดังนี้

๑. พระราชพิธีพิเศษ

๑.๑ พระราชพิธี พิธี อันเกี่ยวเนื่องกับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๒ นายอนุรักษ์ มาประณีต ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ ในการเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ สวนสันติชัยปราการ และสวนหลวงพระราม ๘

๒. พระราชพิธีประจำ

๒.๑ พระราชพิธี รัฐพิธี เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒ นายเจริญ ภัคดีธนากุล นายชัช ชลวร และนายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๒ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๒ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม

๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๒ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ วัดสุทัศนเทพวราราม

๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ วัดราชาธิวาสวิหาร

๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลมาฆบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๓ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๒.๒ พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า
ที่มีพระมหากษัตริย์องค์ก่อน

๑ ตุลาคม ๒๕๖๒	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพวงมาลาถวายราชสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ หน้าพระราชวังสราญรมย์
๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๒	นายชัช ชลวร และนายวรวิทย์ กังคศิเทียม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรเนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ ท้องสนามหลวง
๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๒	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพวงมาลาและพิธีถวายบังคมในพิธีบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ ท้องสนามหลวง
๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๒	นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีทำบุญตักบาตรเนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ท้องสนามหลวง
๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๒	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพวงมาลาและพิธีถวายบังคมเนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ท้องสนามหลวง
๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๒	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิริไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายราชสักการะพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระบรมราชานุสรณ์ พระลานพระราชวังดุสิต

๒.๒ พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า
ที่มีพระมหากษัตริย์องค์ก่อน (ต่อ)

๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๒	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีจุดเทียนเพื่อน้อมรำลึกในพระมหากษัตริย์องค์เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ท้องสนามหลวง
๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายบังคมพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ พระบรมราชานุสรณ์ สวนลุมพินี
๕ ธันวาคม ๒๕๖๒	นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตร เนื่องในวันพ่อแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ ท้องสนามหลวง
๕ ธันวาคม ๒๕๖๒	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายพานพุ่มดอกไม้และพิธีถวายบังคม เนื่องในวันพ่อแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ ท้องสนามหลวง
๕ ธันวาคม ๒๕๖๒	นายอนุรักษ์ มาประณีต ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทาน เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง
๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๒	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายราชสักการะเนื่องในวันสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

๒.๒ พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า
ที่มีพระมหากษัตริย์องค์ก่อน (ต่อ)

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓	นายชวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายราชสักการะเนื่องในวันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ ที่ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ วัดราชนันทาราม
๙ มิถุนายน ๒๕๖๓	นายชวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร พระวิหารหลวงวัดสุทัศนเทพวราราม
๒.๓ พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับความไพบูลย์และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง	
๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๒	นายชวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในงานสโมสรสันนิบาตเฉลิมพระเกียรติฯ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล
๑ มกราคม ๒๕๖๓	คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมลงนามถวายพระพรเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๓ ณ พระบรมมหาราชวัง
๒๙ เมษายน ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหาร ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมถวายแจกัณฑ์และลงนามถวายพระพร เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต

๒.๓ พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับความไพบูรณ์และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง (ต่อ)

๔ พฤษภาคม ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีลงนามถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันฉัตรมงคล พระบรมมหาราชวัง
๓ มิถุนายน ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหาร และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีลงนามถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ณ พระบรมมหาราชวัง
๓ มิถุนายน ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหาร และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ ท้องสนามหลวง
๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน ณ ท้องสนามหลวง
๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหาร และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีลงนามถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ พระบรมมหาราชวัง

๒.๓ พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับความไพบูรณ์และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง (ต่อ)

๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหาร และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณและพิธีลงนามถวายพระพร เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีจุดเทียนถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ ท้องสนามหลวง
๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ณ ท้องสนามหลวง
๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหาร และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมลงนามถวายพระพรเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ณ พระบรมมหาราชวัง
๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓	คณะผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พุทธศักราช ๒๕๖๓ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง
๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายพานพุ่มเครื่องราชสักการะและพิธีจุดเทียนถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ณ ท้องสนามหลวง

๓. พิธีการอื่น ๆ

๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒	นายอนุรักษ์ มาประณีต ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แทนพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๒ ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา
๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพานพุ่มดอกไม้สด ถวายสักการะน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องใน “วันพระบิดาแห่งฝนหลวง” ประจำปี ๒๕๖๒ ณ ลานเอนกประสงค์ อาคารรัฐประศาสนภักดี ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ
๘ ธันวาคม ๒๕๖๒	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีพระราชทานเพลิงศพ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส
๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหาร และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์น้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕)
๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหาร และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมลงนามถวายพระพร สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ณ โรงพยาบาลจุฬารัตน์

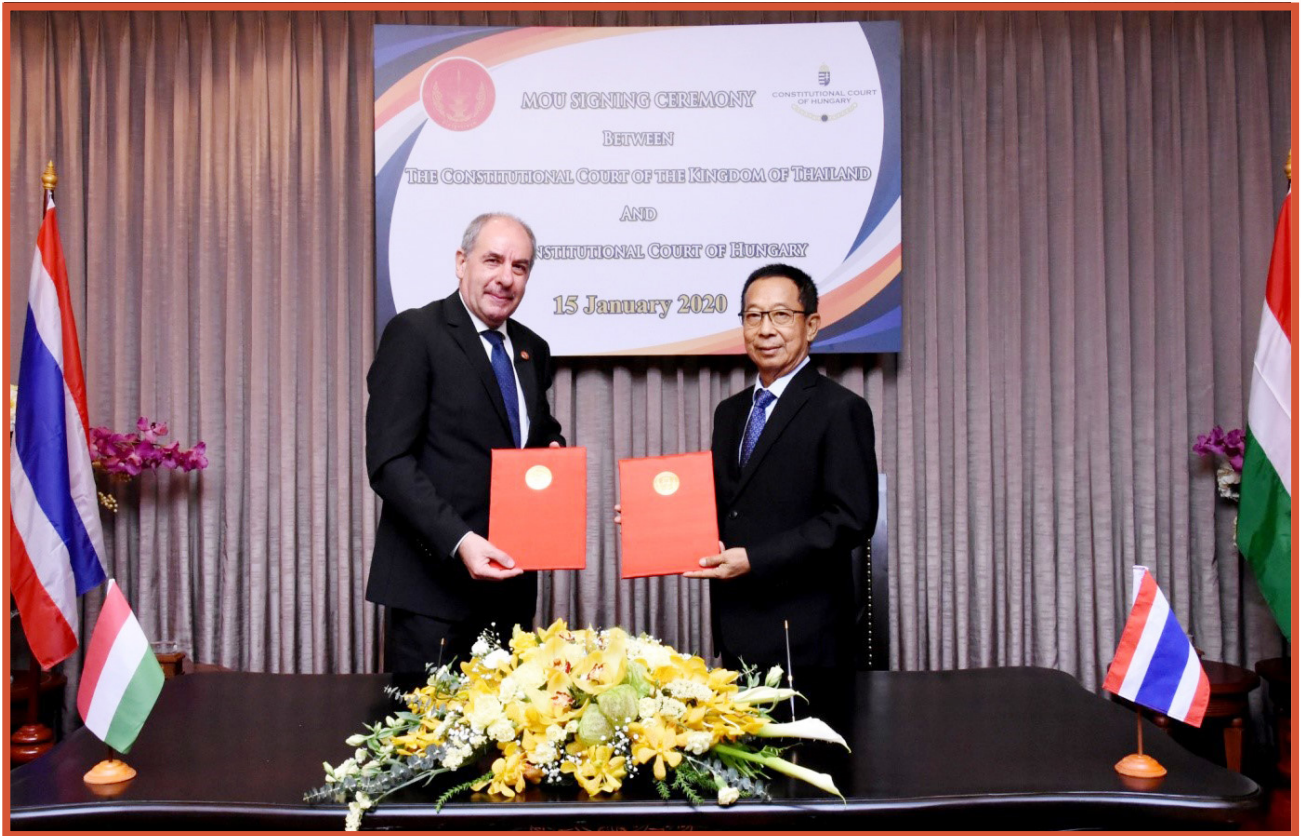
๓. พิธีการอื่น ๆ (ต่อ)

๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหาร และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสสมหามงคลวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕)
๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหาร และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕)
๗ สิงหาคม ๒๕๖๓	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะผู้บริหาร และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมงาน “วันรพี” และพิธีวางพวงมาลาถวายสักการะพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ณ บริเวณหน้าอาคารศาลยุติธรรม ศาลฎีกา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
๙ กันยายน ๒๕๖๓	นายเชาวนะ ไตรมาศ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาเนื่องในวันคล้ายวันถึงแก่อสัญกรรมท่านเจ้าพระยาธรรมาธิเบศร์ ณ โรงเรียนธรรมาธิเบศร์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

๒. ประมวลภาพกิจกรรม

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

นายบุรีรักษ์ มาประณีต ประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้การต้อนรับประธานศาลรัฐธรรมนูญฮังการี และร่วมลงนามในข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

นายบุรีรักษ์ มาประณีต ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดโครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย”(นธป.) รุ่นที่ ๘ เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม ชั้น ๔ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมถวายแจกันดอกไม้และลงนามถวายพระพร เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าทีปังกรรัศมีโชติ มหาวชิโรตตมางกูร สิริวิบูลยราชกุมาร เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๓ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน กรุงเทพมหานคร

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมถวายแจกันดอกไม้ และลงนามถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในวันฉัตรมงคล เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีลงนามถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๓ ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีถวายพระพรชัยมงคล และลงนามถวายพระพร เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๓ ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมถวายแจกันดอกไม้ และลงนามถวายพระพร สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ขอให้ทรงหายจากพระอาการประชวร เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๓ ณ โรงพยาบาลจุฬารัตน์

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับเอกอัครราชทูตวิสามัญ ผู้มีอำนาจเต็มแห่งฮังการี ประจำประเทศไทย ในโอกาสเข้าเยี่ยมคารวะ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องรับรองพิจารณาคดีศาลรัฐธรรมนูญ ชั้น ๓ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

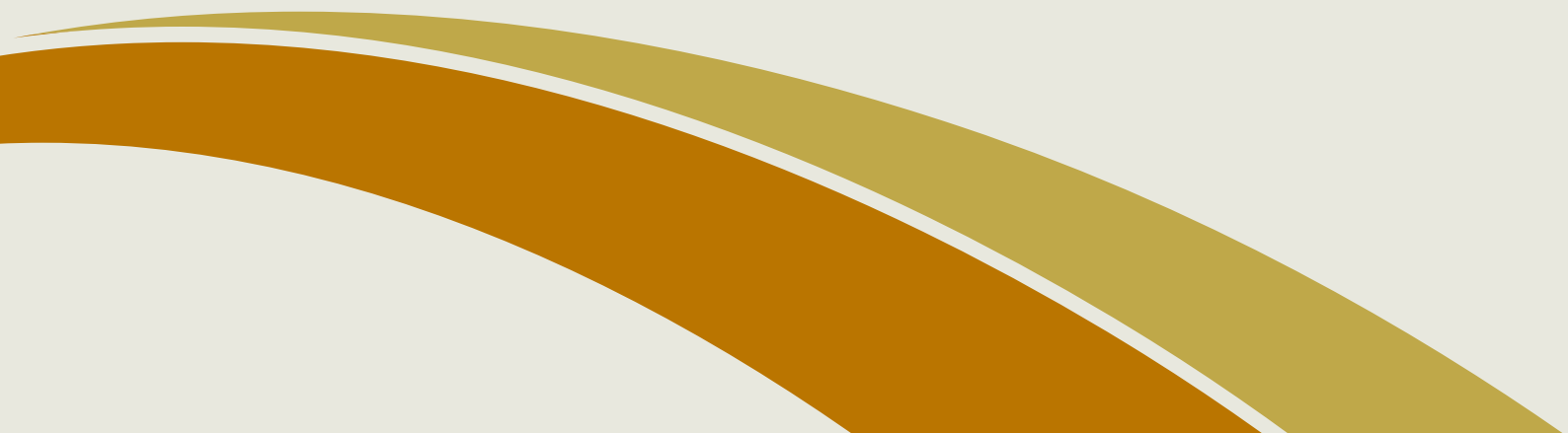
นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีถวายพระพรชัยมงคลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ พระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

รายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานการเงิน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2563

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบรายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 และงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า รายงานการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 และผลการดำเนินงาน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้กล่าวไว้ในวรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบรายงานการเงินในรายงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีความเป็นอิสระจากหน่วยงานตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินที่กำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและข้อกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบรายงานการเงิน และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบด้านจรรยาบรรณอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและข้อกำหนดจรรยาบรรณเหล่านี้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่า หลักฐานการสอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้รับเพียงพอและเหมาะสม เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ข้อมูลอื่น

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบต่อข้อมูลอื่น ข้อมูลอื่นประกอบด้วย ข้อมูลซึ่งรวมอยู่ในรายงานประจำปี แต่ไม่รวมถึงรายงานการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีที่อยู่ในรายงานประจำปีนั้น ซึ่งผู้บริหารจะจัดเตรียมรายงานประจำปีให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภายหลังวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีนี้

ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต่อรายงานการเงินไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลอื่น และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไม่ได้ให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลอื่น

ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบรายงานการเงิน คือ การอ่านและพิจารณาว่าข้อมูลอื่นมีความขัดแย้งที่มีสาระสำคัญกับรายงานการเงินหรือกับความรู้ที่ได้รับจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือปรากฏว่าข้อมูลอื่นมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง อันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้อ่านรายงานประจำปี หากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินสรุปได้ว่าการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องสื่อสารเรื่องดังกล่าวกับผู้บริหาร

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่อรายงานการเงิน

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนอรายงานการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดทำรายงานการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำรายงานการเงิน ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของหน่วยงานในการดำเนินงานต่อเนื่อง เปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องตามความเหมาะสม และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่อง เว้นแต่มีข้อกำหนดในกฎหมายหรือเป็นนโยบายรัฐบาลที่จะเลิกหน่วยงานหรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบรายงานการเงิน

การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า รายงานการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลคือความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และถือว่ามีสาระสำคัญเมื่อคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่ารายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้รายงานการเงินจากการใช้รายงานการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินรวมถึง

- ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในรายงานการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติงานตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงข้อมูล การแสดงข้อมูลที่ผิดตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน

- ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของหน่วยงาน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

- 3 -

- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร
- สรุปร่วมกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของผู้บริหารและจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ สรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของหน่วยงาน ในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องกล่าวไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน โดยให้ข้อสังเกตถึงการเปิดเผยข้อมูลในรายงานการเงินที่เกี่ยวข้อง หรือถ้าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไม่เพียงพอ ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะเปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้หน่วยงานต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่อง
- ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของรายงานการเงินโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลว่ารายงานการเงินแสดงรายการและเหตุการณ์ในรูปแบบที่ทำให้มีการนำเสนอข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้สื่อสารกับผู้บริหารในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญ ซึ่งรวมถึงขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ได้วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบ รวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายในหากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้พบในระหว่างการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(นางสาววิมลวรรณ ชื่นชม)

ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบการเงินและบริหารพัสดุที่ 18

(นางสาวศิริลักษณ์ ฉิ่งทองคำ)

นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการพิเศษ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

วันที่ 14 มกราคม 2564

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2563

		(หน่วย : บาท)	
	หมายเหตุ	2563	2562
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	5	105,156,305.05	63,567,890.50
ลูกหนี้ระยะสั้น	6	552,940.00	159,315.93
วัสดุคงเหลือ		1,066,454.04	1,341,875.12
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	7	1,463,802.63	2,353,899.80
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		108,239,501.72	67,422,981.35
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	8	33,904,229.59	40,873,470.17
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	9	9,617,995.95	5,235,539.81
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น		7,000.00	7,000.00
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		43,529,225.54	46,116,009.98
รวมสินทรัพย์		151,768,727.26	113,538,991.33

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาวสิริยา ทอมสุวรรณ)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นายเชาวนะ ไตรมาศ)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2563

		(หน่วย : บาท)	
	หมายเหตุ	2563	2562
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้ระยะสั้น	10	7,175,764.08	8,804,158.16
เงินรับฝากระยะสั้น	11	476,390.62	512,981.62
รวมหนี้สินหมุนเวียน		<u>7,652,154.70</u>	<u>9,317,139.78</u>
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว		1,234,019.60	1,613,812.96
เงินรับฝากระยะยาว		468,352.00	483,172.00
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		<u>1,702,371.60</u>	<u>2,096,984.96</u>
รวมหนี้สิน		<u>9,354,526.30</u>	<u>11,414,124.74</u>
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		<u>142,414,200.96</u>	<u>102,124,866.59</u>
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม		142,414,200.96	102,124,866.59
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		<u>142,414,200.96</u>	<u>102,124,866.59</u>

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นายเชาวนะ ไตรมาศ)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2563

		(หน่วย : บาท)	
	หมายเหตุ	2563	2562
รายได้			
รายได้จากงบประมาณ	13	318,805,681.77	247,029,865.24
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค		1,013,390.82	1,220,631.86
รวมรายได้		<u>319,819,072.59</u>	<u>248,250,497.10</u>
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	14	181,832,472.34	193,670,002.03
ค่าบำเหน็จบำนาญ	15	20,399,604.34	12,036,354.44
ค่าตอบแทน		623,000.00	792,305.00
ค่าใช้จ่ายสอย	16	41,161,075.65	53,098,572.84
ค่าวัสดุ		3,862,389.08	3,398,184.17
ค่าสาธารณูปโภค	17	13,072,474.31	14,226,749.03
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	18	17,125,480.61	16,178,582.93
ค่าใช้จ่ายอื่น		1,284.07	981.69
รวมค่าใช้จ่าย		<u>278,077,780.40</u>	<u>293,401,732.13</u>
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		<u>41,741,292.19</u>	<u>(45,151,235.03)</u>

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาวสิริยา ทอมสุวรรณ)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นายเชาวนະ ไตรมาศ)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2563

หมายเหตุ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้รับจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่งและคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

3. สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ
4. ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตั้งอยู่ที่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น 1-9 เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 หน่วยงานได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบเงินอุดหนุน จำนวน 296,612,400.00 บาท (ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 งบรายจ่ายอื่น จำนวน 223,695,700.00 บาท) โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร จำนวน 173,125,900.00 บาท ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน จำนวน 72,292,400.00 บาท และค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 51,194,100.00 บาท เพื่อใช้จ่ายในแผนงานพื้นฐานและแผนงาน ยุทธศาสตร์ จำนวน 5 แผนงาน 2 ผลผลิต 3 โครงการ

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน

รายงานการเงินนี้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลัง กำหนด ซึ่งรวมถึงหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ และนโยบายการบัญชีภาครัฐ และแสดงรายการในรายงานการเงินตามแนวปฏิบัติทางการบัญชี เรื่อง รูปแบบการนำเสนอ รายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค 0410.3/ว 357 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2561

รายงานการเงินนี้เป็นการแสดงภาพรวมในระดับกรมโดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไม่มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ไม่ว่ารายการดังกล่าวจะเกิดจากเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณทุกประเภทที่หน่วยงานมีอำนาจในการบริหารจัดการตามกฎหมาย รายการที่ปรากฏในรายงานการเงิน รวมถึง สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นของรัฐบาลและอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลในภาพรวม แต่ให้หน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาและบริหารจัดการให้แก่รัฐบาลภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และรวมถึงองค์ประกอบของรายงานการเงิน ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของหน่วยงานเอง

รอบระยะเวลาบัญชี เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป

หมายเหตุ 3 มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ และมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่ปรับปรุงใหม่

ในระหว่างปัจจุบัน กระทรวงการคลังได้ประกาศใช้มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ที่จะมีผลบังคับใช้ในงวดอนาคต โดยถือปฏิบัติกับรายงานการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 ตุลาคม 2562 ดังนี้

มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 23 เรื่อง รายได้จากรายการไม่แลกเปลี่ยน

ฝ่ายบริหารเชื่อว่ามาตรฐานการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ข้างต้น จะไม่มีผลกระทบต่อรายงานการเงินในงวดที่นำมาถือปฏิบัติ

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

4.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

เงินตราของราชการ เป็นวงเงินงบประมาณที่หน่วยงานกันไว้เพื่อตรงจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อยในการดำเนินงานของหน่วยงานตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติ

รายการเทียบเท่าเงินสด ได้แก่ เงินฝากสถาบันการเงิน ประกอบด้วยเงินฝากธนาคารในงบประมาณเพื่อรับเงินงบประมาณจากกรมบัญชีกลาง และเงินฝากธนาคารนอกงบประมาณเพื่อรับเงินนอกงบประมาณไว้ใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์

4.2 ลูกหนี้ระยะสั้น

ลูกหนี้เงินยืม รับรู้ตามจำนวนเงินในสัญญาการยืมเงิน ไม่ว่าจะจ่ายให้ยืมจากเงินงบประมาณหรือเงินนอกงบประมาณ โดยรับรู้ตั้งแต่วันที่จ่ายเงินยืม

4.3 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง ของใช้สิ้นเปลืองที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูงและไม่มีความคงทนถาวร แสดงตามราคาทุนและตีราคาวัสดุคงเหลือโดยวิธีเข้าก่อนออกก่อน (FIFO)

4.4 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

- อาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งส่วนปรับปรุงอาคาร ที่หน่วยงานมีกรรมสิทธิ์และไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่หน่วยงานได้ครอบครองและนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- อุปกรณ์ ได้แก่ ครุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ ที่ได้มาก่อนปีงบประมาณ 2546 รับรู้เป็นสินทรัพย์เฉพาะที่มีมูลค่าตั้งแต่ 30,000.00 บาท ขึ้นไป ครุภัณฑ์ที่ได้มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 จนถึงปีงบประมาณ 2562 รับรู้เฉพาะที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5,000.00 บาท ขึ้นไป และครุภัณฑ์ที่ได้มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2563 เป็นต้นไป รับรู้เฉพาะที่มีมูลค่าตั้งแต่ 10,000.00 บาท ขึ้นไป แสดงมูลค่าตามมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- ราคาทุนของอาคาร และอุปกรณ์ รวมถึงรายจ่ายที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อให้สินทรัพย์อยู่ในสถานที่และสภาพที่พร้อมใช้งาน ต้นทุนในการต่อเติมหรือปรับปรุงซึ่งทำให้หน่วยงานได้รับประโยชน์ตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์เพิ่มขึ้นจากมาตรฐานเดิมถือเป็นราคาทุนของสินทรัพย์ ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมถือเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน

4.4 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (ต่อ)

- ค่าเสื่อมราคาบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งานโดยประมาณ ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการใช้งาน (ปี)	อัตราร้อยละ
ส่วนปรับปรุงอาคาร	20	5
ครุภัณฑ์สำนักงาน	8	12.50
- โทรศัพท์เคลื่อนที่	3	33.33
ครุภัณฑ์ยานพาหนะ		
- ยานพาหนะประจำตำแหน่ง	6	16.67
- ยานพาหนะสำนักงาน	5	20
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5	20
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5	20
ครุภัณฑ์โรงงาน	5	20
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5	20
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5	20
ครุภัณฑ์กีฬา	5	20

4.5 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

- สินทรัพย์ไม่มีตัวตน แสดงมูลค่าด้วยมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม
- ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ ดังนี้

โปรแกรมคอมพิวเตอร์	5 ปี	อัตราร้อยละ 20

4.6 รายได้รอการรับรู้

รายได้รอการรับรู้ เป็นสินทรัพย์ที่หน่วยงานได้รับความช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสินทรัพย์รับบริจาคโดยมีผู้มอบให้หน่วยงานไว้ใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้งการได้รับเงินสดที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดในการใช้จ่ายเงิน ซึ่งหน่วยงานยังไม่อาจรับรู้รายได้

รายได้รอการรับรู้จะถูกทยอยตัดบัญชีเพื่อรับรู้รายได้ตามเกณฑ์อย่างเป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ทยอยรับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาค

4.7 รายได้จากเงินงบประมาณ

รายได้จากเงินงบประมาณรับรู้ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 1) เมื่อยื่นคำขอเบิกเงินจากกรมบัญชีกลางในกรณีเป็นการขอรับเงินเข้าบัญชีหน่วยงาน
- 2) เมื่ออนุมัติจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิได้รับเงินแล้วในกรณีเป็นการจ่ายตรงให้กับผู้มีสิทธิรับเงิน

4.8 รายได้แผ่นดิน

รายได้แผ่นดินเป็นรายได้ที่หน่วยงานไม่สามารถนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงาน รับรู้เมื่อเกิดรายได้ รายได้แผ่นดิน และรายได้แผ่นดินนำส่งคลังไม่ต้องแสดงเป็นรายได้และค่าใช้จ่ายของหน่วยงาน แต่แสดงไว้ใน หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นรายงานแยกต่างหาก

หมายเหตุ 5 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	(หน่วย : บาท)	
	2563	2562
เงินสดในมือ	50,000.00	-
เงินตรองราชการ	-	50,000.00
เงินฝากสถาบันการเงิน	105,106,305.05	63,517,890.50
รวมเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	105,156,305.05	63,567,890.50

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ปรับปรุงรายการบัญชีเงินตรองราชการ เป็นบัญชีเงินสดในมือเนื่องจากหน่วยงานได้บันทึกบัญชีให้เป็นไปตามชื่อของวงเงินที่ได้รับตามระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยเงินตรองราชการ พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นวงเงินงบประมาณเพื่อรองรับค่าใช้จ่ายที่กำหนดตามระเบียบ ศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และเพื่อให้การบันทึกบัญชีของหน่วยงาน สอดคล้องกับชื่อบัญชีและคำอธิบายชื่อบัญชีตามผังบัญชีมาตรฐานในระบบ GFMS Version 2560

หมายเหตุ 6 ลูกหนี้ระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2563	2562
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ	552,940.00	159,315.93
รวมลูกหนี้ระยะสั้น	552,940.00	159,315.93

ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ ณ วันสิ้นปี แยกตามอายุหนี้ ดังนี้

	(หน่วย : บาท)			
	ยังไม่ถึงกำหนดชำระ และการส่งใช้ ใบสำคัญ	ถึงกำหนดชำระ และการส่งใช้ ใบสำคัญ	เกินกำหนดชำระ และการส่งใช้ ใบสำคัญ	รวม
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ				
2563	336,940.00	216,000.00	-	552,940.00
2562	159,315.93	-	-	159,315.93

หมายเหตุ 7 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2563	2562
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า - ระยะเวลาสั้น	1,463,802.63	2,353,899.80
รวมสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	1,463,802.63	2,353,899.80

หมายเหตุ 8 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

	(หน่วย : บาท)	
	2563	2562
ส่วนปรับปรุงอาคาร	1,481,568.00	1,481,568.00
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ส่วนปรับปรุงอาคาร	1,481,567.00	1,481,567.00
ส่วนปรับปรุงอาคาร - สุทธิ	1.00	1.00
ครุภัณฑ์	208,283,040.01	213,362,186.33
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ครุภัณฑ์	174,378,811.42	172,488,717.16
ครุภัณฑ์ - สุทธิ	33,904,228.59	40,873,469.17
รวมที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	33,904,229.59	40,873,470.17

หมายเหตุ 9 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

	(หน่วย : บาท)	
	2563	2562
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	22,939,290.74	17,673,750.36
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม - โปรแกรมคอมพิวเตอร์	16,466,163.89	13,511,060.55
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ - สุทธิ	6,473,126.85	4,162,689.81
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	3,144,869.10	1,072,850.00
รวมสินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	9,617,995.95	5,235,539.81

หมายเหตุ 10 เจ้าหนี้ระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2563	2562
เจ้าหนี้การค้า	3,059,360.12	5,375,925.34
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	1,095,290.39	1,177,297.18
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	3,021,113.57	2,250,935.64
รวมเจ้าหนี้ระยะสั้น	7,175,764.08	8,804,158.16

หมายเหตุ 11 เงินรับฝากระยะสั้น

		(หน่วย : บาท)
	2563	2562
เงินรับฝากอื่น	1,050.00	-
เงินประกันสัญญา	338,976.00	333,142.00
เงินประกันผลงาน	136,364.62	179,839.62
รวมเงินรับฝากระยะสั้น	<u>476,390.62</u>	<u>512,981.62</u>

หมายเหตุ 12 ภาระผูกพัน

- ภาระผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน

หน่วยงานในฐานะผู้เช่ามีจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญาเช่าดำเนินงานที่ไม่สามารถยกเลิกได้ ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 และ 2562 ดังนี้

		(หน่วย : บาท)
	2563	2562
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	2,513,661.84	3,432,200.88
รวม	<u>2,513,661.84</u>	<u>3,432,200.88</u>

- ภาระผูกพันเกี่ยวกับรายจ่ายฝ่ายทุน

		(หน่วย : บาท)
	2563	2562
ที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้าง	155,000,000.00	567,989.87
อุปกรณ์ และอื่น ๆ	6,616,419.90	8,037,150.00
รวม	<u>161,616,419.90</u>	<u>8,605,139.87</u>

- ภาระผูกพันตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ

ณ วันที่ 30 กันยายน 2563 และ 2562 หน่วยงานมีภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ จำแนกตามระยะเวลาของสัญญาได้ ดังนี้

		(หน่วย : บาท)
	2563	2562
ไม่เกิน 1 ปี	10,388,362.86	15,643,165.79
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	425,000.00	850,000.00
รวม	<u>10,813,362.86</u>	<u>16,493,165.79</u>

หมายเหตุ 13 รายได้จากงบประมาณ

	(หน่วย : บาท)	
	2563	2562
รายได้จากงบประมาณปีปัจจุบัน		
รายได้จากงบเงินอุดหนุน (ปี 2562 รายได้จากงบรายจ่ายอื่น)		
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	173,125,900.00	159,780,300.00
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	72,292,400.00	63,915,400.00
ค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง	51,194,100.00	-
รายได้จากงบกลาง	22,193,281.77	23,334,165.24
รวมรายได้จากงบประมาณ	<u>318,805,681.77</u>	<u>247,029,865.24</u>

หมายเหตุ 14 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

	(หน่วย : บาท)	
	2563	2562
เงินเดือน	107,627,636.23	113,202,430.47
ค่าล่วงเวลา	105,220.00	265,530.00
เงินประจำตำแหน่ง	12,896,602.91	16,135,406.89
ค่าจ้าง	7,520,828.00	7,559,024.90
เงินค่าตอบแทนพนักงานราชการ	4,391,921.77	3,186,360.00
ค่าตอบแทนเหมาจ่ายแทนการจัดหารถประจำตำแหน่ง	1,741,432.26	1,636,800.00
เงินช่วยค่าครองชีพ	19,757.74	29,430.00
ค่ารักษาพยาบาล	7,154,408.88	9,646,685.36
เงินช่วยการศึกษาบุตร	414,293.75	310,650.25
เงินช่วยเหลือพิเศษกรณีเสียชีวิต	-	168,480.00
เงินชดเชย กบข.	1,071,904.92	1,030,061.78
เงินสมทบ กบข.	1,607,857.39	1,545,092.64
เงินสมทบ กสจ.	201,871.59	204,028.24
เงินสมทบกองทุนประกันสังคม	158,387.80	132,018.00
ค่าเช่าบ้าน	1,087,414.52	955,998.00
เงินเพิ่มพิเศษ	29,720,893.19	30,978,355.20
ค่าใช้จ่ายบุคลากรอื่น	6,112,041.39	6,683,650.30
รวมค่าใช้จ่ายบุคลากร	<u>181,832,472.34</u>	<u>193,670,002.03</u>

หมายเหตุ 15 ค่าบำเหน็จบำนาญ

	(หน่วย : บาท)	
	2563	2562
บำนาญปกติ	7,877,782.56	7,271,075.87
เงินช่วยค่าครองชีพ	141,348.84	125,418.12
บำเหน็จ	10,903,059.10	2,730,749.97
บำเหน็จดำรงชีพ	400,000.00	997,052.20
บำเหน็จรายเดือน	203,976.00	-
ค่ารักษาพยาบาล	873,437.84	912,058.28
รวมค่าบำเหน็จบำนาญ	20,399,604.34	12,036,354.44

หมายเหตุ 16 ค่าใช้สอย

	(หน่วย : บาท)	
	2563	2562
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	5,483,744.49	16,286,573.07
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	1,974,621.78	10,548,615.27
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	4,366,575.35	2,972,668.42
ค่าจ้างเหมาบริการ	17,323,566.41	17,644,176.86
ค่าจ้างที่ปรึกษา	2,990,000.00	915,555.56
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	1,008,218.50	853,025.50
ค่าเช่า	841,994.12	885,714.12
ค่าประชาสัมพันธ์	5,212,260.13	1,843,378.50
ค่าใช้สอยอื่น	1,960,094.87	1,148,865.54
รวมค่าใช้สอย	41,161,075.65	53,098,572.84

หมายเหตุ 17 ค่าสาธารณูปโภค

	(หน่วย : บาท)	
	2563	2562
ค่าไฟฟ้า	10,126,876.74	10,393,254.36
ค่าน้ำประปา	59,995.05	72,731.78
ค่าโทรศัพท์	1,769,421.62	2,129,361.89
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม	939,460.00	1,377,880.00
ค่าบริการไปรษณีย์	176,720.90	253,521.00
รวมค่าสาธารณูปโภค	13,072,474.31	14,226,749.03

หมายเหตุ 18 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

		(หน่วย : บาท)
	2563	2562
ครุภัณฑ์	14,209,853.30	13,481,175.32
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	2,915,627.31	2,697,407.61
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	<u>17,125,480.61</u>	<u>16,178,582.93</u>

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
รายงานรายได้แผ่นดิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2563

	(หน่วย : บาท)	
	2563	2562
รายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ		
รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี		
รายได้จากการขายสินทรัพย์	375,800.00	9,572,250.00
รายได้ค่าธรรมเนียมการบริการอื่น	17,795.00	12,935.00
รายได้ค่าขายหนังสือราชการ	-	1,347.00
รายได้ดอกเบี้ยเงินฝากที่สถาบันการเงิน	362,277.16	391,714.76
รายได้ดอกเบี้ยอื่น	-	3,853.00
รายได้ค่าปรับอื่น	240,912.06	43,794.10
รายได้เงินเหลือจ่ายปีเก่า	275,737.50	65,396.36
รายได้ค่าขายของเบ็ดเตล็ด	27,590.50	5,118.00
รายได้จากการริบทรัพย์และการชดเชยค่าเสียหาย	3,717.50	-
บัญชีรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอื่น	4,000.00	-
รายได้แผ่นดินจัดเก็บสุทธิ	<u>1,307,829.72</u>	<u>10,096,408.22</u>
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	<u>(1,307,829.72)</u>	<u>(10,096,408.22)</u>
รายการรายได้แผ่นดินสุทธิ	<u>-</u>	<u>-</u>

รายชื่อคณะทำงานจัดทำ “รายงานประจำปีศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี ๒๕๖๓”

ประธาน

นายเชาวนะ ไตรมาศ

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

คณะทำงาน

๑) นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์

รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒) พันโท ภาคภูมิ ศิลารัตน์

รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๓) นายสุทธิรักษ์ ทรงศิริไโล

รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๔) นายบุญเสริม นาคสาร

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหาร

๕) นางวิภาวรรณ หะวานนท์

ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร

๖) นางฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์

ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร

๗) นายอดิเทพ อวยยะพัฒน์

ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี

๘) นางพรพิมล นิลทจันทร์

ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร

๙) นายสมพงษ์ กลีบสวัสดิ์

ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ

๑๐) นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ

ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

๑๑) นางสาวสุวัชรีย์ เทพหัสติน ณ ออยุธยา

ผู้อำนวยการสำนักคดี ๕

๑๒) นางอัจฉราพร นาคสาร

ผู้อำนวยการสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา

๑๓) นางสาวสาวิตรี อมรตานนท์

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหาร

๑๔) นายธนวิทย์ ณ เชียงใหม่

ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและ
ประชาสัมพันธ์

๑๕) นางสาวทักษณกร ลิกชะไชย

ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารทรัพยากรมนุษย์

๑๖) นางพจนพร ทวนทอง

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคลังและพัสดุ

๑๗) นางกิงกาญจน์ ศรีแก้ว

นักวิชาการตรวจสอบภายในชำนาญการพิเศษ

๑๘) นางศุจิพร เกียรติวิวัฒน์

ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์

๑๙) ว่าที่ร้อยตรี เฉลิมชนม์ บุญเกียรติสกุล

เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญชำนาญการ

๒๐) นายพีรวิชฎ์ ธนภักดิ์มนตรี

เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญชำนาญการ

๒๑) นางสาวธยารัต อาษาพิทักษ์

เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

๒๒) นางสาวอาริตา เจริญสุข

พนักงานธุรการ ส๔

๒๓) นางสาวทิพปภา วงษ์สิงห์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

รายงานประจำปี ๒๕๖๓
ศาลรัฐธรรมนูญ

ANNUAL REPORT 2020

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

Office of The Constitutional Court

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เลขที่ ๑๒๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

The Government Complex Commemorating
His Majesty The King's 80th Birthday Anniversary, 5th December, B.E. 2550 (2007)
Rajaburidirekridhi Building, 120 Chaengwattana Road, Laksi, Bangkok 10210

Tel. 0 2141 7777 Fax : 0 2143 9522

www.constitutionalcourt.or.th

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ 6706
วันที่ 2 ก.ย. 2564
เวลา 11.30 น.

ที่ ศร ๐๐๒๑/ ๗/๒๕

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ถนนแจ้งวัฒนะ กทม. ๑๐๒๑๐

๑ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอส่งหนังสือรายงานประจำปี ๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญ

เรียน เลขาธิการวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือรายงานประจำปี ๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๖๐๐ เล่ม

ด้วยพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า
“เมื่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะกรรมการ
ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้วให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา
และคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า”

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภท
ของคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
จึงขอส่งหนังสือรายงานประจำปี ๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญ มาเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาได้โปรดพิจารณา
ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายชวนะ ไตรมาส)

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๑๖7 / 64
วันที่ 02 ก.ย. 2564
เวลา 13-38 น.
สำนักกำกับและตรวจสอบ

กลุ่มงานติดตามผลการดำเนินงาน
รับที่ 17 / 64
วันที่ 02 ก.ย. 2564
เวลา 14.01 น.
สำนักกำกับและตรวจสอบ

กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ

โทร ๐ ๒๑๔๑ ๗๗๗๕

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๑๓